

T.C.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İŞLETME ANABİLİM DALI

MUHASEBE FİNANSMAN BİLİM DALI

TÜRKİYE’ DE KARAPARA AKLAMA İLE MÜCADELE YÖNTEMLERİ

Yüksek Lisans Tezi

DENİZHAN KARADUMAN

İstanbul, 2013

T.C.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İŞLETME ANABİLİM DALI

MUHASEBE FİNANSMAN BİLİM DALI

TÜRKİYE’ DE KARAPARA AKLAMA İLE MÜCADELE YÖNTEMLERİ

Yüksek Lisans Tezi

DENİZHAN KARADUMAN

Danışman: PROF. DR. CEMAL ÇAKICI

İstanbul, 2013

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

TEZ ONAY BELGESİ

İŞLETME Anabilim Dalı MUHASEBE FİNANSMAN Bilim Dalı TEZLİ YÜKSEK
LİSANS öğrencisi DENİZHAN KARADUMAN'ın TÜRKİYE'DE KARAPARA AKLAMA
İLE MÜCADELE YÖNTEMLERİ adlı tez çalışması, Enstitümüz Yönetim Kurulunun
24.07.2013 tarih ve 2013-29/10 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu
ile Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi 18 / 08 / 2013

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

		İmzası
1.	Tez Danışmanı Prof. Dr. CEMAL ÇAKICI	
2.	Jüri Üyesi Yrd. Doç. Dr. MEHMET ALTAN MASUN	
3.	Jüri Üyesi Prof. Dr. HANİFİ AYBOĞA	

ÖZET

Karapara, yasadışı faaliyetler sonucu elde edilen her türlü menfaat anlamına gelmektedir. Karapara aklama (Money laundering) ise, yasadışı yollardan elde edilen gelirin bir takım işlemlerden geçirilerek ekonomik hayata geçirilmesi, legallik kazandırılmasıdır. Karapara aklama kavramı ilk olarak ABD’ de çıkmış, Al Capone’ nin çamaşırhanelerini incelemeye alan FBI, Al Capone’ nin yasadışı gelirleri bu işletmeler sayesinde aklamaya çalıştığını ortaya çıkarmıştır.

Karapara aklama yöntemleri ülkeden ülkeye, finansal sistemlerde kullanılan araçların çeşitliliğine bağlı olarak değişir. Literatürde 180 kadar karapara aklama yönteminin bulunduğu yönünde bilgiler mevcut olsa da, karapara aklama teknikleri aklayanların hayal gücüyle sınırlıdır.

Kürselleşmenin etkisiyle ülkeler arasındaki sınırlar kalkmış, global suç ve suç örgütleri ortaya çıkmış, öncül suçların tespiti daha zor hale gelmiştir. Karapara aklamayla ulusal bazda mücadele etkisini yitirmeye başlamış, 1980’ li yıllarda ülkeler tarafından uluslararası kuruluşlar kurularak karapara aklamayla uluslararası mücadele çalışmaları başlamıştır.

Bu çalışmada, karapara ve karapara aklama kavramları üzerinde durulmuş, karaparanın tarihçesi, aşamaları ve teknikleri anlatılmıştır. İkinci bölümde karapara aklama ile mücadelede uluslararası girişimlerden bahsedilmiştir. Üçüncü bölümde ise Türkiye’ deki karapara aklama mücadeledeki ulusal mevzuat anlatılmış, son bölümde Karapara aklama suçuyla ilgili yaşanmış olaylardan örnekler verilmiştir.

ABSTRACT

Dirty money mean sany kind of benefits as a result of illegal activities. Money laundering is income which is gained with illegal ways and then this income is gained legalisation with some kind of methods. Money laundering the first time came up in America, FBI made investigations in Al Capone's laundries, the result of these investigations it was learned that Al Capone was trying to launder illegal income through these businesses.

Money laundering methods are variable from country to country, depends on financial system and the variety of instruments which is used in process. Although it is said that there are about 180 kind of money laundering methods, money laundering methods are limited with imagination of the person or people who launders money.

With the effect of globalization there are no borders between countries, global crime and criminal organizations have emerged, it has become more difficult to determine the premise crimes. The national level of fighting against money laundering began losing influence, but in 1980' s international organizations were established by countries and made an efort to fight against money laundering.

In this thesis, the first part focuses on the concepts of dirty money, money laundering, the history of dirty money and the techniques of money laundering. The second part focuses on the international initiatives about Money laundering. The third part focuses on the national legistation in fighting money laundering in Turkey. The last part includes real events and examples about money laundering.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
ÖZET	i
ABSTRACT.....	ii
İÇİNDEKİLER	iii
TABLolar LİSTESİ	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ	ix
KISALTMALAR	x
GİRİŞ	1
1. KARAPARA VE KARAPARANIN AKLANMASI KAVRAMI.....	3
1.1 Tarihsel Gelişim.....	3
1.2 Karapara Tanımı	4
1.3 Karapara ve Kayıt Dışı Ekonomi İlişkisi.....	6
1.4 Karaparanın Aklanması Kavramı	9
1.5 Karapara Aklamanın Aşamaları.....	11
1.5.1 Yerleştirme Aşaması.....	12
1.5.2 Ayırıştırma (Layering) Aşaması.....	13
1.5.3 Bütünleştirme (Integration) Aşaması.....	14
1.6 Karapara Aklama Yöntemleri	15
1.6.1 Fonların Fiziken Ülke Dışına Kaçırılması	17
1.6.2 Şirinler (Smurfing) Yöntemi.....	18
1.6.3 Parçalama (Structuring) Yöntemi	19
1.6.4 Kıyı Bankacılığı (OffShore) ve Vergi Cennetleri	20
1.6.5 Döviz Büroları	22
1.6.6 Nakit Para Kullanılan İşyerleri	23
1.6.7 Paravan - Hayali Şirketler (Shell Company)	23
1.6.8 Online Bankacılık.....	24
1.6.9 Sahte veya Yanıltıcı Fatura - Hayali İthalat ve İhracat	24
1.6.10 Oto- Finans Borç Yöntemi.....	25
1.6.11 Casino ve Kumarhaneler	26
1.6.12 Tabela Bankaları (Shell Banks)	26

1.6.13 Alternatif Havale Sistemleri (Hawala Sistemi).....	27
1.6.14 Değerli Metaller ve Eşyalar	30
1.6.15 Kar Amacı Gütmeyen Organizasyonlar	30
1.6.16 900’ lü Telefon Hatları	30
1.6.17 Japon Karıncalar Yöntemi	31
1.7 Dünya’ da ve Türkiye’ de Karapara Miktarı.....	31
2. KARAPARA AKLAMA İLE MÜCADELEDE ULUSLARARASI İŞBİRLİĞİ	35
2.1 Karapara Aklama Suçuyla Mücadelede Uluslararası Sözleşmeler ve Girişimler	36
2.1.1 Birleşmiş Milletler’ in Karaparaya Karşı Yürüttüğü Çalışmalar	37
2.1.1.1 Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelerin Kaçakçılığına Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi (Viyana Konvansiyonu).....	37
2.1.1.2 BM Uyuşturucu ve Suç Birimi (UN Office of Drugs and Crime- UNODC)	40
2.1.1.3 BM Suçun Önlenmesi ve Ceza Adaleti Komisyonu (CCPC).....	41
2.1.1.4 Sınır Aşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi (Palermo Konvansiyonu).....	42
2.1.1.5 BM Yolsuzlukla Mücadele Sözleşmesi	43
2.1.2 Avrupa Konseyi	44
2.1.2.1 Suç Gelirlerinin Aklanması, Aranması, Zapt Edilmesi ve Müsadere Edilmesi Hakkında Avrupa Konseyi Sözleşmesi (Strasbourg Konvansiyonu – 141 Sayılı AK Sözleşmesi)	44
2.1.2.2 Terörizmin Finansmanı ve Suçtan Elde Edilen Gelirlerin Aklanması, Aranması, Elkonması ve Müsaderesi Hakkındaki Avrupa Konseyi Sözleşmesi (198 Sayılı AK Sözleşmesi)	46
2.1.3 Avrupa Birliği.....	46
2.1.3.1 Karapara Aklanmasının Önlenmesine Dair Avrupa Topluluğu Konseyi Direktifi (91/308).....	47
2.1.3.2 2001/97 Sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Direktifi.....	47
2.1.3.3 2005/60/EC Sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Direktifi	48
2.1.4 Mali Eylem Görev Gücü (Financial Action Task Force- FATF)	49
2.1.4.1 FATF’ ın 40 Tavsiye Kararı	51
2.1.4.2 İşbirliği Yapmayan Ülkeler ve Yerler Listesi	54

2.1.5 Dünya Bankası ve Uluslararası Para Fonu (IMF).....	54
2.1.6 Interpol	56
2.1.7 Europol	57
2.1.8 FATF Benzeri Bölgesel Kuruluşlar	58
2.1.8.1 Karayipler Mali Eylem Görev Grubu (CFATF).....	58
2.1.8.2 Eurasian Grup (EAG).....	58
2.1.8.3 Karapara Aklamaya Karşı Hükümetlerarası Afrika Eylem Grubu (GIABA)	59
2.1.8.4 Ortadoğu Kuzey Afrika Mali Eylem Görev Grubu (MENAFATF).....	59
2.1.8.5 Amerika Kıtası Devletler Örgütü (OAS).....	60
2.1.9 Basel Komitesi.....	60
2.1.10 Wolfsberg Grubu.....	62
2.1.11 Mali İstihbarat Birimleri Ortak Platformu: Egmont Grubu	64
2.1.12 Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Teşkilatı (OECD).....	66
2.2 Türkiye'nin Karapara Aklamayla Mücadele Konusunda Taraf Olduğu İkili Antlaşmalar	68
2.2.1 Bulgaristan ve Romanya İle Yapılan Anlaşma	68
2.2.2 İtalya ile İmzalanan Anlaşma	69
2.2.3 Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ile İmzalanan Anlaşma	70
2.2.4 Yunanistan ile İmzalanan Anlaşma	71
2.2.5 Polonya ile İmzalanan Anlaşma	71
2.2.6 Almanya ile İmzalanan Anlaşma	72
2.2.7 Çek ve Slovakya Cumhuriyetleri İle Yapılan İşbirliği Antlaşması	73
3. TÜRKİYE'DE KARAPARA AKLAMA İLE MÜCADELEDE KURUMLAR VE ULUSAL MEVZUAT	74
3.1 Türkiye' de Karapara Aklamayla İlgili Yapılan Kanuni Düzenlemeler	74
3.1.1 4208 Sayılı Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun.....	74
3.1.2 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu	76
3.1.3 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun	78

3.1.4 Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik.....	80
3.2 Karapara Aklama Suçu İle Mücadelede Önleyici Tedbirler	82
3.2.1 Müşterinin Tanınması.....	82
3.2.1.1 Müşterinin Tanınmasına Yönelik Tedbirlerin Kapsamı	84
3.2.1.1.1 Kimlik Tespiti.....	84
3.2.1.1.2 Müşteri Kabul Politikasının Oluşturulması	87
3.2.2 Şüpheli İşlem Bildirimi (ŞİB)	88
3.2.2.1 Şüpheli İşlem Tanımı ve Yükümlüler.....	89
3.2.2.2 Şüpheli İşlem Tipleri.....	92
3.2.2.3 Şüpheli İşlem Bildirim Usul ve Kararları.....	95
3.2.2.3.1Bildirimde Bulunmadan Önce Yapılacak İşlemler	95
3.2.2.3.2Şüpheli İşlem Formunun Düzenlenmesi	96
3.2.2.3.3Yükümlülük İhlalinde Uygulanacak Yaptırımlar	97
3.2.3 Belgelerin Kayıt Altına Alınması ve Saklanması	98
3.2.4 Uyum Görevlisi Atanması	99
3.2.5 İç Denetim ve Risk Yönetim Sistemleri.....	100
3.3 Karapara Aklama İle Mücadelede Ulusal Kurum ve Kuruluşlar	101
3.3.1 Mali Suçları Araştırma Kurulu(MASAK) ve Rolü	101
3.3.2 Mali Suçlarla Mücadele Koordinasyon Kurulu(MSMKK)	104
3.3.3 Emniyet Genel Müdürlüğü	105
3.3.4. Türkiye Bankalar Birliği (TBB).....	107
3.3.5 Sigortalar ve Bireysel Emeklilik Şirketleri.....	110
3.3.6 Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası	113
3.3.7 Sermaye Piyasası Kurulu	114
3.3.8Factoring ve Finansal Kiralama Kuruluşları.....	118
4. ÖRNEK OLAYLAR	121
4.1 Naylon Fatura.....	121
4.2 Oto Kiralama	121
4.3 Vergi Kaçakçılığı.....	122

4.4 Tefecilik	123
4.5 Fiziki Para Transferi.....	123
4.6 Parçalama Yöntemi	124
4.7 Tarihi Eser Kaçakçılığı	124
4.8 Devletten Haksız Vergi İadesi Alınması	125
4.9 Uyuşturucu Ticareti.....	126
4.10 Kadın Ticareti	126
4.11 Sigara Kaçakçılığı	127
SONUÇ.....	129
KAYNAKÇA.....	132

TABLO LİSTESİ

Tablo1:Kayıtdışı Ekonomik Faaliyetlerin Sınıflandırılması.....	7
Tablo 2: Karapara ve Kayıtdışı Ekonomi Arasındaki İlişki.....	8
Tablo 3: Aklanan Paranın Elde Edildiği İlk 20 Ülkeye Göre Dağılımı.....	33
Tablo 4: FATF’ ın Organizasyon Yapısı.....	50
Tablo 5: OECD’ nin Vergi Konusunda İşbirliği Yapan Ülkelere İlişkin Sınıflandırması.....	67
Tablo 6: Müşterinin Tanınması.....	95
Tablo 7: İhbar ve şüpheli işlem bildirimi işlem süreci.....	108
Tablo 8: Şüpheli İşlem Bildirimindeki Para Cezaları (TL).....	110

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1: Aklama Sürecine Genel Bakış.....	12
Şekil 2:Hawala Sistemin İşleyişi.....	29
Şekil 3: Masak Organizasyon Şeması.....	77
Şekil 4: Şüpheli İşlem Bildirimlerinin Yıllara Göre Sayısal Trendi.....	101

KISALTMA LİSTESİ

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AML/CFT	Karapara Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadele Standartlarına Uyum Değerlendirmesi Metodolojisi
a.g.e	Adı Geçen Eser
a.g.m	Adı Geçen Makale
AK	Avrupa Konseyi
BDDK	Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
BM	Birleşmiş Milletler
CCPC	BM Suçun Önlenmesi Ceza Adaleti Komisyonu
CTATF	Caribbean Financial AcvtionTask Force- Karayipler Mali Eylem Görev Gücü
EAG	EurisianGroup
ECOWAS	Batı Afrika Devletleri Ekonomik Topluluğu
EFT	Elektronik Fon Transferi
ESW	Egmont Güvenlik Ağı
FATF	Financial Action Task Force- Mali Eylem Görev Gücü
FBI	Federal Bureau of Investigation- Federal Araştırma Bürosu
FIU	Financial Intelligence Unit- Mali İstihbarat Birimi

FİDER	Finansal Kiralama Derneği
FOPAC	FoundProvenantd’activesCriminelles- Suçtan Elde Edilen Gelirler
GIABA	Inter govenmental Action GroupAgainst Money LaundiringandTerrorist- Karapara Aklamaya Karşı Hükümetlerarası Afrika Eylem Grubu
GPML	Global ProgrammeAgainst Money Launduring- Karapara Aklanmasına Karşı Global Program
GSMH	Gayri Safi Milli Hasıla
GSYİH	Gayri Safi Yurtiçi Hasıla
IMF	International MonataryFund- Uluslararası Para Fonu
INTERPOL	The International CriminalPoliceOrganization - Uluslararası Polis Teşkilatı
IOSCO	International Organization of SecuritiesCommissions- Uluslararası Menkul Kıymetler Komisyonları Örgütü
MASAK	Mali Suçlar Araştırma Kurulu Başkanlığı
MENAFATF	Ortadoğu Güney Afrika Mali Eylem Görev Grubu
MSMKK	Mali Suçlarla Mücadele Koordinasyon Kurulu
NCB	Interpol National Central Bureau -Interpol Ulusal Merkezi Bürosu
OAS	Organization of AmericanStates- Amerikan Devletler Teşkilatı
OECD	Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü
SPK	Sermaye Piyasası Kurumu
ŞİB	Şüpheli İşlem Bildirimi
TBB	Türkiye Bankalar Birliği

TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCK	Türk Ceza Kanunu
TCMB	Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası
TSPAKB	Türkiye Sermaye Piyasaları Aracı Kuruluşlar Birliği
UNCD	Birleşmiş Milletler Uyuşturucu Kontrol Programı
UNODC	Un Office of DrugsandCrime- BM Uyuşturucu ve Suç Birimi

GİRİŞ

Para tarih boyunca suçun önde gelen motiflerinden biri olmuştur. Suçların bir çoğu paraya ulaşabilmek için işlenmektedir. Karapara, yasadışı yollardan elde edilen her türlü maddi değer ve menfaati ifade etmektedir. Suçlular elde ettikleri bu maddi değer ve menfaatler ile suçun bağlantısını keserek paraya yasal görünüm kazandırmaya çalışırlar.

Karapara aklama ismini 1920' li yıllarda ABD organize suç çetesi lideri Al Capone' un çamaşır işletmeleri üzerinden suç gelirini aklamaya çalışmasından almış olsa da, insanların karapara aklama çalışmaları daha eski bir tarihe dayanmaktadır. Bilim adamları yapmış olduğu incelemelerde Asurlular' ın Anadolu' ya ihraç edilecek mallardan devlete vergi ödememek adına sahte beyan yoluna giderek devleti aldattıklarını görmüşlerdir.

Küreselleşme hareketi, ticaret, teknoloji ve kültürlerin vs. yanı sıra suç ve suçlularında ihracına neden olmuş, yasadışı faaliyetlerin birçok devlet üzerinde olumsuz etkileri ortaya çıkmaya başlamıştır. Bunun sonucunda karapara aklamayla ulusal mücadelenin yanında uluslararası mücadelenin de gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bu amaçla 1980' li yıllarda karapara aklama suçuyla mücadelede uluslararası kuruluşlar kurulmuş ve uluslararası mücadele standartları ortaya çıkmaya başlamıştır.

Türkiye karaparanın aklanmasıyla mücadele amacıyla oluşturulan Mali Eylem Görev Gücü' ne (FATF) 1991 yılında üye olmuştur. Karaparayla mücadele amacıyla FATF kararlarına paralel bir dizi yasal düzenleme yapılmış, Mali Suçlar Araştırma Kurulu (MASAK) ve Mali Suçlarla Mücadele Kurulu (MSMK) oluşturulmuştur.

Bu çalışmanın amacı, karapara ve karapara aklama kavramları nelerdir, karapara ile kayıtdışı ekonomi arasında ki fark nedir ve karapara aklama suçuyla ilgili olarak ulusal ve uluslararası alanda ne tür düzenlemeler yapılmıştır sorularına cevap aramak, yaşanmış olaylardan örnekler vererek konuyu bu çerçevede irdelemektir. Araştırma ile bireyleri ve toplumu karapara aklama konusunda aydınlatmak, karapara aklama yöntemlerini ve boyutunu yaşanmış örnekler yardımıyla gözler önüne sererek karapara aklamayla mücadele konusunda katkıda bulunmaktır.

Bu alışma dört bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın birinci bölümünde karapara kavramı ve karaparanın aklanması üzerinde durulmuş, karaparanın tanımı, tarihsel gelişimi, karapara ile kayıt dışı ekonomi arasındaki ilişki, karapara aklamının aşamaları ve en çok kullanılan karapara aklama yöntemleri anlatılmıştır.

Karapara Aklama ile Mücadelede Uluslararası işbirliğinin ele alındığı İkinci bölümde, Mali Eylem Görev Gücü (FATF), Birleşmiş Milletler (BM), Avrupa Konseyi (AK), Avrupa Birliği (AB), Basel Komitesi, İnterpol, Europol, IMF, Wolfsberg Grubu, Egmont Grubu ve OECD' nin çalışmaları anlatılmış, Türkiye' nin karapara aklamayla mücadelede taraf olduğu ikili anlaşmalardan bahsedilmiştir.

nc bölümde Türkiye' de karapara aklama ile mücadelede oluşturulan kurumlar ve yapılan yasal düzenlemelerden bahsedilmiş, alınan önleyici tedbirler anlatılmıştır. Son olarak EGM ve MASAK' a intikal eden karapara konusunda güncel yaşanmış örnekler verilmiştir.

1. KARAPARA VE KARAPARANIN AKLANMASI KAVRAMI

1.1 Tarihsel Gelişim

Suç olarak kabul edilen ve ceza adalet sisteminde bir yaptırımla karşılanan fiiller genel olarak bir menfaatin temin edilmesi amacıyla işlenmektedir. Suçlara bu çerçevede kapsamında tarihsel bir perspektiften yaklaşıldığında genellikle bu menfaatin maddi çıkar olduğu görülmektedir.

Maddi çıkar sağlama motifiyle hareket eden suç grupları içerisinde daha çok ön plana çıkan karapara aklama suçu, özellikle 1980’li yıllardan sonra ülkelerin dikkatini çekmeye başlamıştır. Karapara, özellikle bu dönemde uyuşturucudan elde edilen gelir olarak algılanmış, ancak daha sonrasında kapsamı genişlemiştir. Bu yıllarda Alman polisi ve adli makamları suçları klasik soruşturma metotları ile araştırmaktan vazgeçerek suçlulara ait malvarlıklarına da el koymaya başlamıştır. 1980’lerin sonlarına gelindiğinde ise ülkelerin, suçla mücadele edilebilmesi anlamında suçtan elde edilen geliri kontrol edilmesinin gerekli olduğunun anlaşılması üzerine konu uluslararası alanda da değerlendirilmeye başlanmıştır. Literatürde ‘karapara’, ‘karaparanın aklanması’ veya ‘suçtan elde edilen gelirlerin / malvarlığı değerinin aklanması’ tabirlerinin ortaya çıkışı ile ilgili iki farklı açıklama bulunmaktadır¹. Bunlardan ilki, 1920’li yıllarda organize suç şebekesi lideri Al Capone’ nun içki yasağının olduğu dönemlerde içki kaçakçılığından elde ettiği geliri yasallaştırmak amacıyla çamaşırhaneler (laundry) açması ve elde ettiği yasadışı gelirleri bu şekilde yasal yollardan elde edilmiş gibi göstermesi, ikincisi ise karaparanın aklanması fiilinin yıkamaya (laundering) benzetilmesidir.

Karapara deyimi dünya basınında ilk olarak Watergate skandalı sırasında kullanılmaya başlanmıştır.²

Karapara aklamayla mücadelenin ülkemizde yerleşmesi ise belli bir süreç dahilinde gerçekleşmiştir. Osmanlı döneminde karaparanın aklanmasına ilişkin özel bir

¹ Y. Furkan Şen, Ersin Yalçın; “**Global Bir Suç: Suçtan Elde Edilen Gelirlerin Aklanması ve Ortaya Koyduğu Sorunlar**”, Polis Bilimleri Dergisi Cilt:9(1-4), 2007, s.68

² Kuntay ÇELİK, Selen Işıl KOÇAĞRA, Kadir GÜLER, “**Karapara Aklama Tanımı, Aşamaları, Yöntemleri ve İlgili Uluslararası Çalışmalar**”, Masak Yayın No:1, Ankara, 2000, s.8

suç türü yoktur. İslam hukukunda da suçtan elde edilen maddi menfaat ve değerin aklama eylemine konu olmasını yasaklayan suç ve cezaya rastlanılmamaktadır. Türkiye'nin ilk defa sistematik olarak uyuşturucu kaçakçılığı ve karapara ile tanışması 1960'lı yılların ortalarına rastlamaktadır. O yıllarda Avrupa'ya yönelik gurbetçi akını içinde yer alan insanlardan küçük bir azınlık yasal olmayan işlere yönelerek kolay gelir elde etmenin yollarına başvurmuş böylece Türkiye karapara ile ilk defa tanışmıştır.

Esas itibariyle Türkiye'de suç örgütleri 1970'li yıllarda görülmeye başlamıştır. Türkiye 12 Mart muhtırası sonrası ABD'nin haşhaş ekimini yasaklaması isteğini kabul etmiştir. Bu yasaklama haşhaş ekiminin gizli olarak yapılmasına yol açmış, suç örgütlerinin sınırları aşp uluslararası bağlar kurmaya başlamasına neden olmuştur. Çünkü Türkiye'de uyuşturucu bitkileri yeterince üretilmediğinden Afganistan ve Pakistan gibi ülkelerde üretilen bitkilerin, uyuşturucuya dönüştürülmesi ve Avrupa'ya nakli konusunda görev almışlardır.

Aklamanın ülkelerin gündemine son zamanlarda girmesi nedeniyle karapara ve aklamaya karşı oluşturulan mevzuat oldukça yenidir. Öyle ki, Amerika ve İngiltere 1986, Avustralya ve Fransa 1987, Kanada 1988, İtalya ve Lüksemburg 1989, İsviçre ve Belçika 1990, Japonya ve Hollanda 1991, Almanya 1992, Avusturya 1993, Brezilya ve Türkiye ise 1996 yıllarında yasal düzenlemelerini çıkarmışlardır.³

1.2 Karapara Tanımı

Temel anlamıyla ülkenin merkez bankasının piyasaya sürdüğü borçlanma sertifikası olan paranın “beyaz”, “gri” ya da “kara” olarak adlandırılması paranın kaynağına bağlı olarak yapılan bir sınıflandırmadır. Genel kabul görmüş tanımlamaya göre beyaz para, yasal yollardan elde edilen ve vergisi ödenen kazanç, gri para yasal yollardan kazanılmakla birlikte vergi yükümlülüğünden kaçınmak için kayıt dışına çıkarılan kazanç, karapara ise genel olarak yasadışı yollardan kazanılan gelir olarak ifade edilebilir. Karapara kavramı, her ne kadar “para” terimini içerse de, karapara, para veya para yerine geçen her türlü kıymetli evrakla mal veya gelirleri veya bir para

³ Abdurrahman Öztürk, “**Karapara Aklama Suçuyla Ulusal ve Uluslararası Düzeyde Mücadele**”, Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Uluslararası Polislik Araştırmaları Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2004, s.15

biriminden diğer para birimine çevrilmesi de dahil, sözü edilen, para, evrak, mal veya gelirlerin birbirine dönüştürülmesinden elde edilen her türlü maddi menfaat ve değerini de kapsamaktadır.⁴

Karaparayı; ekonomik, ahlaki, sosyal ve hukuki anlamda ayrı ayrı tanımlamak gerekir. Aksi halde, ortak bir tanıma indirgemek karapara sorununun incelenmesi, analiz edilmesi ve önlenmesi açısından yanılığara yol açabileceğinden bu farklı kavramların ait oldukları çerçeve içerisinde değerlendirilmeleri gerekmektedir. Mesela geniş anlamda vergi kaçakçılığı ekonomik açıdan karapara kabul edilmesine karşılık, bazı ülkelerde hukuki olarak karapara olarak kabul edilmemiştir. Ancak hukuken adının karapara olmaması, devletin bu suça göz yumması veya bununla mücadele etmemesi anlamına gelmez. Bu bağlamda karaparanın tanımını değişik açılardan yapmak gerekirse⁵:

Sosyal anlamda karapara, dolaylı olarak da olsa toplumsal hayata zarar veren her türlü faaliyetten elde edilen kazançtır.

Ahlaki anlamda karapara, kanunlarca yasaklanmış olsun veya olmasın toplum nazarında ahlaki görülmeyen fiiller sonucunda elde edilen tüm kazançlar olarak tanımlanabilir.

Ekonomik anlamda karapara, kanunlar tarafından suç sayılan fiillerin yanı sıra, ekonomik hayatı düzenleyen kural ve usuller ihlal edilerek elde edilen kazanç olarak nitelendirilebilir. Bu çerçevede ekonomi açısından, vergi kaçakçılığı amacıyla bazı ekonomik faaliyetlerin usulsüz, gizli yapılması yoluyla elde edilen kazançları karapara kapsamında değerlendirmek mümkündür.⁶

Hukuki anlamda karapara, ülke mevzuatlarında öncül suç olarak belirlenen fiillerden elde edilen gelirlerdir. Uygulamada bazı ülkeler, mevzuatlarında yer alan suçları saymış ve sayılan bu suçlardan elde edilen kazançları karapara olarak kabul

⁴Dr. Mehmet Özcan ve Av. Galip Küçüközyiğit, “Karaparanın Aklanması Suçu ve Hukukumuzda Düzenlenmesi”. <http://www.karapara.gen.tr/makale/detay.asp?id=24> ,(20.10.2012)

⁵ Dül Danzanjarsar, **Karapara Aklama İle Mücadelede Uluslararası Boyut**, Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü Uluslararası Polislik Çalışmaları Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2008, s.4.

⁶ Mehmet Aksakal, **“Karapara Aklama Suçu İle Organize Suçu ve Terörizmin Finansmanı Suçu Arasındaki İlişki ve Mücadele Yöntemleri”** Balıkesir Üniversitesi İşletme Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Bandırma 2008, s.8-9

etmiştir. Bazı ülkeler ise bütün suçlardan elde edilen ya da cürümlerin işlenmesi sonucunda elde edilen kazançları karapara olarak kabul etmiştir.⁷ Diğer yandan “karapara” kavramının hukuki tanımı ülkeden ülkeye farklılık gösterir. Bazı ülkeler tüm yasadışı faaliyetleri kapsama almışken, bir kısmı sadece uyuşturucu ticaretini, bir kısmı da ülkemizde olduğu gibi konusu suç teşkil eden faaliyetlerden elde edilen geliri karapara olarak kabul etmektedir.⁸

Karaparaya dar anlamda bakıldığında, belirli bir suç veya birkaç farklı suçun işlenmesi sonucu elde edilmiş her türlü maddi değer ve menfaatleri, geniş anlamda karapara ise, her türlü suçun işlenmesi sonucu sağlanan tüm maddi değer ve menfaatleri ifade eder.

1.3 Karapara ve Kayıt Dışı Ekonomi İlişkisi

Karapara aklamayla kayıt dışı ekonomi aynı olgular gibi düşünülmektedir. Bu iki kavramın aynı anlam ifade ettiği düşünülse de aralarında birçok fark bulunmaktadır. Bu iki kavramın arasındaki farklılıkların anlaşılabilmesi için öncelikle tanımlarına bakıldığında; karapara kavramı en geniş tanımıyla yasadışı faaliyetlerden elde edilen her türlü kazançtır.⁹

Kayıt dışı ekonomi ise, yasal ya da yasal olmayan faaliyetler sonucu elde edilen gelirlerin meşru otoritelere bildirilmemesi ya da yasal kağıtlar, hesaplamalar üzerinde oynamalar ve düzeltmeler yaparak gelirlerin olduğundan az gösterilmesidir. Kayıt dışındaki amaç yasal olarak elde edilmiş olan kazanımların vergiden kaçınılmak istenmesidir.¹⁰

⁷ Türkiye Bankalar Birliği, **Karaparanın Aklanması Suçu İle Mücadele ve Bankaların Yükümlülükleri**, Yayın No: 235, Aralık 2003, s.5.

⁸ Ülker Mavral, **“Karapara, Kayıtdışı Ekonomi İlişkisi ve Türkiye’ye Yansımaları”**, Maliye ve Hukuk Yayınları, Ankara, 2003, s.19.

⁹ Jeffrey Simser, “The Significance of Money Laundering”, Journal of Money Laundering Control, No:3, 2006, s.294

¹⁰ Süleyman Aydın, Yakup Yılmaz, **“Yolsuzluk ve Mali Suç”**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2007, s.262.

Tablo1:Kayıtdışı Ekonomik Faaliyetlerin Sınıflandırılması

Faaliyet Türleri	Parasal İşlemler		Parasal Olmayan İşlemler	
Suç Unsuru Bulunan Faaliyetler	Çalınmış Eşya Ticareti, Uyuşturucu üretimi ve Ticareti, Fahişelik, Kumar, Kaçakçılık vb		Çalıntı Eşya ve Kaçakçılık Ürünlerinin Takası, Bireysel İhtiyaç için Hırsızlık, Kendi Kullanımı için Uyuşturucu Üretimi	
Suç Unsuru Bulunmayan Faaliyetler	Vergi Kaçırma	Vergiden Sakınma	Vergi Kaçırma	Vergiden Sakınma
	Yasal mal ve hizmet üretimi çerçevesinde kendi çalışmasından elde ettiği ücret, maaş vb. gelirleri göstermeme	Çalışanları az ve ödemeleri düşük gösterme	Yasal mal ve hizmet mübadeleleri	İşlerini kendisi veya komşunun yardımıyla yapma

Kaynak: Murat Kasap, “**Karaparanın Aklanmasının Önlenmesinde Muhasebe Düzeninin Araç Olarak Kullanılması Üzerine Bir İnceleme**”, Marmara Üniversitesi, İşletme Anabilim Dalı, Doktora Tezi, İstanbul 2012, s.14

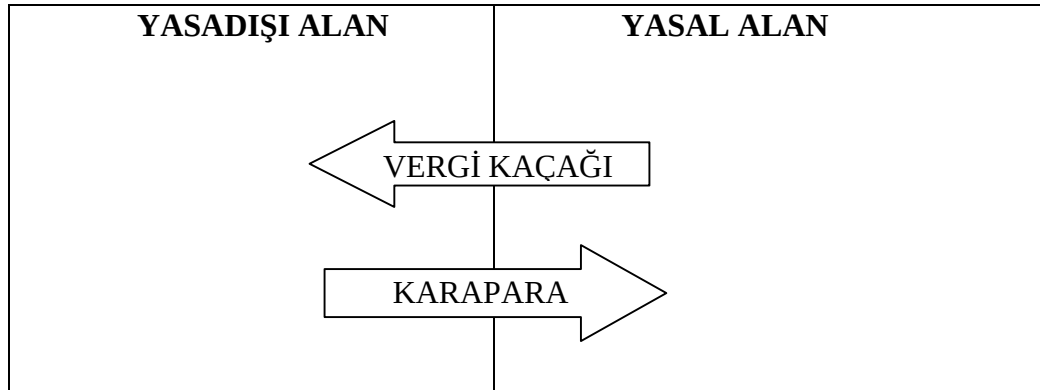
Yukarıdaki tablo incelendiğinde toplum normlarını zedeleyen suçlar ile bireylerin haklarının verilmediği birçok unsurun kayıtdışı ekonominin kapsamını oluşturduğu görülmektedir.¹¹

¹¹ Murat Kasap, “**Karaparanın Aklanmasının Önlenmesinde Muhasebe Düzeninin Araç Olarak Kullanılması Üzerine Bir İnceleme**”, Marmara Üniversitesi, İşletme Anabilim Dalı, Doktora Tezi, İstanbul 2012, s.14

Kabul edilen bu tanımlar kapsamında kayıt dışı ekonomi ve karapara arasındaki farklar şunlardır:¹²

- Karaparanın kazanımı tamamen yasadışı faaliyetlere dayanır iken kayıt dışı ekonomide ise faaliyetlerinin büyük bir kısmı hatta neredeyse hepsi yasalıdır. Yani burada ifade edilmek istenen paranın kazanılma biçimidir.
- Karaparada temel amaç yasadışı kazanılmış paranın yasal bir şekilde kazanılmış olarak gösterilmesidir. Diğer yandan ise kayıt dışı gelir elde edenlerin amacı vergiden kaçınmaktır. Onların kazandığı para legal yollardan elde edilir.
- Kayıt dışı ekonomide bireysel faaliyetler mevcut iken, karapara örgütlü faaliyetler kapsamındadır.

Tablo 2: Karapara ve Kayıtdışı Ekonomi Arasındaki İlişki

Kaynak: Kuntay Çelik, Selen Işıl Koçağra, Kadir Güler; “**Karapara Aklama Tanımı, Aşamaları, Yöntemleri ve İlgili Uluslararası Çalışmalar**”, Masak Yayın No:1, Ankara, 2000, s.14.

Kayıtdışı ekonomi ve karapara arasındaki ilişkiyi gösteren yukarıdaki şekle göre de kayıt dışı ekonomi ve karaparanın birbirinden farklı kavramlar olduğu görülmektedir. Ancak, karapara ile kayıtdışı ekonomi arasındaki paralellik söz konusudur. Çünkü karapara aklayıcılar, aklama faaliyetinde bulunmak için kayıtdışı

¹²Aydın, Yılmaz, s.263.

ekonominin yaygın olduğu ülkeleri tercih etmektedirler. Kayıtdışı ekonominin genel olarak yaygın olduğu bir ülkede karaparanın aklanması da daha kolay olmaktadır.¹³

1.4 Karaparanın Aklanması Kavramı

Suçluların ellerindeki paraların suçtan kazanıldığı biliniyorsa, söz konusu kirli kazançlar sadece para koleksiyonundan ibaret olur. Kirli kazanç elde edenler bunları kullanabilmeleri için her şeyden önce aklamaları gerekmektedir.¹⁴

Karapara aklama, suç gelirinin suç ile ilişkisinin geriye dönük olarak fark edilmeyecek şekilde kesilerek ekonomik bir varlığa dönüştürülmesidir. Ya da bir diğer ifade ile kirli paranın, temiz para gibi gösterilme çabalarının tümüdür.¹⁵

Suç ile menfaat arasındaki ilişki belki de insanlığın tarihi kadar eskidir. Tüm menfaatleri temsil edebilecek ortak bir standardın, yani paranın bulunmasıyla bu ilişki daha da somutlaştırılmıştır. Asurlular’ dan kalan ticari yazışmaları çözen bilim adamları, Anadolu’ ya ihraç edilecek malların devlete ödenecek vergilerinden kurtulmak isteyen iş adamlarının sahte beyan yoluna giderek devleti aldattıklarını görmüşlerdir.

Para, tarih boyunca suçun en önde gelen motiflerinden biri olma özelliğini korumuştur. Suçlular yakalansa ve cezalandırılrsa da genelde suç kazançları suç işleyen yanına kar kalmıştır. Oysa suçtan elde edilen kazançların araştırılması, bulunması ve bu kazançlara el konulması, suçun tekrar işlenmesini önleme adına en az suçlunun cezalandırılması kadar önemlidir.¹⁶

Karapara aklama, İngilizce karşılığı ile “money laundering”, ilk olarak ABD’de çıkmış bir kavramdır. 1920’li yılların başında ABD’de organize suçlarla mücadele eden FBI, suç lideri Al Capone’ un çamaşırhane işletmelerini incelemeye

¹³ TBB, “**Karaparanın Aklanması Suçu İle Mücadele ve Bankaların Yükümlülükleri**”, s.6.

¹⁴ Ergin ERGÜL, Karapara Aklama, Mevzuat ve Uluslararası İşbirliği Konferansı”, Adalet Bakanlığı, Mayıs 2008

¹⁵ Cengiz TORAMAN, Hasan ABDİOĞLU ve Burcu İŞGÜDEN, “**Aklama Suçunun Önlenmesine Yönelik Çabalar: Adli Muhasebecilik Mesleği ve Uygulamaları**”, Afyon Kocatepe Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi, (C.X I, S I, 2009), s.18.

¹⁶ MASAK, Karapara ve Karapara Aklama Suçu,

http://www.masak.gov.tr/media/portals/masak2/files/yayinlar/MASAK_KITAPLAR/YAYIN_NO_1/YAYIN_NO_1.pdf, erişim (25.10.2012)

almış, inceleme sonucunda Al Capone’ un, çeşitli yasadışı işlerden kazandığı gelirleri, işlettiği çamaşırhanelerden geliyor gibi gösterdiğini tespit etmiştir. Bu tespit sonucunda Al Capone vergi kaçakçılığı suçundan ceza almış, suç gelirini yasal hale getirmek için yaptığı girişimde çamaşırhanelerden esinlenerek "para yıkama" veya "para aklama" (İngilizce karşılığıyla money laundering) olarak literatüre girmiştir. Günümüzde karaparanın aklanması artık tüm ülkelerin ortak sorunu haline gelmiştir.¹⁷

MASAK’ a göre karapara aklanmadan söz edebilmek için bazı unsurların varlığı gereklidir. Bu unsurlar;

1. Bir suç işlenmiş olmalıdır.(Öncül Suç)
2. Bir suç neticesinde herhangi bir ekonomik değer elde edilmiş olmalıdır.(Suç Geliri)
3. Bu ekonomik değerlerin yasadışı nitelikten kurtarılıp meşru görünüme haiz ekonomik değerlere dönüştürülmesi amacına yönelik bir hareket gerçekleştirilmiş olmalıdır.

Suç gelirine kaynaklık eden, öncülük eden suçlar “öncül suç” olarak tanımlanmaktadır. Para aklama suçunda öncül suçlar; “Organize suç gruplarına katılma ve şantaj, terörizmin finansmanı, insan ticareti ve göçmen kaçakçılığı, çocukların cinsel istismarını da içeren cinsel sömürü, uyuşturucu ve psikotrop madde kaçakçılığı, silah kaçakçılığı, çalıntı ve diğer mal kaçakçılığı, yolsuzluk ve rüşvet, dolandırıcılık, ürün taklidi ve korsan üretim, çevreye karşı suç işleme, cinayet, ağır yaralama, çocuk kaçırma, yasadışı alıkoyma ve rehin alma, soygun ve hırsızlık, kaçakçılık, gasp, sahtecilik, korsanlık, menkul kıymet borsasında içerden bilgi alanların ticareti ve piyasanın manipülasyonu” suçlarıdır.¹⁸

¹⁷ Murat Görgün, **Karapara İle Mücadelede Bankaların Rolü ve Karapara Riskinin Bankalarca Yönetimi**, Marmara Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2011, s.6

¹⁸ Alparslan Çakır, **“Suç Gelirlerinin Aklanması ve Terörizmin Finansmanının Engellenmesi: Banka Riskleri ve Uyum Programının Oluşturulması”**, Bankacılar Dergisi, Sayı: 74, Yıl: 2010, s.70.

1.5 Karapara Aklamanın Aşamaları

Karaparanın aklanması genelde üç asamadan oluşan bir süreç içinde gerçekleştirilmektedir. Bu aşamalar kirli bir çamaşırın makinede yıkanmasına benzetilerek açıklanmaya çalışılmıştır:

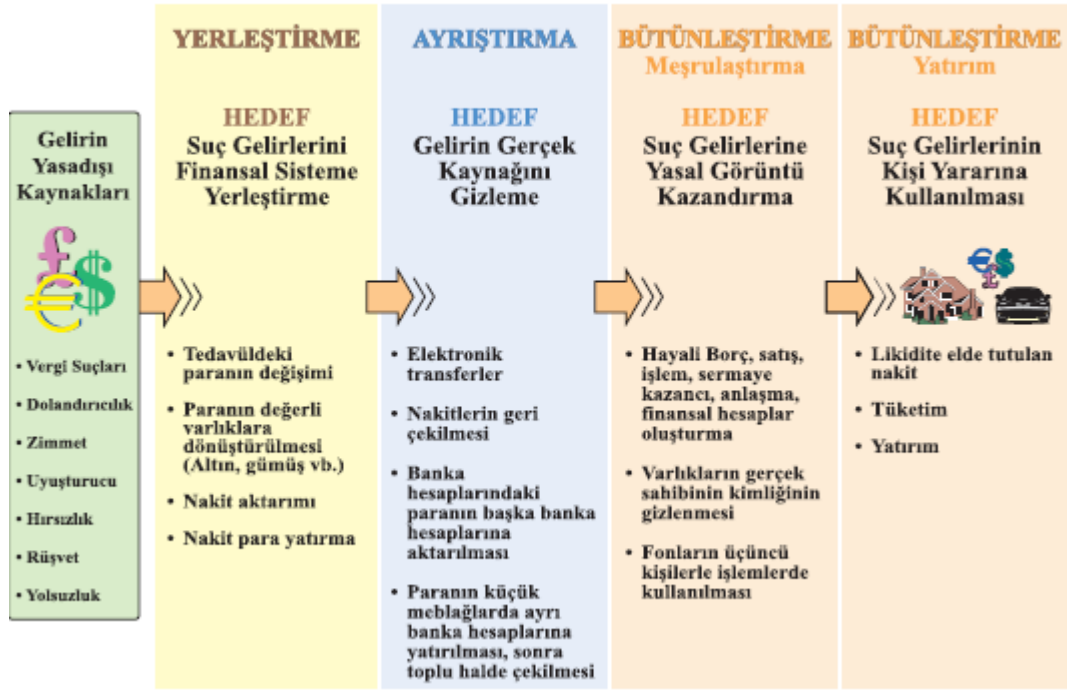
- Birinci aşamada çamaşır makineye atılmakta [Yerleştirme (Placement)]
- İkinci aşamada çamaşır makinede yıkanmakta [Ayrıştırma (Layering)]
- Üçüncü aşamada ise temizlenmiş halde makineden çıkarılmaktadır [Bütünleştirme (Integration)]

Aşamaların birbirini takip etme zorunluluğu bulunmadığı gibi, her aşamanın da aklama eyleminin tamamlanması için bulunması şart değildir.¹⁹ Bazen bu aşamaların ikisi veya üçü tek işlemde gerçekleştirilebilir veya bazı aşamalar gerçekleştirilmeden karaparanın aklanması tamamlanabilir. Bu durum para aklanacak ülkeye, finansal olanaklara, aklayıcıların diğer faaliyetlerine kadar pek çok değişkene bağlı olabilir.²⁰

¹⁹ Sefa Maraşlı, “**Karapara Aklamayla Mücadelede Mali İstihbarat Birimleri**”, Polis Akademisi, Suç Araştırmaları Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2009, s.11

²⁰ Yıldırım AKAR, “**Karaparanın Aklanması**”, SPK Yayınları, Yayın No: 90, Ankara 1997, s.14

AKLAMA SÜRECİNE GENEL BAKIŞ

Şekil 1: Aklama Sürecine Genel Bakış

Kaynak:MASAK, **Aklama Suçu Hakkında Denetim Elemanlarına Yönelik Bilgilendirme El Kitabı**, Yayın No:16, Mayıs 2010, s.11

1.5.1 Yerleştirme Aşaması

Bu aşama suçtan elde edilen gelirin nakit formundan kurtararak finansal sisteme sokulması aşamasıdır. Başta uyuşturucu ticareti olmak üzere karapara doğuran suçlarda para, genelde nakit olarak el değiştirmektedir.

Yerleştirme aşaması karapara aklayıcıları için en zor, aklama ile mücadele edenler için en avantajlı aşamadır. Yasadışı gelir ile kaynağı arasındaki ilişki henüz kesilmemiştir. Aklayıcıların paranın kaynağını gizleyebilme ya da açıklayabilme şansları yoktur. Dolayısıyla bu aşamada yasadışı geliri tespit etmek ve el koymak ilerleyen diğer aşamalara göre çok daha kolaydır.²¹

²¹ Uğur DÖNMEZ, “Karapara ve Türkiye’ de Karaparanın Aklanması ile Mücadele”, Kadir Has Üniversitesi, Finans ve Bankacılık Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2010, s.25

Yerleştirme aşamasında gelir, genellikle finansal sisteme nakit halinde girdiği ilk durumda işlemi yapan kuruluş tarafından yetkililere yapılan nakit bildirimi veya şüpheli işlem bildirimine konu olmaktadır. Bir kez finansal sisteme girince de her gün sayısız fon transferinin, finansal işlemin yapıldığı piyasalarda bir finansal kuruluştan gelen fon; ilk finansal kuruluş tarafından sorgulandığı varsayımıyla, ikinci finansal kuruluşça çok özel emareler olmadıkça sorgulanmaz.²²

Yerleştirme aşamasında nakit para;

- Fiziki olarak yurtdışına çıkarılarak denetimin az olduğu ülkelerde bankaya yatırılabilir,
- Küçük tutarlara bölünerek (bildirim tutarlarının altındaki tutarlara) ülke içindeki çeşitli bankalara, farklı kişiler adına açılmış hesaplara yatırılabilir,
- Gayrimenkul, lüks araba, mücevher, antika veya sanat eserleri alımında kullanılabilir, hisse senedi, tahvil, bono, çek, poliçe gibi mali araçlara dönüştürülebilir,
- Banka hesaplarına yatırılmadan önce kumarhane geliri, turizm geliri veya ihracat geliri gibi gösterilebilecek ve bir açıklama yapılmasına olanak sağlayabilecek işlemlere konu yapılabilir,
- Finansal kuruluşlar veya bunların çalışanları ile işbirliği yapılarak sisteme sokulabilir veya iş biraz daha abartılarak suç örgütleri tarafından finansal kuruluşlara sahip olmak suretiyle nakit formundan kurtarılabilir.

1.5.2 Ayırıştırma (Layering) Aşaması

Bu aşamada amaç, nakit formundan kurtarılan parayı yasadışı kaynağından mümkün olduğunca uzaklaştırmak, böylece paranın izinin sürülmesini, bulunmasını ve yakalanmasını imkansız hale getirmektir. Yerleştirme aşamasında suç geliri özellikle bankacılık sistemine sokulmuşsa sistemin olanaklarından yararlanmak suretiyle transfer

²²MASAK, <http://www.masak.gov.tr/tr/suc-gelirinin-aklanmasi/genel-bilgi/aklamanin-asamalari.aspx>, (02.12.2012)

etmek ve kaynağından uzaklaştırmak son derece hızlı ve kolay olacaktır. Bu aşamada paranın yasadışı kaynağından uzaklaştırılması için sıklık, karmaşıklık ve hacim açısından yasal işlemlere benzeyen bir dizi mali işlem yapılmaktadır. Böylece denetim mekanizması aşılmaya çalışılmaktadır.²³

Bu aşama karışık bir bankacılık bürokrasisi gerektirmektedir. Küçük tutarlara bölünen para bankacılık sistemine girdikten sonra bankadan bankaya, ülkeden ülkeye aktarılmaya başlar. Kuşku uyandırmamak için her birinde kısa sürelerle tutulur ve bazen de bu süreç diğer miktarlarla birleşerek katlanır.²⁴

Bu aşama bazen ilk aşama ile eş zamanlı olarak gerçekleşebilir. Örneğin finansal kuruluşların aklayıcılarla işbirliği yapmaları halinde gelir hem yerleştirilip hem de transfer edilebilir.

1.5.3 Bütünleştirme (Integration) Aşaması

Bu aşama için suç gelirinin yuvaya dönme aşamasıdır denilebilir. Ayrıştırma aşamasında yasadışı kaynağı ile bağlantısı koparılan suç geliri bütünleştirme aşamasında yasal işlemlerle ülkenin mali sistemine aklanmış bir şekilde sokulur. Artık daha önce iki aşama geçirildiği için paranın kaynağına ilişkin sorulabilecek bir soruya yasal bir açıklama yapılabilecek veya böyle bir sorunun sorulmasını gerektirmeyecek normal bir işlem görüntüsü elde edilmiştir.

Aklayıcı bu aşamada parayı normal ticari para olarak ekonomiye sokar. Bu parayla menkul veya gayrimenkul, hisse senedi, tahvil, bono satın alabilir; bir finans kuruluşundan kredi almak için teminat gösterebilir, borç verebilir, borçlarını ödeyebilir ve buna benzer her türlü yasal işlemi yapabilir. Böylece para sistemle bütünleşmekte ve yasal fonlardan farklı olan yönlerinden arındırılmaktadır.

²³ Maraşlı, s.14

²⁴ Selim Duramaz, “Türkiye’ de Karapara İle Mücadelede Mali Kurumların Rolü”, Celal Bayar Üniversitesi, Maliye Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Manisa 2012, s. 5

Suç gelirini aklayanlar, yaygın olarak aşağıdaki yöntemleri kullanmaktadır.²⁵

- Sahte kredi düzenlemek
- Net değerinde gerçek olmayan artışlar yapmak: Suç gelirini, gayrimenkul alım satımında elde edilen kazanç, sahte kumarhane kazançları, şans oyunları, ödüller, miras vs gibi göstermek
- Malların mülkiyetini ve şirketlerdeki payları gizlemek
- Fiyat manipülasyonu
- Yasadışı ve yasal gelirleri karıştırarak satış işlemlerini manipüle etmek

Yapılan açıklamalara dikkat edilirse suç geliri hem yerleştirme hem de ayrıştırma aşamalarında mali sisteme girmektedir. Örneğin hem yerleştirme, hem de ayrıştırma aşamalarında para ile hisse senedi, tahvil, menkul veya gayrimenkul diğer değerler alınmaktadır. Bu aşamalarda yapılan bu alımlar arasında nitelik olarak ne tür fark olduğuna, ya da bu alımlar sırasında aklamanın hangi aşamasında bulunulduğuna bakılırsa; yerleştirme aşamasında amaç paranın nakit formundan kurtarılması ve sisteme entegre edilmesi, ayrıştırma aşamasında ise yapılan çok sayıda işlemle paranın yasadışı kaynağından uzaklaştırılmasını sağlamaktır. Yani bu aşamalarda para henüz yasal bir görünüme kavuşmamıştır. Oysa bütünleştirme aşamasında mali sistemde boy gösteren para kullanıma hazır paradır. Artık dolaştırılmasına ve şekil değiştirmesine gerek kalmamıştır.²⁶

1.6 Karapara Aklama Yöntemleri

Günümüzde finansal alandaki uluslararası düzeydeki artış, para trafiğini kolaylaştırarak uluslararası ticaretin hacmini arttırmış, bununla birlikte yasadışı ticareti ve suç gelirlerinin aklanmasını da yaygınlaştırmıştır. Suçtan elde edilen gelirlerin artması beraberinde birçok farklı aklama yöntemini getirmiştir.

²⁵Masak, “Aklama Suçu Hakkında Denetim Elemanlarına Yönelik Bilgilendirme El Kitabı”, Yayın No:16, Mayıs 2010, s.14

²⁶ Masak; Suç Gelirlerini Aklama Aşamaları, <http://www.masak.gov.tr/tr/suc-gelirinin-aklanmasi/genel-bilgi/aklamanin-asamalari.aspx> , (25.10.2012)

Aklama sürecinde, öncül olarak tanımlanan suç kaynaklı karapara elde edildikten sonra bu paraya yeni bir kimlik arayışı başlar, kimlik arayışı sürecinde, paranın kaynağından uzaklaştırılmaya çalışılması çabalarına katkı sağlayacak olan kişi ve kişiler genellikle kaynağının öğrenilmesinden uzak tutulmaya çalışılır ve öğrenmeleri engellenir. Bu teknikle kara olarak tanımladığımız paraya, reel ekonomiye sokularak ticari enstrüman görüntüsü verilmesi sağlanır, kar elde edilmeye çalışılır ve illegal yollardan elde edildiği saklanmaya çalışılmakla birlikte, legal yollardan elde edilmiş gibi sergilenmeye çalışılır. Yasadışı faaliyetlerin icrasından elde edilen ve karapara olarak tanımlanan bu suç gelirlerinin kimliklerinin gizlenmesi için başta teknolojinin sağladığı bütün olanaklar kullanılmakla birlikte birçok modelden yararlanılır.²⁷

Aklama yöntemleri ülkeden ülkeye, finansal sistemlerde kullanılan araçların çeşitliliğine bağlı olarak değişir. Ayrıca günümüzde yasadışı gelir elde edenler artık kendi paralarını kendileri aklamamakta, bu işte profesyonelleşen aklayıcıları kullanmaktadırlar. Aklama işiyle uğraşanlar işlerini çok iyi bilen muhasebeciler, bankerler, hukukçular, mali danışmanlar vs. olabilir. Bunların sağlam bir mesleki geçmişi vardır, çoğu sabıkasızdır, öncül suçla hiçbir alakaları yoktur. Hizmetlerine karşılık olarak komisyon, prim adı altında gelir elde ederler.²⁸

Günümüzde profesyoneller tarafından yürütülen karaparanın aklanması faaliyeti için oluşturulan yapı, karmaşık olabileceği gibi çok basit de olabilir. Oluşturulan karmaşık yapıda; pek çok finansal ve finansal olmayan aracı, geleneksel ve modern ödeme yöntemleri, off shore işletmeler ve uluslararası ticaretin unsurları yer alabilir.²⁹ Literatürde 180 kadar karapara aklama yönteminin bulunduğu yönünde bilgiler mevcuttur. Nitekim kısa adı Drug Enforcement Agency olan ABD Uyuşturucu ile Mücadele Bürosu tarafından belirtildiği gibi, karapara aklama teknikleri ancak hayal gücü ile sınırlıdır.³⁰ Çalışmamızda en sık kullanılan karapara aklama yöntemlerine yer verilecektir.

²⁷ Muhsin Koçak; “Karapara Aklama Suçu ve Müsadere”, http://www.turkhukuk sitesi.com/makale_831.htm, (25.10.2012)

²⁸ Masak, <http://www.masak.gov.tr/tr/suc-gelirinin-aklanmasi/genel-bilgi/aklama-yontemleri.aspx>, 16.10.2012

²⁹ Angela Veng Mei Leong, “Chasing Dirty Money: Domestic and International Measures Against Money Laundering”, **Journal of Money Laundering Control**, Vol. 10, No. 2, 2007, s. 140.

³⁰ Şen, Yalçın, s.74

1.6.1 Fonların Fiziken Ülke Dışına Kaçırılması

En eski teknik, işi yapmanın en kolay yoludur. Parayı kaçak olarak ülkeden çıkartıp başka bir ülkeye sokmaktır. Çoğunlukla karapara aklama işleminin ilk aşamasıdır.³¹

Bu teknikte para fiziksel olarak taşınır, bu taşımaya ilk araç ise insan faktörü yani kuryedir. Kurye, ya kendisi doğrudan ya da başka bir vasıta kullanmak suretiyle, iç mevzuatlarında banka ya da finans kurumları ile ilgili sıkı düzenlemelere sahip olmayan ve banka finans kurumlarının gizlilik ilkeleri sıkı olan ülke ya da ülkelere taşır.³² Fiziken ülke dışına çıkarılan para halen nakit halindedir, ancak kaynağından bir ölçüde de olsa uzaklaşmıştır. Daha sonra gittiği ülkede yapılan bir dizi işlemle birkaç ülkeyi de dolaşarak ve aklanmış olarak ilk çıktığı ülkeye getirilebilir. Suç geliri fiziki olarak yurtdışına kara, hava veya deniz yoluyla çıkarılabilir.

Ülkemizde 1567 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun ve Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılan “Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı karar gereği herhangi bir suç ile bağlantılı olduğu şüphesi bulunmayan 5.000 USD ve muadili efektif girişte beyan etmek kaydıyla kişiler yanlarında nakit olarak yurda sokabilir veya yurttan çıkarabilir.³³

Ülkemize de sınırdan nakit geçişi yoluyla para transferi yapılmaktadır. Ancak bu durum ihracat yapılan kimi ülkelerdeki (Doğu Avrupa ülkeleri ve yeni bağımsızlığını kazanan Türk Cumhuriyetleri gibi) bankacılık sistemlerinin yetersiz ve/veya çok fazla komisyonla çalışmalarının bir sonucudur. Gerçekten de bu ülkelerde bulunan bankalarca yüzde 30'lara varan komisyon alındığı belirlenmiştir. Bununla birlikte ihracat geliri olarak beyan edilen ve sınırdan fiziki olarak getirilen tutarlara ait incelemelerin yapılması ve beyanların doğruluğunun araştırılması gereklidir.³⁴

Nakit paranın fiziken başka ülkelere aktarılması yönteminde suç örgütleri yakalanma riskine karşı hukuki durumlardan yararlarına olacak şekilde faydalanmaya

³¹Ergin Ergül, **Kara Ekonomi ve Aklama Suçu**, Ankara, Adalet Yayınevi, 2005, s.20.

³²Görgün, a.g.e. s. 14.

³³Kom Eğitim Notları, Sınırdaki Nakit Para Yakalamalarında Yapılacak İşlemler, s.1

³⁴Masak, <http://www.masak.gov.tr/tr/suc-gelirinin-aklanmasi/genel-bilgi/aklama-yontemleri.aspx>, 16.11.2012

çalışırlar. Örneğin birbirine benzeyen iki valizden birine eşyalarını, diğerine karaparayı koyarak yurt dışına çıkarmak isteyen bir kişi yurt dışına çıkacağı esnada yapılan kontroller sonucu yakalanması üzerine valizin kendisine ait olmadığını söylemiş ve bu konuda kastının olmadığını ileri sürmüştür.³⁵

İspanya’da 1998 yılında yapılan bir uyuşturucu operasyonu neticesinde yakalanan yabancı uyruklu bir çiftin soruşturma gereği evlerinde arama yapılmış ve yapılan arama neticesinde yaklaşık değeri 50 milyon doları bulan nakit para elde edilmiştir.³⁶

1.6.2 Şirinler (Smurfing) Yöntemi

Karapara ile mücadelede ülkeler genellikle yaptıkları düzenlemeler ile belli tutarın üzerindeki nakit işlemlere ilişkin bildirim yükümlülüğü getirmektedirler. Ülkeden ülkeye değişmekle birlikte, birçok ülkede belirli tutarların üzerindeki nakit işlemlerin bildirilmesi zorunluluğu bulunmaktadır. Mevcut mevzuat hükümlerine göre ülkemizde şu anda nakit işlem bildirimini yapılmasını zorunlu kılacak bir transfer limiti bulunmamaktadır. Yalnızca 12.000 TL ve üzeri para transferleri için bankalar kimlik tespiti yapmak ve bu bilgileri muhafaza etmek zorundadır. Ayrıca yurtdışına yapılan 50.000 dolar ve üzeri para transferlerini bankalar Merkez Bankası’na, Merkez Bankası da MASAK’ a bildirmek durumundadır.³⁷

Şirinler yönteminde, suç geliri elde eden kişiler elde ettikleri fonları kamu otoritesi tarafından belirlenen limitlerin altında kalacak şekilde birçok kişi aracılığı ile limite yakın tutarlara bölerek bildirim yükümlülüğünde kaçınmaya çalışırlar. Suç geliri, bu yöntemde genellikle limite yakın tutarlara bölünür ve çok sayıda kişi tarafından çok sayıda bankaya veya aynı bankanın farklı şubelerine yatırılır. Söz konusu tutarlar için belirlenen limitin altında kaldığı için bankanın bildirim yükümlülüğü de bulunmaz.³⁸ Para bu şekilde sisteme girmiş olur (Yerleştirme aşaması). Bu şekilde sisteme giren para kasa çekleri, havale veya fiziki olarak ülke dışına çıkarılabilir.

³⁵ Ergin Ergül, **Kara Ekonomi ve Aklama Suçu**, Ankara, Adalet Yayınevi, 2005, s.20.

³⁶ Sedat Güner, **Organize Suç Örgütleri Karapara ve Aklanması**, Bilgi Yayınları, Ankara, 2003, s.139

³⁷ KOM Daire Başkanlığı, “Suç Gelirlerini Aklama Yöntemleri Eğitim Notları”, s.1

³⁸ Görgün, s.13.

Örneğin 20 kişi bir banka veya farklı şubelerine 9.000'er dolar yatırsa, günde 180.000 dolar, 10 günde 1.800.000 dolar yatırılmış olur. Aynı işlem aynı kişiler tarafından bir başka bankaya da yapılırsa bunun anlamı 10 günde 3.600.000 dolarlık bir tutarın nakit bildirim zorunluluğu olmadan bankaya yatırılmış olması demektir. (Bu durum sadece nakit işlem bildiriminden kurtulmayı sağlar, yoksa şüpheli işlem bildirimini şüphelenilen her durumda yapılabilir). Para bu şekilde sisteme girmiş olur (Yerleştirme aşaması). Bu şekilde sisteme giren para kasa çekleri, havale veya fiziki olarak ülke dışına çıkarılabilir.³⁹

1.6.3 Parçalama (Structuring) Yöntemi

Karaparayla mücadele kapsamında düzenleme yapan birçok ülke farklı miktarlarda olmakla birlikte, belirlenen limitler üzerindeki işlemlerin bildirilmesi ve işlemi yapanın kimliğinin tespiti yükümlülüğü mevcuttur. Bu yöntemde karapara aklayıcısı, büyük miktardaki para ve işlemleri şüpheli işlem bildirim tutarının altındaki miktarlara bölerek işlemi gerçekleştirir. Örneğin ABD' de 10.000\$ üzerindeki işlemlerde kimlik tespitinin yapılması mecburidir.⁴⁰

Eldeki fonu küçük miktarlara bölüp bunları bankaya yatıracak çok sayıda kişiyi (smurfleri) her zaman bulmak mümkün olmayabilir. Bu durumda insan sayısı yerine işlem sayısını artırmak suretiyle bildirimden kaçınmak mümkün olabilir. Çok yüksek tutara dayalı bir işlem küçük tutarlara dayanan çok sayıdaki işlemlere bölünür. Başka bir ülkedeki örnek bir olayda, 29 milyon dolarlık bir tutar ortalama 600'er dolarlık 40.000'den fazla işlem yapılmak suretiyle Ekvator'a transfer edilerek aklanmıştır.

Bu yöntem şirinler yöntemine benzemektedir. Çünkü şirinler yönteminde de karapara bildirim tutarının altındaki değerler bölünmektedir. Ancak bu yöntemin farklılığı karapara aklama sürecinin çok sayıda insanla değil, az sayıda insanla ve zaman alan bir süreçte gerçekleşmesidir.⁴¹

³⁹ Masak, <http://www.masak.gov.tr/tr/suc-gelirinin-aklanmasi/genel-bilgi/aklama-yontemleri.aspx>, 06.11.2012

⁴⁰ Mavral, s.66

⁴¹ Ramazan Arıcan, "Türkiyede Başlıca Karapara Aklama Yöntem ve Alanları", İstanbul Üniversitesi Maliye Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2010, s.142

1990 yılında yaşlı bir Kolombiyalı vatandaş yanındaki dört kişi ile birlikte Avrupa seyahatine çıkar. Avrupa'nın birçok ülkesini ve ünlü şehirlerini dolaşırlar. Seyahat süresince toplam 68 bankada yaklaşık 36 milyon dolarlık hesap açar, yaşlı vatandaş son olarak gittiği Lüksemburg'da yetkili makamlarca karapara akladığı için tutuklanır.⁴²

1.6.4 Kıyı Bankacılığı (Off Shore) ve Vergi Cennetleri

Kıyı Bankacılığı, bir ülkenin mevcut bankacılık kural ve düzenlemelerinden farklı olarak işleyen, genellikle serbest bölgelerde faaliyet gösteren, devletsiz para fonlarını ihtiyacı olan kişi ya da kurumlara aktaran bankalardır.⁴³ Bu bankalar ülke içerisindeki bankacılık sisteminin tabi olduğu kanuni düzenlemelerden muaf tutulmaktadır. Bu sayede mali ve hukuksal avantajlar elde etmektedir. Kıyı bankaları özel banka olmayıp, temel olarak diğer bankalar gibi mevduat toplamakta, kredi vermekte ve güvene dayalı işlemler yapmaktadır. Ancak bu bankalara yatırılan mevduat, devlet garantisi altında değildir.⁴⁴

Kıyı bankaları, karapara aklama suçlarına uygun imkanlar ve elverişli fırsatlar sunmaktadır. Kıyı bankalarının faaliyetleri ve diğer bankalardan farklı özellikleri şunlardır.⁴⁵

- Kıyı bankaları kuruldukları ve faal oldukları ülkede geçerli olan para birimi dışındaki bir para birimi ile işlem yapmaktadır,
- Genellikle yerleşik olmayan kişiler ve kurumlarla işlem yapmaktadır,
- Genellikle yurtiçi finans piyasasının tabi olduğu yasaların, sınırlamaların ve kontrollerin çoğundan muafır,
- Sıkı bir biçimde sır saklama ilkesi uygulanmaktadır,

⁴² Arıcan, s.142

⁴³ Şen, Yalçın, s.78

⁴⁴ Sacit Yılmaz, “**Karaparanın Aklanması ve Türkiye Boyutu**”, Dumlupınar Üniversitesi, İktisat Ana Bilim Dalı, Doktora Tezi, Kütahya, 2006, s.13-14

⁴⁵ TBB, “**Karaparanın Aklanması Suçu ile Mücadele ve Bankaların Yükümlülükleri**”, TBB Yayınları, Yayın No: 235, İstanbul 2003, s.20, 21

- Faiz oranlarının belirlenmesinde kurumun serbestisi vardır,
- Belli bir likidite, disponibilite oranı uygulanması, munzam karşılık yatırılması söz konusu değildir,
- Gelir ve kurumlar vergisinin kaldırılması veyahut çok düşük seviyelere çekilmesi söz konusudur,
- Bankaların müşterilerine ödeyecekleri faizden veya bankalar arası işlemlerinden doğacak faizlerden stopaj kesilmemesi, yurtiçi bankaların tabi olduğu kambiyo sınırlamalarına tabi tutulmaması diğer bankalardan ayrılan bir başka özelliktir.

Karapara aklayıcıları kıyı bankacılığının bu özelliklerini kullanarak karapara aklama suçunu kolayca işleyebilmektedirler.

Vergi cenneti olarak adlandırılan ülkelerde kurulu finansal kurumlar karapara aklayıcılar tarafından tercih edilen araçlardır. Bu ülkelerdeki bankalar, parasını güvenli bir limanda tutmak isteyen müşterilerine ve suç geliri sahiplerine gizlilik, politik istikrar, düşük vergi, sermaye serbestisi, coğrafi olarak gelişmiş ülkelere yakınlık, gerekli teknolojik altyapı ve insan kaynağı gibi önemli avantajlar sağlarlar. Aracı olarak kullanılan finansal kurumlar bizzat suç geliri sahipleri veya onlar adına hareket edenler tarafından da kurulabilir. Vergi cenneti olarak nitelendirilen ülkelerde şirket kurmak çok kolay ve gizlilik esas olduğu için şirket ortakları hakkında bilgi sahibi olmak genellikle imkânsızdır. Suç geliri sahipleri bu ülkelerdeki bankaları kullanarak sahip oldukları fonları oto-finans borç yöntemi (loan-back), fonların fiziki transferi gibi yöntemlerle kolaylıkla aklayabilmekte ve her türlü bankacılık işlemlerini yapabilmektedirler.⁴⁶

Para aklama bu ülkelerde mevcut finansal kuruluşlar (özellikle bankalar) veya paravan şirketler (shell companies) aracılığı ile olabilmektedir. Bankalar suçlular tarafından kurulabileceği gibi işbirlikçileri tarafından da kurulabilir. Merkezlerde kurulan bankalar ve paravan şirketlerin ortaklık yapıları hakkında bilgi edinilememektedir, dolayısıyla bunlar gerçek sahiplerinin bilinmediği şirketlerdir.

⁴⁶ Görgün, s.13-14.

Çünkü bu ülkelerde sıkı bir sır saklama yükümlülüğü olup mahkeme kararı veya hükümet izni olmadan, bilgi verenlere ağır cezalar verilebilmektedir.

1.6.5 Döviz Büroları

Dünyada birçok ülkede bulunmakta olan ve nakit ağırlıklı olarak çalışan döviz bürolarında para değiştirilir. Döviz Büroları karapara aklama sürecine aşağıda sayılan özellikleri ile aracılık edebilmektedirler.⁴⁷

- Aklanan suç geliri ile eldeki paranın değiştirilmesinden ötürü gelirin kaynağından bir ölçüde uzaklaştırılması sağlanabilir,
- Küçük banknotlar büyüklere veya eldeki para birimleri ise diğer para birimlerine çevrilebilir ve bu şekilde de finansal sisteme entegre edilmesi daha kolay hale gelebilir,
- Nakde karşılık olarak bazı parasal araçlar (seyahat çekleri, Euro çek, kişisel çek gibi) verebilmektedirler,
- Ülkemizde söz konusu olmamakla birlikte diğer bazı ülkelerde döviz büroları fon transfer edebilmektedirler,
- Denetim anlamında ve muhasebe kayıt şartlarına tabi olmadıklarından bu durumlar önemli avantajlar olarak sayılabilir,
- Döviz bürolarını açıp ve işletmek, bankaya sahip olmaktan çok daha kolaydır. Örneğin İngiltere’ de bunun neredeyse hiçbir prosedürü yoktur.

Döviz büroları suçlularla işbirliği yapabilir. Suçludan aldığı kara parayı kendi adına açtığı banka hesabına yatırmak ve buradan transfer etmek suretiyle aklama sürecine katkıda bulunabilir.⁴⁸ Bu özellikleri ile karapara aklama sürecine dahil olabilen döviz büroları; telefon talimatı ile havaleler, kendi hesabından müşteri hesabına havaleler gibi özellikleriyle de aklamaya aracılık edebilmektedirler. Yine birçok

⁴⁷ Ali Kemal Saydam, **Karapara Aklanması ve Mücadele Yöntemleri**, Yakın Doğu Üniversitesi, İnsan Kaynakları Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Bitirme Projesi, Lefkoşa, 2009, s.24.

⁴⁸ MASAK, <http://www.masak.gov.tr/tr/suc-gelirinin-aklanmasi/genel-bilgi/aklama-yontemleri.aspx>, 15.11.2012

uyuşturucu kaçakçısı da döviz bürolarını uyuşturucudan elde ettikleri gelirlerini aklamak amacıyla kullanmaktadırlar.

1.6.6 Nakit Para Kullanılan İşyerleri

Bu yöntemde hamburgerci, simit dükkânları, benzin istasyonu gibi nakit para akışının yoğun olduğu işyerleri kurulur. Bu işyerleri gerçekten çalışan yerler olabileceği gibi fiktif yani bürosu olan ama iş yapmayan bir şirket de olabilir. Bu tür işyerlerinin seçilmesinin nedeni bunların muhasebe denetimlerinin yapılmasının oldukça zor olmasıdır. Yani ne kadar benzin, kaç hamburger ya da simit satıldığını tespit etmek hemen hemen mümkün değildir. Böylece yasa dışı kaynaklardan gelen fonlar bu işyerlerinden elde edilen gelirlerle karıştırılabilir. ABD’de bu yöntem kullanılarak uyuşturucu kaçakçısına ait pizza dükkanları zinciri vasıtasıyla uyuşturucudan elde edilen gelirlerin aklandığı belirlenmiştir.⁴⁹

1.6.7 Paravan - Hayali Şirketler (Shell Company)

Paravan şirketler esasen herhangi bir ticaret veya imalat faaliyetinde bulunmayan, aynı zamanda da genellikle sınır ötesi merkezlerde kurulan şirketlerdir. Bu şirketler, sadece kağıt üzerinde vardır. Bu şirketlerin kurulmasındaki amaç, ayrıştırma aşamasında fon transferlerinin bu şirketler üzerinde geçirilmesi suretiyle inceleme anında takip edilmesini zorlaştırmaktır. Birçok sınır ötesi merkezde hayali bir şirket kurmak için birkaç yüz dolar yeterli olmaktadır.

Paravan şirketlerde aklama iki şekilde yapılmaktadır: Birincisi, paravan şirketi çok kâr eden bir şirket gibi göstermektir. Bu durumda hiç var olmayan ama kağıt üzerinde ortaya çıkarılan kârın yerine kasaya kanun dışı faaliyetlerden elde edilen karapara konularak yüksek kâr beyan edilmektedir ve karapara vergilendirilmek suretiyle yasallaştırılmaktadır. İkinci yol ise, paravan şirketin diğer şirketler gibi, her türden taşınır ya da taşınmazı satın alması ve aklamayı böylece gerçekleştirmesidir.⁵⁰

⁴⁹ MASAK, <http://www.masak.gov.tr/tr/suc-gelirinin-aklanmasi/genel-bilgi/aklama-yontemleri.aspx>, 16.11.2012

⁵⁰ Yılmaz, s.17.

Aklama işi yapanlar bu tipten birçok şirkete sahip olabilirler ve izleri daha fazla karışık hale getirmek için fonları bir şirketten diğerine aktarırlar. Bir paravan şirket maskeleymeyi artırmak için gerçekten yasal işlemlere de girişebilir. Şirketler arasında yapılan transferler sonucu;

- Paravan şirket çok kârlı bir işletme gibi gösterilebilir. Böyle bir durumda kağıt üzerinde görülen kârın yerine kasaya suç geliri konur. Bu paranın vergisi ödenir ve yasallaştırılmış olur.
- Paravan şirket kâr oranı yüksek ya da düşük bir çok şirketi, gayrimenkulü veya değerli kağıdı satın alabilir. Bilinçli spekülasyonlarla, kağıt üzerinde yapılan alım satımlarla bu yatırımlar değerlendirilmiş gözükür ve yine vergisi de ödenmek suretiyle suç geliri aklanır. Aklayan kişi aklanan ve yasallaşan paranın vergisini ödemeye her zaman hazırdır.⁵¹

1.6.8 Online Bankacılık

Karapara aklamanın dünyada yeni gelişen trendi, kullanıcısına geniş anonimlik imkanı sunan ve kimliğini belli etmeyen internet bankacılığıdır. Bilindiği üzere internet aracılığıyla modern yöntemler kullanılarak global ödeme ağları kullanılabilir. Bu yeni ödeme araçları geleneksel işlemlerden farklı olarak olumsuz anlamda yeni metotları da beraberinde aklama sürecine dahil edebilmektedir. Dolayısıyla para aklama ve terörizmin finansmanı gibi suçlarda bu sistemleri kullanan karapara aklayıcılar, yüksek miktarda işlem yapabilmekte ayrıca hızlı bir şekilde de para miktarlarını ayarlayabilmektedir.⁵²

1.6.9 Sahte veya Yanıltıcı Fatura - Hayali İthalat ve İhracat

Ülkemiz gündemini 80’li yıllarda uzunca bir süre meşgul eden ve asıl olarak haksız vergi iadesinde kullanıldığı için eleştiri konusu yapılan hayali ihracat aklama işleminde de kullanılabilir. Buna göre değeri çok düşük veya hiç olmayan bir mal ihraç edilmiş gibi gösterilir ve buna uygun olarak fatura düzenlenir (Bu faturalar ya malın

⁵¹Masak, <http://www.masak.gov.tr/tr/suc-gelirinin-aklanmasi/genel-bilgi/aklama-yontemleri.aspx>, 16.11.2012

⁵² Emery Kobor, “Money Laundering Trends”, United States Attorneys’ Bulletin, Volume: 55, Number: 5, Eylül, 2007, s.14.

değerini oldukça yüksek gösteren yanıltıcı fatura veya tamamen aklanan tutara denk gelecek şekilde sahte fatura olabilir, ancak ikinci durumda tespit daha kolay olabileceğinden riski fazladır). Örneğin, gerçek değeri 50 bin dolar olan mal için 500 bin dolar karşılığı fatura düzenlenmek suretiyle 450 bin dolar ihracat geliriymiş gibi gösterilebilir ve aklanabilir. İhracın yapıldığı belirtilen ülkedeki firma, faaliyeti olan yasal bir firma, göstermelik bir firma veya paravan bir firma olabilir.⁵³ Muhasebe açısından bakıldığında ise belgeler gerçekte satılmamış bir malın satıldığını veya satılmış olsa bile daha yüksek bir bedelle satıldığını ve bunlar için yapılan ödeme makbuzlarını ortaya koymaktadır. Yüksek bedelli bu makbuzlar aynı zamanda yüksek sigorta, navlun ve diğer ilgili bedelleri de şişirmektedir. Gelişmekte olan ülkelerde ise, batılı ülke dövizlerinin ülke dışına çıkarılması o ülkece satın alınan mal bedellerinin yüksek tutulmasıyla gerçekleştirilmektedir.⁵⁴

Benzer durum ithalat için de yapılabilir. Bu durumda da yurtdışından 10 bin dolara alınan bir mal yurtiçinde aklamada kullanılan şirkete 300 bin dolara satılabilir. Aradaki fark böylece aklanmış olur. Bu işlem yurtiçinde de yapılabilir.⁵⁵

1.6.10 Oto- Finans Borç Yöntemi

Bu yöntemde kıyı bankacılığı olan yerlere ulaştırılan karapara, paranın sahibine kredi olarak geri dönmektedir. Karapara aklayacak kişi off-shore merkezine gider ve karaparayı burada faaliyet gösteren bir banka hesabına yatırır. İzleyen aşamada ise kendi ülkesindeki herhangi bir bankaya başvurarak, dışarıdaki bu parayı teminat göstermek suretiyle kredi talebinde bulunur. Ya da herhangi bir kişinin üzerine açılan hesaptaki parayı kefilî benim diyerek teminat olarak gösterir, bunun üzerine bu krediyi kendisine alır. Kredisini de ödeme süresi geldiğinde, aldığı parayı bankaya geri ödemez. Krediyi veren banka da kişinin teminat gösterdiği (off-shore merkezdeki) bankasındaki parasını haciz eder. Böylelikle kişinin Off-shore bankasındaki parası aklanarak yatırım olarak yurda sokulmuş olur.⁵⁶

⁵³ Masak, <http://www.masak.gov.tr/tr/suc-gelirinin-aklanmasi/genel-bilgi/aklama-yontemleri.aspx>, 16.11.2012

⁵⁴ Osman ALTUĞ, *Kayıtdışı Ekonomi ve Yer altı Dünyası*, Ankara 2000, s.137

⁵⁵ Masak, <http://www.masak.gov.tr/tr/suc-gelirinin-aklanmasi/genel-bilgi/aklama-yontemleri.aspx>, 16.11.2012

⁵⁶ Mavral, s.82.

Ödücü geri verme yöntemini ilk olarak ABD’de 1920’li yıllarda Al Capone kullanmıştır. Al Capone, mali danışmanının yönlendirmesiyle İsviçre bankalarında hesap açmış ve ABD’ de yapmış olduğu yatırımlar karşılığında kredi almak için ABD bankalarına İsviçre’deki hesaplarını teminat göstermiştir. Almış olduğu krediler ödenmeyince ABD bankaları İsviçre’deki bankalarda gösterilen teminata haciz koymuştur.⁵⁷

1.6.11 Casino ve Kumarhaneler

Casinolar kredi açılması, vadesinin uzatılması, kiralık kasa hizmeti, çeklerin ciro edilmesi hatta fonların havale edilmesi gibi birçok finansal işlemi yapabilmektedirler. Aklayıcılar çok büyük miktarda nakit parayı casinoya yerleştirebilir ve herhangi bir bildirim yapılmamasını isteyebilirler. Bundan sonra artık para casino çekleri ile istenildiği zaman çekilebilir veya transfer edilebilir. Casinolar için de bildirim yükümlülüğünün bulunabilmesi nedeniyle kimi durumda suç geliri bildirim tutarının altında, dikkat çekmeden fişlere çevrilebilir. Ayrıca casino sahipleri ile işbirliği yapılmak suretiyle suç gelirinin kumar kazancı olarak gösterilmesi veya bildirim limitinin üstündeki nakdin bir kerede yatırılması mümkün olabilir.

Kumarhaneler kullanılarak karapara aklamanın bir diğer yolu da kumarhane ile anlaşarak suç gelirinin kumar kazancı olarak gösterilmesidir. Buna benzer bir yöntemde daha zor olmakla birlikte piyango veya loto çekilişlerinde de olmaktadır. Karapara aklayıcılar, biletine büyük miktarda ikramiye çıkan kişileri bularak bu biletleri daha yüksek bedelle satın almakta daha sonra bilete çıkan ikramiyeyi tahsil ederek karaparayı aklamaktadırlar.⁵⁸

1.6.12 Tabela Bankaları (Shell Banks)

Herhangi bir ülkede fiziki bir hizmet ofisi bulunmayan, web adreslerinden ibaret olan, bankacılık işlemleri ve kayıtları açısından resmi bir otoritenin denetimine ve iznine tabi olmayan bankalardır.⁵⁹ Herhangi bir ülkede fiziksel bir adresi, en az tam gün görev yapan bir çalışanı bulunmayan, bankacılık işlemleri ve kayıtları açısından resmi

⁵⁷ Arıcan, s.144.

⁵⁸ Görgün, s. 16

⁵⁹ Genç Osman Yaraşlı, “Masak Şüpheli İşlem Bildirim Rehberi”, Temmuz 2006, s7.

bir otoritenin denetimine ve iznine tabi olmayan bankalardır.⁶⁰ İşlemlerin bu tür bankalar bünyesinde ya da aracılığıyla gerçekleştirilmesi, paravan şirketlerde olduğu gibi iz sürmeyi zorlaştırmaktır. FATF tarafından üye ülkelerden bu özellikte bankalara lisans verilmemesi, finansal kurumların da doğrudan veya dolaylı olarak bu bankalara hizmet vermemesi istenilmektedir.⁶¹

1.6.13 Alternatif Havale Sistemleri (Hawala Sistemi)

Hawala, güvene dayalı bir alternatif havale sistemidir. Güney Asya ve Körfez ülkeleri ile ilişkilidir ve karapara aklayıcılarının istismarına açıktır. Hawala terimi Hindu dilinde güven, referans anlamına gelmektedir. Sistem Hindistan kaynaklıdır. Dünya üzerinde Hindistan, Bangladeş veya Pakistanlıların olduğu her yerde kullanılır.⁶² Genellikle ektik gruplar tarafından kullanılan bu sistem uluslararası göçlerin artmasıyla artmıştır. Yasal amaçlar için ortaya çıkan bu sistemde, kaçakçılık, sermaye akışı, vergi kaçakçılığı, dolandırıcılık ve karapara aklama gibi yasadışı işlemlerde gerçekleştirilmektedir.⁶³

Sistemin temelinde güven yatmakta, etnik veya mezhepsel bağlılık bu güven ortamının oluşmasını kolaylaştırmakta ve sistemi ayakta tutmaktadır. Zira hiçbir kayıt yoktur, kayıt varsa bile bunlar yetkilileri yanıltmaya yönelik kayıtlardır. Dolayısıyla bir uyuşmazlık halinde hukuki mercilere başvurma imkanı da mevcut değildir. Bu olumsuzluklara rağmen sistemin etkin bir şekilde işlemesi, kökleşmiş olan bu güven anlayışına dayanmaktadır.⁶⁴

Hawala Sisteminin Özellikleri

1. Güven Esasına dayanır
2. Sistem etnik bir yapıya sahiptir.

⁶⁰ TBB- MASAK Çalışma Gurubu “Suç Gelirlerinin Aklanması ve Terörizmin Finansmanı ile Mücadelenin Önemi ve Türk Bankacılık Sisteminde İyi Uygulama Kılavuzu”, Bankacılar Dergisi, Sayı 54, Eylül 2005, s.82.

⁶¹ Kasap, s.64

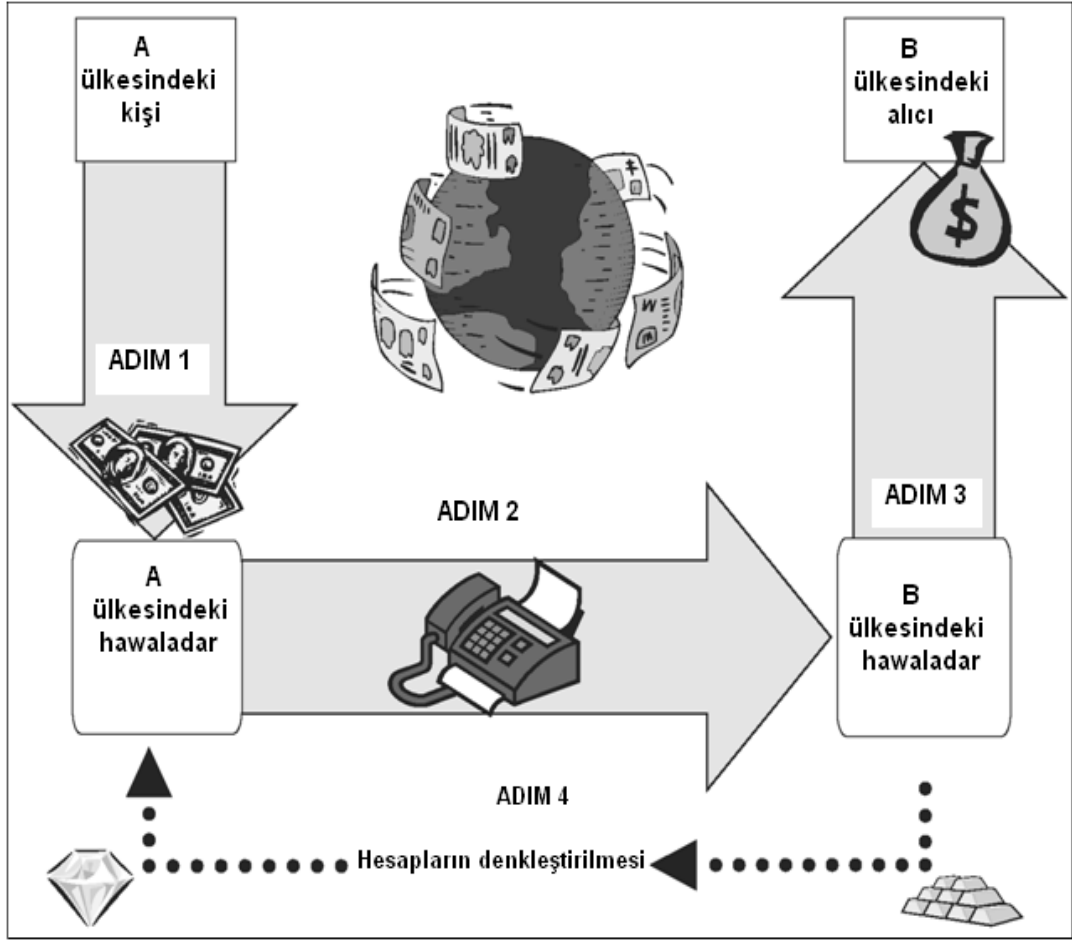
⁶² Yılmaz, s.22

⁶³ Halil İbrahim Demir, “Kayıt Dışı Ekonomi ve Karapara İlişkisi”, Süleyman Demirel Üniversitesi Maliye Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Isparta 2007, s.113

⁶⁴ Kasap, s.62

3. Kayıt kullanılmaz veya yanıltıcı kayıtlar kullanılır
4. Sistem dünya üzerinde yaygındır
5. Maliyetler bankacılık sistemine göre daha düşüktür
6. Bankacılık sistemine göre daha hızlıdır
7. Havale işlemi genelde telefonla ve şifreli olarak yapılır
8. Gizlilik garantisi vardır.
9. Tespit edilmesi zordur
10. Bankacılık sistemine göre formaliteleri daha azdır.⁶⁵

⁶⁵ Kuntay, Çelik, Koçağra, s. 72

Şekil 2:Hawala Sistemin İşleyişi

Kaynak: Hasan AYKIN, “Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadelenin Küresel Boyutu”, Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Müdürlüğü Yayın No: 2010/406, 2010, s.197

Sistem kullananlar açısından son derece hızlı ve güvenli işlemektedir. Çeşitli ülkelere yayılmış olan Hawala bankerleri birbirlerinin muhabirleri gibi çalışmaktadır. Havale işlemi geleneksel bankacılık metotları ile yapılmaz. Para havale edecek olan kişi, parasını bankere teslim eder. Parayı teslim alan banker paranın gideceği ülkedeki Hawala bankerini iletişim cihazları ile arayarak parayı alacak olan kişiye ödeme yapılması talimatını verir. Böylece bankacılık işlemlerine göre çok daha hızlı bir biçimde, bürokratik formalitelere gerek kalmadan ve resmi yetkililerin dikkatini çekmeden havale işlemi gerçekleştirilir.

Sonuç olarak, Hawala sistemi, karaparanın dünya çevresinde hareketini sağlayan sıra dışı bir uluslararası havale sistemidir. Hiçbir dış denetime, kontrole veya teftişe tabi değildir. Şüphe götürmeyecek şekilde yaygındır ve suçluluğun büyümesi ve ulusal hükümetlerin ekonomik istikrarının bozulmasına yol açar. Yasal bankacılığı baltalayabilecek kadar köklü bir sistemdir. Müşterilerine kimliklerinin gizliliği konusunda garanti veren bu sistemin yasa uygulayıcı birimler tarafından kontrol ve teftişi hemen hemen imkansızdır.⁶⁶

1.6.14 Değerli Metaller ve Eşyalar

Bu yöntemde suçlardan elde edilen hâsılatlar ile külçe şeklinde altın benzeri değerli madenler alınır. Bu değerli madenler eritilerek kemer, vazo vb. eşyalar haline getirilir. Altın bu şekilde kolaylıkla suç gelirinin elde edildiği ülke dışına çıkarılabilir. Ülke dışına çıkarılan altından yapılan eşyalar tekrar eritilerek külçe haline getirilir ve tekrar nakde çevrilir.⁶⁷

1.6.15 Kar Amacı Gütmeyen Organizasyonlar

Bu tip organizasyonlar genellikle yardım amaçlı olarak kurulan dernek ve vakıflar olmaktadır. Dernek ve vakıfların hesaplarının diğer hesaplara göre daha az denetlendiği varsayımı ile bu hesaplar yöneticileri ile önceden anlaşılacak suretiyle karaparanın aklanmasında kullanılabilmektedir.

1.6.16 900' lü Telefon Hatları

Aklama için geliştirilmiş bir başka teknik ise şöyledir; Suçtan elde edilen gelirin (özellikle de uyuşturucudan), genelde nakit olduğu varsayılmaktadır. Bu bütün Dünyada da böyle kabul edilmekte, dolayısıyla da tüm önlemler bu varsayımına göre alınmaktadır. Bu teknikte aklayıcılar uyuşturucu satışından sonra alıcıdan parayı nakit almak yerine, işlettikleri erotik telefon hatlarının numaralarını vermişlerdir. Bu hatlarda, uyuşturucuyu alan borcu kadar telefonla konuşmakta ve borcunu bu yolla ödemektedir.

⁶⁶ Kuntay, Çelik, Koçağra, s.71-72

⁶⁷ Görgün, s.17

Bu tip hizmetlerde telefon işletme sisteminin maliyeti düşük olduğundan, hattın kar marjı yüksek olmakta, çok aranmasa da, arandığı anda iyi kar marjı bırakabilmektedir.⁶⁸

1.6.17 Japon Karıncalar Yöntemi

Bu yöntemle suç örgütleri elde etmiş oldukları kara parayı aklamak için örgüt üyelerine karapara dağıtırlar. Kendilerine para verilen bu kişiler gitmiş oldukları başlıca turizm amaçlı ülkelerde değerli ve taşınması kolay olan lüks mallar satın alırlar ve satın alınan bu malları suç örgütlerine teslim ederler. Suç örgütleri de bu değerli malları gözde alışveriş merkezlerinde bulunan lüks eşyalar satan alışveriş mağazalarına satarlar. Böylece karapara aklanmış olur.⁶⁹

1992 yılının Nisan ayında açığa çıkarılan bu teknikle, Fransız resmi görevlileri Japon suç örgütlerince çeşitli suçlardan elde edilen yaklaşık 400 milyon Fransız frankı değerinde karaparanın bu yöntemle aklandığını tespit etmişlerdir. Kaçakçılar aklanacak parayı ve Paris uçak biletlerini “karınca” olarak tabir edilen kişilere teslim ederler. Japon karıncalar Paris’e giderek parfüm, değerli taşlar, takı gibi lüks eşyalar satın alırlar. Satın alınan bu eşyalar Japonya’ya götürülür ve suç örgütleri vasıtası ile buradaki lüks alışveriş merkezlerinde satılır. Japon karıncalara da karşılığında bir miktar komisyon verilir.⁷⁰

1.7 Dünya’ da ve Türkiye’ de Karapara Miktarı

Gerek tüm dünyada gerekse bir ülke bazında toplam ekonomik faaliyetler içerisinde karaparanın miktarı ve oranının ne kadar olduğunu tam olarak tespit etmek mümkün değildir. Çünkü karaparanın kaynağı yasadışı faaliyetlerden elde edilen gelirler olması dolayısıyla bu gelirler ya gizlenmekte yada yasal bir görünüm kazandırılmak suretiyle ekonomiye enjekte edilmektedir. Bununla birlikte bazı kriterleri kullanmak suretiyle tahmini rakamlara ulaşmak mümkündür ki şimdiye kadar muhtelif

⁶⁸ Ufuk Erdiç; “Karaparanın Aklanması ve Vergilendirilmesi Sorunu”, Dokuz Eylül Üniversitesi, Maliye Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İzmir 2010, s.20

⁶⁹ Arıcan,s.155

⁷⁰ Ergül, s.34.

zamanlarda çok çeşitli hesaplamalar yapılmış ve birçok tahmini rakam ortaya atılmıştır.⁷¹

Dünya üzerinde karaparanın boyutlarını belirlemeye yönelik çalışmalarda elde edilen bulgular birbirinden farklılık göstermektedir. Örneğin Wall Street Journal Gazetesi bu rakamı 1 Trilyon ABD Doları, Amerikan Senatosu 500 Milyar ila 1 Trilyon ABD Doları, Amerikan Merkez Bankası ise bu miktarı yaklaşık 420 Milyar ABD Doları olarak tahmin etmektedir. Dolayısıyla resmi tahminlere göre Dünya üzerinde aklanan para yıllık bazda 700-800 Milyar hatta 1 Trilyon ABD Doları civarında olduğunu ifade etmek gerçekçi bir değerlendirme olacaktır. Bu rakamın ABD'nin savunma bütçesiyle eşit olduğu ve tüm Batılı ülkelerin bir yıllık petrol alımlarını karşılayacağını söylemek rakamın büyüklüğünü ifade etmek açısından gereklidir. Ancak, daha öncede belirtildiği gibi karaparanın boyutlarını kesin olarak belirleyebilmek neredeyse imkansızdır. Konuyu resmi kayıtlara yansımayan rakamlarla irdelemeye çalıştığımızda karşımıza daha korkunç bir tablo çıkmaktadır. Çeşitli kaynaklarda dünyadaki karapara aklama merkezlerinde aklanan karapara miktarının yaklaşık 6 Trilyon ABD Doları tutarında olduğu da ifade edilmektedir.

⁷¹ Feyyaz Yoncalık, “**Türk Hukukunda Karaparanın Aklanması Suçları ve Önleyici Düzenlemeler**”, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2008, s.3-4

Tablo 3: Aklanan Paranın Elde Edildiği İlk 20 Ülkeye Göre Dağılımı

Ülke	Miktar (USD Milyon/Yıl)	Oran (%)
ABD	1.320.228	46,35
İtalya	150.054	5,3
Rusya	147.187	5,2
Çin	131.360	4,6
Almanya	128,266	4,5
Fransa	124.768	4,4
Romanya	115.585	4,1
Kanada	82.374	2,9
İngiltere	68.740	2,4
Hong Kong	62.856	2,2
İspanya	56.287	2,0
Tayland	32.824	1,2
Japonya	16.975	0,6
Brezilya	19.786	0,58

Kaynak: Ramazan Arıcan, “Türkiye’ de Başlıca Karapara Aklama Yöntem ve Alanları” İstanbul Üniversitesi, Maliye Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2010, s.46

Tabloya göre bu ülkelerden ABD’ de elde edilen karapara yaklaşık olarak diğer ülkelerin toplamına eşit büyüklüktedir. Bunun nedeni karapara aklamaya elverişli sınır ötesi merkezlerin ABD’ ye olan yakınlığıdır.⁷²

Ancak her durumda dünyada dolaşan karaparanın günümüzde korkunç boyutlara ulaştığı görülmektedir. Rakamların birbirinden farklı olmalarına karşın, konu ile ilgili yürütülen araştırmaların üzerinde durduğu en önemli ortak nokta; dünyadaki karapara aklama miktarının her geçen gün arttığıdır. Bu durum böyle devam ederse suçtan elde edilen geliri ellerinde bulunduranlar çok daha fazla ekonomik güce, başka bir deyişle siyasi güce sahip olabilirler. Tahmin edileceği üzere bu da yozlaşmaya ve istenmeyen sonuçlara sebep olabilecek tehlikeli bir süreçtir. Konu hakkında bir

⁷² Arıcan, s.46

değerlendirmeye yer veren dünyanın önde gelen ekonomi dergilerinden Economist'e göre, karapara aklama endüstrisi gelecekte çok daha büyük boyutlara ulaşacak ve eğer karaparaya karşı önlem alınmaz ise 2020 yılında ABD Başkanını mafyanın seçtirmesi söz konusu olabilecektir.⁷³

Türkiye'de ki durum dünyadaki örneklerinden hiçte farklı değildir. Hatta Türkiye birçok yerli ve yabancı otorite tarafından dünyadaki en önemli "karapara cennetlerinden biri" olarak kabul edilmektedir. Türkiye özellikle 1996' dan önce, batılı ülkeler tarafından karapara aklamanın kolay olduğu ülkeler arasında gösterilmekteydi.

Türkiye özellikle uyuşturucu ticareti konusunda son derece önemli bir konuma sahiptir. Şöyle ki; doğusunda uyuşturucunun üretim bölgeleri batısında ise tüketim bölgelerinin bulunması ve de Balkan yolu üzerinde yer alması dolayısıyla uyuşturucu trafiğinde bir transit geçiş konumundadır. Bu konumu nedeniyle ki Türkiye üzerinden bazı yabancı kaynaklara göre yılda 50 milyar dolarlık uyuşturucu geçirilmektedir. Bu geçişe aracılık eden yerli örgütlerin %5-7 arasında bir pay aldığını kabul edecek olursak sadece uyuşturucudan elde edilen karaparanın asgari miktarının 3 milyar dolar civarında olduğu söylenebilir. Susurluk komisyonu raporuna yansıyan bir başka rakam ise çok daha çarpıcıdır. Buna göre karaparanın Türkiye'de ki büyüklüğünün yılda 50 milyar dolar olduğu yönündedir.⁷⁴

⁷³ Şen, Yalçın; s.90

⁷⁴ Yoncalık, s.5

2. KARAPARA AKLAMA İLE MÜCADELEDE ULUSLARARASI İŞBİRLİĞİ

Suç örgütleri uluslararası mal ve hizmet piyasalarının iç içe girmesi, sermayenin liberalleşmesi, küreselleşme, iletişim ve teknolojik imkânların artması ile birlikte bu imkânları kendi lehlerine çevirmek için adeta faaliyetlerini küreselleştirerek uluslararası alana taşımışlardır. Suç neticesi elde edilen karapara herhangi bir şekilde bir ekonomik sisteme entegre edildikten sonra çok sayıda ülke ekonomisinde çeşitli şekillerde işlem görmektedir. Sonuç olarak uyuşturucu kaçakçılığı, fuhuş, insan ticareti gibi çeşitli ve ağır suçlardan elde edilen suç gelirleri çok kısa bir süre içerisinde dünyayı dolaşmaktadır. Söz konusu karapara karşımıza suç kaynağından uzaklaşmış ve örtbas edilmiş saygın bir sermaye olarak çıkarak yasal ekonomik sistemlerde ekonomik işlemlere konu olmaktadır. Karapara aklama suçu günümüzde uluslararası boyutlara varan bir suç haline gelmiştir. Suç örgütleri küreselleşme teknoloji ve iletişim imkânlarının artmasını sadece karapara aklamada kullanmamakta, aynı zamanda ülkelerin karapara ile mücadele eden kurumları karşısında da bu imkânların vermiş olduğu bağışıklıktan yararlanmaktadırlar.

Suç örgütleri günümüzde sınır tanımayarak çok kısa bir süre içerisinde çok sayıda ülke gezerken karapara ile mücadele eden kurumlar bu suçla mücadelede sınırlara takılmaktadırlar. Örneğin bir suç örgütü herhangi bir ülke ekonomisine çeşitli şekillerde entegre ettiği karaparayı bir saat gibi kısa bir süre içerisinde elliye yakın ülke ekonomisinde dolaştırmakta, böylelikle karaparayı kaynağından uzaklaştırmayı başarmaktadır. Karaparayla mücadele eden kurumların bu paranın kaynağını bulması ise işlem yaptığı bu ülkelerden adli olarak resmi bir şekilde bilgi alması ile mümkün olabilecektir. Söz konusu kurumların her bir ülkeyle yapacakları yazışmaların süresi bu ülkelerin bürokratik yapıları göz önüne alındığında karapara aklama suçu açısından öngörülen zaman aşım süresini de geçecektir. Bankacılık işlemlerinin gizliliği ilkesinin hâkim olduğu ülke ekonomilerini de göz önüne almamız durumunda bu tür suçların konu olduğu davalar zaman aşımı nedeni ile düşmekte ve sonuçsuz kalmaktadır. İtalya'daki temiz eller operasyonunda İtalya adli makamları birçok ülkeden çeşitli

belgeler istemiş, ancak birkaç ülke 5 yıl sonra cevap vermiş, birçok ülke ise herhangi bir karşılık vermemiştir.⁷⁵

Karapara aklama suçu günümüzde uluslararası boyutlara ulaşmakta ve sınırlara takılmadan işlenmektedir. Karapara aklama ile mücadele eden kurumların sınırlara takılması bir yandan suç örgütlerinin büyümesine katkıda bulunurken diğer yandan ise bu kurumları başarısız kılmaktadır. Bu nedenle özellikle uyuşturucu kaçakçılığı, insan ticareti, fuhuş gibi toplumların sosyal ve ekonomik yapılarını, ülke bütünlüklerini tehlikeye atacak önemde olan bu suçlarla ve bu suçlardan elde edilen karaparayla mücadelede ülkelerin uluslararası işbirliği yapmaları zorunlu hale gelmektedir. Bu nedenle ülkelerin karapara aklamayla mücadele için yalnızca kendi hukuki mevzuatlarını düzenlemeleri yetersiz kalmaktadır.⁷⁶

Ülke mevzuatlarının uyumlaştırılması, ülkelerin insiyatifine bırakılmayacak kadar önemli bir husus olduğundan, bu alanın uluslararası sözleşmelerle düzenlenmesi bir zorunluluktur.⁷⁷ Karapara aklamayla etkin bir şekilde mücadele etmek için uluslararası örgütler kurulmalı, uluslararası antlaşmalar yapılmalı, uluslararası hukukta karapara aklama suç sayılmalı, finansal kurumların denetimi artırılmalı ve karapara aklamada aracı olan finansal kuruluşlara adli yaptırımlar uygulanmalıdır.⁷⁸ Bu anlamda dünyada aklanan karapara ve devamında da Avrupa Birliği (AB), BM gibi uluslararası oluşumların karapara ile mücadeledeki rolleri ve uluslararası anlamda karapara ile mücadele eden kuruluşların yapısı ve tavsiyeleri incelenecektir.

2.1 Karapara Aklama Suçuyla Mücadelede Uluslararası Sözleşmeler ve Girişimler

Dünyanın neresinde olursa olsun, herhangi bir bölgedeki suç ve suç unsurunun tetiklediği bir mali kriz, adeta bir kelebek etkisi oluşturarak tüm dünyaya yayılmasına yol açar. Bu nedenle, bu durumdan etkilenen ve etkilenme olasılığı bulunan devletlerin, suçların ve suç gelirlerinin önlenmesi amacıyla ulusal ve uluslararası hukuki düzenleme

⁷⁵ Ergül, s.92

⁷⁶ Arıcan, s.48

⁷⁷ Olgun Değirmenci, “**Mukayeseli Hukukta ve Türk Hukukunda Suçtan Kaynaklanan Mal Varlığı Değerlerini Aklama Suçu**”, Turhankitabevi, Ankara, s.164

⁷⁸ Arıcan, s.48

yapmalarına yol açmıştır.⁷⁹ Karapara ve karaparanın aklanması uluslararası boyutlu bir olaydır. Sadece ulusal ekonomiler için değil uluslararası ekonomiler içinde önemli bir tehlike oluşturan karapara ile uluslararası düzeyde birlikte mücadelenin gerekliliğine inanan ülkelerin bir araya gelmesiyle bazı uluslararası girişim, anlaşma ve kararlar oluşturulmuştur.⁸⁰

Karaparanın aklanmasının ve terörün finansmanının önlenmesine ilişkin uluslararası çalışmalar esas olarak Birleşmiş Milletler (BM), Avrupa Birliği (AB), Avrupa Konseyi (AK), Mali Eylem Görev Gücü (FATF), Basel Komite, Wolfsberg Grubu gibi kuruluşlar veya örgütlenmelerin çatısı altında gerçekleştirilmektedir.⁸¹

2.1.1 Birleşmiş Milletler’ in Karaparaya Karşı Yürüttüğü Çalışmalar

Birleşmiş Milletler karaparanın aklanmasının önlenmesine ilişkin olarak global bazda faaliyet gösteren ilk uluslararası örgüttür. BM dünyadaki en geniş kapsamlı üye sayısına sahip organizasyondur. BM’nin girişimlerinin önemi artıran en önemli özellik, üye ülkeler tarafından imzalanan ve onaylanan uluslararası anlaşmaların ülkelerin kendi iç mevzuatları haline gelmesidir.⁸²

Birleşmiş Milletler, dünya barışını sağlamak ve uluslararası ekonomik, toplumsal ve kültürel bir iş birliğini sağlamakla birlikte örgütün, suç ekonomisi ve karaparayla mücadele amacıyla oluşturduğu kanunlar ve anlaşmalar başlık altında incelenmiştir.

2.1.1.1 Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelerin Kaçakçılığına Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi (Vienna Konvansiyonu)

Vienna Konvansiyonu olarak anılan Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelerin Kaçakçılığına Karşı BM Sözleşmesi 19 Aralık 1988 tarihinde ülkelerin imzasına açılmış ve Kasım 1990 tarihinde yürürlüğe girmiştir.⁸³ Esas olarak uyuşturucu ve psikotrop

⁷⁹Ergin Ergül, “Küresel Köyde Yolsuzluk”, Gümrük Dünyası Dergisi, Sayı: 50, s.7

⁸⁰ Erdiñ. s.30

⁸¹ Muhsin Koçak, “Kara Para- Aklanması- Aklama Suçu- Müsadere”, http://www.turkhukuk sitesi.com/makale_831.htm (12.11.2012).

⁸² Görgün. s.33

⁸³ Hasan Karaal, “Suç Gelirlerinin Aklanması ve Terörün Finansmanı ile Mücadelede Bildirimler”, Masak Yayınları, Yayın No: 15, Ankara, 2009, s.10.

madde kaçakçılığı ile etkin bir uluslararası mücadele için yapılan sözleşme, kaçakçıların bu suçlarından sağladıkları kazançları aklamalarını engellemeyi amaçlamaktadır. Türkiye, 20 Aralık 1988 tarihinde sözleşmeyi imzalamış, 22 Kasım 1995 tarih ve 4136 sayılı Kanunla da kabul etmiştir.⁸⁴

Sözleşmeyle uyuşturucu ve psikotrop madde kaçakçılığı ile uluslararası anlamda daha da etkin bir mücadele sağlanması için imzalayan taraf devletler arasındaki işbirliğinin artırılması amaçlanmıştır. Sözleşmede, uyuşturucu maddelerin üretimi, satışı, ithali ve ihracından elde edilen malvarlığının yasadışı kaynağını gizlemek, olduğundan farklı göstermek gibi fiillerin, sözleşmeyi imzalayan her ülke tarafından suç olarak düzenlenmesi ve suç sayılması istenmektedir. Bu yönüyle Viyana Konvansiyonu karaparanın aklanmasıyla mücadelede ilk uluslararası sözleşme olması bakımından önem arz etmektedir.⁸⁵

Viyana Konvansiyonu, ilk defa uyuşturucu kaçakçıları ile mücadelede bu tür örgütlerin finansal güçlerinin zayıflatılmasının mücadeledeki temel öge olması gerektiğini vurgulamıştır. Konvansiyonda “karapara aklama” ifadesi kullanılmamakla birlikte “Suçlar ve Cezalar” başlıklı 3.1. maddesi, karaparanın aklanmasına ilişkin olarak sonradan yapılan düzenlemelerdeki temel unsurları içermektedir. Konvansiyonda taraf ülkelerin;

- Uyuşturucu ve psikotrop maddenin üretimi, imalatı, çıkarılması, hazırlanması, satışı, dağıtımı, teslimi, sevki, transit sevki, nakli, ithali ve ihracı,
- Bir mamelekin bu suçlardan birinden veya bu suç veya suçlardan birine iştirakten kaynaklandığını bilerek, mamelekin yasadışı kaynağını gizlemek, olduğundan farklı göstermek veya böyle bir suçun işlenmesine karışmış bir kişinin eylemlerinin yasal sonuçlarından kaçmasına yardımcı olmak amacıyla bu mamelekin başka bir mameleke dönüştürülmesi veya devredilmesi,

⁸⁴ Oktay Üstün, “Karapara Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadelede Uluslararası Girişimler ve Araçlara Toplu Bakış”, Bankacılar Dergisi, Sayı: 65, Yıl: 2008, s.20.

⁸⁵ Karaal,s.10.

- Uyuşturucu suçlarından birinden veya bunlardan birine iştirakten kaynaklandığını bilerek, malvarlığının gerçek niteliğinin, kaynağının, yerinin, hareketinin, gerçek sahibinin gizlenmesi ya da olduğundan farklı gösterilmesi,
- Uyuşturucu suçlarından ya da bu suçlara iştirakten kaynaklandığını bilerek, bu malvarlığının edinilmesi, sahip olunması ya da kullanılması,
- Bir başkasını bu suçlardan birini işlemeye veya uyuşturucu veya psikotrop maddeleri kaçak olarak kullanmaya yöneltmesi, teşvik edilmesi,
- Bu suçların işlenmesi amacıyla örgüt oluşturulması, işbirliği yapılması, teşebbüste bulunulması, yardımcı olunması, kolaylık ve yol gösterilmesi fiillerinin suç olarak sayılması için gerekli önlemleri almaları öngörülmüştür.⁸⁶

Diğer yandan bankacılıkta mevcut sır saklama yükümlülüğü nedeniyle bankalardan istenilen bilgilerin ve belgelerin verilmemesi belirtilerek, sözleşmeye taraf devlet mahkemelerinin veya diğer yetkili makamlarının, bankalardan mali ve ticari raporları almaları için yetkili kılınmaları istenmiştir

Özetle, Viyana Sözleşmesi'nin kapsamı son derece geniş tutulmuş ve uyuşturucu madde ile ilgili belirli suçların tanımlanması yoluna gidilerek, yaptırımların uygulanması, suçluların yargılanması, suç konusu malların müsaderesi, suçluların iadesi, karşılıklı bilgi alışverişi, hukuki yardım ve diğer her türlü işbirliği ile eğitimin sağlanması konusunda hükümler getirilmiştir.⁸⁷

⁸⁶ Görgün, s.34

⁸⁷ Banu Saatçı, "Karaparanın Aklanması Uluslararası Girişimler", <http://www.karapara.gen.tr/makale/detay.asp?id=33> , (12.11.2012).

2.1.1.2. BM Uyuşturucu ve Suç Birimi (UN Office of Drugs and Crime-UNODC)

1991 yılında kurulan ve Merkezi Viyana olan UNODC, Uyuşturucu maddelerle mücadelede ye ülkelerin imzaladıkları uluslararası sözleşmeleri uygulamalarına yardımcı olmak amacıyla oluşturulan bir BM kurumudur. Kurum, yasadışı maddelere karşı istek ve talebin azaltılmasına yönelik çalışmalar yapmakta, uyuşturucu madde bağımlılarının tedavisi, rehabilitasyonu ve tekrar topluma kazandırılmaları için çeşitli yardımlar sağlamaktadır⁸⁸.

UNODC, Karaparanın Aklanmasına Karşı Global Program (GPML) adlı bir çalışma yürütmektedir. GPML, karaparanın aklanmasının önlenmesine ilişkin olarak uluslararası aksiyonların etkinliğine artırmaya yönelik bir araştırma ve danışmanlık projesidir. GPML temel olarak aşağıda belirtilen konular üzerinde yoğunlaşmaktadır:⁸⁹

1. ye ülkelerdeki konu ile ilgili anahtar personel arasındaki farkındalık seviyesini yükseltmek,
2. ye ülkelerdeki karaparanın aklanmasına ilişkin yasal çerçevenin oluşturulmasına yardımcı olmak,
3. Kurumsal kapasitesinin özellikle finansal istihbarat birimleri aracılığı ile geliştirilmesini sağlamak,
4. Yasama, yürütme, yargı ve özel sektöre yönelik eğitim hizmetleri sunmak,
5. Diğer organizasyonlar ile ilişkiler kurmak suretiyle problemlere yönelik bölgesel yaklaşımlar geliştirmek,
6. Veritabanı oluşturmak ve bunların analizini yapmak,

⁸⁸ Süleyman AYDIN, “Karapara Aklama ile Mücadele ve Uluslararası Enstrümanlar”, Karapara Aklama ve Terörizmin Finansmanı”, Adalet Yayınları, Ankara, 2008, s.212.

⁸⁹ Görgün, s.36

1997 yılında UNOCD' nin karapara aklama ile ilgili rolü, Aklama ile Mücadele Küresel Programının (Global Programme Against Money-Laundering) oluşturulması ile genişlemiştir. Söz konusu programın yürütülmesinde, UNOCD' nin Kanun Uygulama, Organize Suç ve Karapara Aklama ile Mücadele, Suç Gelirleri ve Terörün Finansmanı birimleri sorumlu kılınmıştır. 1998 yılında birimlerin yetkileri BM Genel Kurulunda kabul edilen bildiri ile daha da artırılarak birimin yetki alanı sadece uyuşturucu ile ilgili suçlardan tüm ciddi anlamdaki suçları kapsar bir duruma getirilmiştir.⁹⁰

2.1.1.3 BM Suçun Önlenmesi ve Ceza Adaleti Komisyonu (CCPC)

40 üye ile çalışmalarına devam eden komisyon üyelerinin 12 tanesi Afrika, 9 tanesi Asya, 4 tanesi Avrupa Devletleri ve diğer devletlerden olmak üzere 3 yıllık süre için seçilir. Türkiye ise CCPC üyesi olmaması nedeniyle, toplantılarına sadece gözlemci pozisyonunda katılabilmektedir.

1992 yılında oluşturulan komisyon (CCPC) aşağıdaki görevleri yerine getirmektedir.⁹¹

- 1) BM üyelerine suçun önlenmesi ve ceza adaleti alanında politika belirlenmesi konusunda rehberlik etme,
- 2) BM suçun önlenmesi programının uygulanmasını geliştirme ve gözlemlleme,
- 3) Suçun önlenmesi konusunda bölgesel ve bölgeler arası kuruluşların faaliyetlerin koordine etme,
- 4) Üye devletlerin faaliyetlere desteğini sağlama,
- 5) Suçun önlenmesi ile ilgili BM Kongresini hazırlama.

⁹⁰ Hasan Aykın, “Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadelenin Küresel Boyutu, Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı Yayın No:2010/406, Ankara 2010, s.112-113.

⁹¹ Çelik, Koçağra, Güler, s.156

2.1.1.4 Sınır Aşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi (Palermo Konvansiyonu)

Sınır aşan örgütlü suçların önlenmesi ve daha etkili bir mücadele için işbirliğinin geliştirilmesi amacıyla olan Palermo Konvansiyonu, niteliği itibariyle organize suçlarla mücadelede ilk uluslararası düzenlemedir. 15/11/2000 tarihinde BM Genel Kurulu tarafından kabul edilmiştir. Türkiye, sözleşmeyi 30/01/2003 tarih ve 4800 sayılı Kanun ile kabul etmiştir.

Sözleşmede örgütlü suç grubunun tanımı yapılmış, suçluların iadesi, karşılıklı adli ve idari yardım, ortak soruşturmaların nasıl yapılacağı, özel soruşturma yöntemlerinin neler olduğu, tanıkların korunması, mağdurlara yardım ve koruma sağlanması, örgütlü suçların mahiyetine ilişkin bilgilerin toplanması, değişimi ve analizi, eğitim ve teknik yardım konularında düzenlemeler yapılmıştır.

Sözleşme 30 Ocak 2003 tarih ve 4800 sayılı Kanunla onaylanarak iç hukukumuzun bir parçası haline getirilmiştir.

Amacı sınır asan örgütlü suçların önlenmesi ve bu suçlarla daha etkili bir şekilde mücadele edilmesi için işbirliğini geliştirmek olan sözleşme taraf devletlerin;

- Organize suç gruplarına katılma,
- Karapara aklama,
- Yolsuzluk ve
- Adaletin engellenmesi gibi yasadışı eylemleri suç haline getirmelerini öngörmektedir.⁹²

Tedbirlere ilişkin 7. maddede; taraf devletlerden,

⁹² Erdinç, s.34-35

- Bankalar ve banka dışı mali kuruluşlar ile karapara aklamaya müsait diğer kurumlara kimlik tespiti, kayıtların saklanması ve şüpheli işlemlerin bildirilmesi yükümlülüklerinin getirilmesi,
- Karapara aklamaya ilişkin bilginin toplanması, analizi ve yasa uygulama birimlerine iletilmesi için ulusal merkezi bir birim olan mali istihbarat birimi kurulması,
- Nakit ve parasal değeri haiz her türlü evrakın sınır ötesi hareketinin denetlenmesi, izlenmesi ve bunların sınır ötesi nakline ilişkin bildiriminde bulunulması istenmiştir.

2.1.1.5 BM Yolsuzlukla Mücadele Sözleşmesi

Yolsuzlukla Mücadele Sözleşmesi (United Nations Convention Against Corruption) 10 Aralık 2003’da imzaya açılmıştır ve Türkiye sözleşmeyi BM üye ülkeleriyle aynı tarihte imzalamıştır. Sözleşmenin giriş bölümünde karapara aklamanın örgütlü suçlar, ekonomik suçlar ve yolsuzlukla olan yakın ilişkisine dikkat çekilmiştir. Sözleşme ile yolsuzlukla etkili mücadele için etkin bir uluslararası işbirliği ortamı oluşturulması amaçlanmaktadır.

Sözleşmede, rüşvet, zimmet, haksız mal edinme, nüfuz ticareti, görevin kötüye kullanılması, haksız zenginleşme ile özel sektörde rüşvet ve zimmet suçları temel yolsuzluk suçları olarak sayılmıştır.

Sözleşmenin girişinde karapara aklamanın örgütü suçlar, ekonomik suçlar ve yolsuzlukla yakın ilişkisine vurgu yapılmıştır. Sözleşmenin “Terimler” başlıklı 2. maddesinde suç geliri, öncül suç, kontrollü teslimat tanımları yapılmıştır. Sözleşmenin 14. maddesinde “Karapara aklama ile mücadele önlemleri” başlığı uyarınca üye her taraf devlet;⁹³

- Genel olarak karapara aklamanın her biçimini önlemek ve tespit etmek için her ülke yetkisi dâhilinde, para ve kıymetlerin transferi için resmî veya gayri resmi

⁹³ Aykın, s.109-110.

hizmet veren gerçek veya tüzel kişiler dâhil olmak üzere, bankalar ve bankalar dışındaki malî kuruluşlar ve uygun olan hallerde, özellikle karapara aklamaya müsait diğer kurumlar için kapsamlı bir düzenleyici ve denetleyici bir iç sistem oluşturacaktır. Bu sistem de müşterinin yararlanıcı hesap sahibinin kimliğinin tespitini, kayıt tutulmasını ve varsa şüpheli işlemlerin bildirilmesini zorunlu kılacaktır.

- Karapara aklamayla mücadelede görevlendirilmiş idari makamlar, düzenleyici makamlar, kolluk makamları ve diğer makamların ulusal ve uluslararası düzeyde işbirliği yapma ve bilgi değişiminde bulunma olanağına sahip olmalarını sağlayacak ve bu amaçla, muhtemel karapara aklamaya ilişkin bilginin toplanması, bilginin dağıtılması için ulusal bir merkez olarak hizmet verecek bir mali istihbarat biriminin kurulmasını değerlendirecektir.

2.1.2 Avrupa Konseyi

Türkiye'nin de üyesi olduğu Avrupa Konseyinin karaparanın aklanmasının önlenmesi konusundaki düzenlemeleri, bu konuda yapılan uluslararası düzenlemeler içerisinde önemli bir yer tutmakta ve birçok ülkeye kendi iç düzenlemeleri hususunda referans teşkil edilmektedir.⁹⁴ Temel görevi insan hakları, demokrasi gibi olguları savunmak olan Avrupa Konseyi'nin karapara ile mücadele amacıyla almış olduğu tavsiye kararları şu şekildedir.

2.1.2.1 Suç Gelirlerinin Aklanması, Aranması, Zapt Edilmesi ve Müsadere Edilmesi Hakkında Avrupa Konseyi Sözleşmesi (Strasbourg Konvansiyonu – 141 Sayılı AK Sözleşmesi)

8 Kasım 1990 tarihinde Strazburg'ta Avrupa Konseyi tarafından suçtan gelir elde edilmesinin önlenmesi amacıyla, suç gelirlerinin müsadere edilerek aklanmasının önlenmesi ve bu amaçla uluslararası işbirliğinin sağlanmasına yönelik olarak hazırlanarak imzaya açılan ve Türkiye Cumhuriyeti adına 27 Eylül 2001 tarihinde imzalanan Sözleşme'nin onaylanması, 16 Haziran 2004 tarih ve 5191 sayılı Kanunla uygun bulunmuştur.

⁹⁴ Görgün, s.37

Avrupa Konseyi Sözleşmesi, uyuşturucu madde kaçakçılığının mali alanda ortaya çıkardığı sorunlarla ilgili olarak Avrupa Konseyi Bakanlar Kurulu bünyesinde 1986 tarihinden itibaren başlatılan çalışmaların en son şeklini oluşturmaktadır. Çalışma alanı sadece uyuşturucu maddelerden elde edilen kazançlarla sınırlı tutulmayarak genişletilmiştir. Karaparanın aklanmasının önlenmesi konusunda Viyana Sözleşmesi'nin terminolojisi ve sistematik yaklaşımı genel olarak benimsenmiştir. Ancak Viyana Sözleşmesi'ne göre daha katı kurallar ve daha gelişmiş çözümler getirilmiştir. Karaparanın aklanmasının önlenmesi konusunda daha etkin çözümlerin getirilmesinin nedeni olarak, Avrupa Konseyi Sözleşmesinin, Viyana Sözleşmesine göre daha küçük uluslararası topluluğa yönelmesi ve bu topluluğu oluşturan ülkelerin benzer niteliklere sahip olmaları gösterilebilir.⁹⁵

Strazburg Sözleşmesi'nin en önemli özelliği olarak, aklama suçuna konu değerlerin elde edildiği suçları, sadece uyuşturucu madde suçları ile sınırlandırmaması gösterilebilir. Sözleşme, öncül suç, aklama suçuna konu olabilecek gelirin elde edildiği herhangi bir suç olarak tanımlamak suretiyle her suçun öncül suç olabileceğini belirtmektedir.⁹⁶

Sözleşme'de ayrıca uluslararası işbirliği de düzenlenmektedir. Taraf ülkelerin banka ve mali kurumlarının karaparanın aklanmasının önlenmesi konusunda yapılan araştırmalarda, işlemlere ilişkin kayıtları vermeleri için gerekli düzenlemeleri yapmaları ve bu konuda bankaların sır saklama yükümlülüğüne istisna getirmeleri öngörülmektedir. Hukuki düzenlemelerin mümkün olduğunca geniş kapsamlı tutulmasının, suçların ve karaparanın aklanmasının önlenmesinde daha etkili olacağı düşüncesinden hareket edilerek ulusal düzeyin yanı sıra uluslararası boyutta da işbirliği yapılmasının gerektiği üzerinde durulmaktadır⁹⁷.

⁹⁵ Yılmaz, s.90.

⁹⁶ Değirmenci, s.166

⁹⁷ Halim İpek, “Önemli Bir Sorun; Karapara ve Karaparanın Aklanması”, Beta Yayınları, İstanbul 2000, s.55.

2.1.2.2 Terörizmin Finansmanı ve Suçtan Elde Edilen Gelirlerin Aklanması, Aranması, Elkonması ve Müsaderesi Hakkındaki Avrupa Konseyi Sözleşmesi (198 Sayılı AK Sözleşmesi)

198 Sayılı AK Sözleşmesi Strasbourg Konvansiyonu’nun uluslararası gelişmeler doğrultusunda yeniden gözden geçirilerek güncellenmesi sonucu ortaya çıkmış bir sözleşmedir. Sözleşme 16/05/2005 tarihinde imzaya açılmış, Türkiye de Sözleşmeyi 28 Mart 2007 tarihinde imzalamıştır.

Bu Sözleşme, Strasbourg Konvansiyonu’ndan farkı; aklama suçunun yanı sıra terörizmin finansmanını da kapsamaktadır. 198 Sayılı AK Sözleşmesi’nde; Birleşmiş Milletler nezdinde hazırlanan “Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme’ de yer alan terörün finansmanına ilişkin hükümler benimsenmiştir. “Aklama suçu” için Strasbourg Konvansiyonunda yapılan tanım ise aynen muhafaza edilmiştir.⁹⁸

2.1.3 Avrupa Birliği

1951 yılında Almanya, Fransa, İtalya, Belçika, Lüksemburg ve Hollanda’nın imzaladığı Paris Antlaşmasıyla kurulan ve ilk kuruluş adı Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu olan birlik, Avrupa’ yı genişleme ve bütünleşme süreçlerinden geçerek günümüzde ortak para biriminden, tarım ve göç politikalarına kadar pek çok alanda ortak politikalar uygulayan 27 üyeli bir Birlik haline gelmiştir.⁹⁹

Avrupa Birliği’nin yapmış olduğu düzenlemeler, Birliğin sahip olduğu ekonomik güç ve etkinlik de göz önünde bulundurulduğunda, aklama suçu ile uluslararası mücadelede önemli bir yere sahiptir. Birliğin yaptığı düzenlemeler üye ülkelerin yanı sıra Türkiye gibi aday ülkeler için de kılavuz niteliğindedir. Nitekim karaparanın aklanmasının önlenmesine ilişkin mevzuatımıza bakıldığında kuvvetli bir şekilde Avrupa Birliği direktiflerinden etkilendiği görülmektedir.¹⁰⁰

⁹⁸ Council of Europe, Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of the Proceeds from Crime and on the Financing of Terrorism, No:198, 16 Mayıs 2005.

⁹⁹ Avrupa Birliği Genel Sekreterliği (ABGS), “AB”nin Genişlemesi”, <http://www.abgs.gov.tr/index.php?p=109&l=1> , (28.12.2012).

¹⁰⁰ Görgün, s.39

2.1.3.1 Karapara Aklanmasının Önlenmesine Dair Avrupa Topluluğu Konseyi Direktifi (91/308)

“Birinci Karaparanın Aklanması Direktifi” olarak da anılan Direktif 10/06/1991 tarihinde kabul edilmiştir. 01/01/1993 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmesi planlanan Direktif 1996 yılına kadar tam anlamıyla uygulanamamıştır.¹⁰¹ Direktif, karaparanın aklanması ile mücadelede Avrupa Birliği bünyesindeki ilk düzenleme olma niteliğine sahiptir. Direktifin amacı; o zamanki adıyla Avrupa Topluluğu’nun temel değerlerinden olan sermayenin ve mali hizmetlerin serbest dolaşımı ilkesine zarar vermeden mali sistemin, karaparanın aklanmasında bir araç olarak kullanılmasının engellenmesidir. Direktifte üyeler açısından minimum standartlar belirlenmiş, bu standartların üzerinde daha sıkı kurallar uygulayıp uygulamama hususu üyelere bırakılmıştır.

Direktif Viyana Konvansiyonu ve FATF’ nin 40 Tavsiyesi temel alınarak hazırlanmıştır. Mali kurumlar, kredi kurumları ve sigorta şirketlerini yükümlü olarak tanımlayan Direktif’te, esas itibarıyla karaparanın aklanmasının engellenmesine yönelik olarak kimlik tespiti, şüpheli işlem bildirimi, iç denetim ve eğitim, gerekli dikkat ve özen gösterme yükümlülüğüne ilişkin hükümlere yer verilmiştir.¹⁰²

2.1.3.2 2001/97 Sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Direktifi

“İkinci Karaparanın Aklanması Direktifi” olarak da anılan Direktif ile 91/308/EEC sayılı Birinci Direktif genişletilmiş ve güncellenmiştir. 04/12/2001 tarihli Direktifte yer alan değişikliklere uyum sağlamak üzere gerekli yasal ve idari düzenlemelerin yapılması için üye ülkelere 15/06/2003 tarihine kadar süre verilmiştir.

İkinci Direktif’te yer alan önemli değişikliklerden ilki, yükümlü grupların kapsamının genişletilmesine ilişkindir. Direktif ile finansal kurumlar haricindeki; emlak komisyoncuları, kıymetli taş ve maden satıcıları, 15.000 Euro’yu aşan işlemler için açık

¹⁰¹ Andres Wiklund, “Keeping Cash Clean- The Reporting Regime and Possible Adverse Effects”, Faculty of Law University of Lund, 2007, s.23.

¹⁰² European Council, Directive on Prevention of the Use of the Financial System for the Purpose of Money Laundering, No:91/308/EEC, 10 Haziran 1991.

artırmacılar, kumarhaneler, noterler gibi kurumlar da müşteri kimlik tespiti, kayıtların saklanması ve şüpheli işlem bildirim yükümlülüklerine tabi hale gelmişlerdir.

Direktif’te yer alan ikinci önemli değişiklik ise; öncül suç tanımının uyuşturucu suçları ile sınırlı olmayıp tüm organize suçları, sahteciliği, yolsuzluğu, üye ülkelerce ağır hapis cezası gerektiren suçları da kapsamına almasıdır. İkinci Direktif ile üye ülkeler, bu suçlardan elde edilen gelirlerin aklanmasıyla mücadele etmek zorunda bırakılmışlardır.¹⁰³

2.1.3.3 2005/60/EC Sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Direktifi

Üçüncü Karaparanın Aklanması Direktif’i olarak da adlandırılan 26/10/2005 tarihli Direktif ile 1991/308/EEC sayılı Birinci Direktifi yürürlükten kalkmıştır. Karaparanın aklanmasında finansal sistemin kullanılmasını engellemek amacıyla çıkarılan Direktif, üyesi ülkelerin karaparanın aklanması ile mücadelede gerekli mevzuat değişikliklerini yapmasını öngörmektedir.

Birinci ve ikinci Direktiflerde olduğu gibi Üçüncü Direktif de FATF’ in 40 tavsiyesinden etkilenmiştir. Direktifte sayılan bütün önleyici tedbirler terörizmin finansmanını da kapsayacak şekilde genişletilmiştir.

Direktifin 3. Bölümü 13.1 maddesinde üye ülkelerdeki yükümlü kuruluşların müşteri bazında risk değerlendirmesi yapmalarını ve yapılacak risk değerlendirmesi sonucunda yüksek riskli olarak görülen müşterilere daha fazla özen gösterilmesini ve ek tedbirler alınmasını öngörmektedir.¹⁰⁴ Özellikle “müşteri özen” (Customer Due Dilligence- CDD) ilkesi bu yeni risk tabanlı yaklaşımın temelini oluşturmaktadır. Bu ilke; müşterinin kimlik tespiti ve teyidinin yapılmasını, iş ve adres bilgilerinin teminini, risk bakımından sürekli bir şekilde takip edilmesini kapsamaktadır.

Yukarıda belirtilen hususların yanı sıra Direktifte yer alan; üçüncü kişilere güven ilkesi, özel dikkat gerektiren işlemler, kayıtların muhafazası, bilgilerin gizliliği, bildirimler, risk yönetimi, uyum programı oluşturulması gibi başlıklara bakıldığında bu

¹⁰³ European Council, Directive of the European Parliament and of the Council, No: 2001/97/EC, 4 Aralık 2001.

¹⁰⁴ European Parliament and Of The Council, Directive On The Prevention Of The Use Of The Financial System For The Purpose Of Money Laundering And Terrorist Financing, No: 2005/60/EC, 26 Ekim 2005.

konuda Türkiye’de yürürlükte olan mevzuatın kuvvetli bir şekilde bu Direktiften etkilendiği görülmektedir.

2.1.4 Mali Eylem Görev Gücü (Financial Action Task Force- FATF)

Temmuz 1989’ da, ABD, Japonya, Almanya, Fransa, Birleşik Krallık, İtalya ve Kanada’ dan oluşan G-7 ülkelerince Paris’ teki yıllık ekonomik zirve toplantısında karapara aklama ile mücadeleyi geliştirmek, organize etmek ve bu konuda sözleşmeyi imzalayan ülkeler arasında işbirliğini tesis etmek amacı ile FATF kurulmuştur.¹⁰⁵ Türkiye 24/09/1991 tarihinde üye olmuştur.

Viyana Konvansiyonu ile belirlenen ve finansal alanda oluşturulan işbirliklerinin daha da genişletilmesine ve artırılmasına karar verilmesiyle, G-7 ülkeleri bankacılık sektörü ve mali sistemin karapara aklanmasında aracı olarak kullanılmasının önlenmesi amacıyla gerçekleştirilmesi gereken işbirliği için “Ulusal Yasal Sistemler”, “Mali Sistemin Rolü” ve “Uluslararası işbirliği” ana başlıkları altında FATF bir dizi tavsiye kararı almıştır. 1990 yılı itibarıyla kabul gören tavsiye kararları öncelikle Viyana Konvansiyonu’ nun tamamen uygulanması yönünde gerekli yasal düzenlemelerin yapılmasını öngörmüş ve bunu hedeflemiştir.¹⁰⁶

FATF tarafından aklama ile mücadele kapsamında 40 tavsiye oluşturulurken Viyana Konvansiyonu’ ndan önemli ölçüde yararlanarak, FATF Viyana Konvansiyonu’ ndaki yaklaşımdan farklı olarak suç gelirlerinin aklanması ile mücadele için sadece aklama fiilinin suç haline getirilmesini yeterli görmemiş, bunun yanında, ilave olarak birçok önleyici tedbirin de uygulanması gerekliliğini belirtmiştir. FATF 40 tavsiyesi üç temel alan üzerine yoğunlaşmıştır: Bunlar;¹⁰⁷

- Ülkelerin yasal sistemlerinin karapara aklama ile mücadele açısından güçlendirilmesi,
- Mali sistemin aklama ile mücadele konusundaki etkinliği

¹⁰⁵ Oktay ÜSTÜN, “FATF’ in Kırk Tavsiye Kararı Karşısında Karapara Aklama ile Mücadele Sistemimizin Durumu”, Maliye Dergisi, Sayı: 137, Mayıs-Ağustos, 2001, s.54.

¹⁰⁶ TBB, “Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine Yönelik FATF Tavsiye Kararları”, < http://www.tbb.org.tr/tr/Arastirma_ve_Yayinlar/Dosyalar.aspx > , (12.12.2012).

¹⁰⁷ Duramaz, , s. 27

- Uluslararası işbirliğinin geliştirilmesi, güçlendirilmesidir.

Tablo 4: FATF’ ın Organizasyon Yapısı

	YÖNETİM KURULU		
	BAŞKAN		
	BAŞKAN YARDIMCISI		
Tipoloji Çalışma Grubu	Terörün Finansmanı ve Aklama Çalışma Grubu	Değerlendirme Uygulama Çalışma Grubu	Uluslararası İşbirliği İzleme Grubu
↓	↓	↓	↓
Aklama ve terörün finansmanı ile ilgili yeni trend ve yöntemlerin belirlenmesi ve izlenmesi	Standartlar ve ortaya çıkan yeni durumlarla ilgili olarak rehberlerin geliştirilmesi ve yorumlanması	Ülke değerlendirme ve süreç işlemlerini koordine etmek, izlemek ve gözden geçirmek , standartları geliştirmek ve yorumlamak	Aklama ve terörün finansmanı konusunda yeterince etkin uygulamalar yapmayan ülkelerin tespiti ve gerektiğinde bunlara karşı önlem geliştirmek

Kaynak : Hasan AYKIN, “**Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadelenin Küresel Boyutu**”, Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Müdürlüğü Yayın No: 2010/406, 2010, s.33.

Tabloda, FATF’ ın organizasyon yapısı verilmiştir. Organizasyonun en üst düzey organı yönetim kuruldur. Başkan ve yardımcısının yer aldığı hiyerarşik düzene bağlı olarak da çalışma grupları oluşturularak görevlerin paylaşımı sağlanmıştır. Yapı içerisinde dört grup mevcut olup bunlar tabloda da görüleceği üzere Tipoloji Çalışma

Grubu, Terörün Finansmanı ve Aklama Çalışma Grubu, Değerlendirme ve Uygulama Çalışma Grubu ve Uluslararası İşbirliği İzleme Grubudur.

Üye ülkelerin karaparanın aklanmasının ve terörün finansmanının önlenmesine ilişkin uygulamalarını izlemek ve uygulamaların geliştirilmesine yardımcı olmak da FATF’ nin fonksiyonları arasındadır. Bu kapsamda, FATF üye ülkeleri karapara aklama ve terörün finansmanının önlenmesi konusunda gösterdiği gelişmeler bakımından periyodik olarak denetlemekte ve değerlendirmektedir. Üye ülkeler için hazırlanan değerlendirme raporlarında yer alan eksiklikler, iki yılda bir yapılan güncelleştirme ve düzenli izleme ile takip edilmektedir. Bu çalışmalar sonucunda üye ülkelerden ek tedbirler alması veya düzenlemeler yapması istenebilmektedir.

G–7 ülkelerinin 2000 yılında yapmış oldukları toplantıda; karaparanın ekonomik ve sosyal zararları göz önüne alınarak karapara aklamayla mücadele konusunda duyarsız, mali ve hukuki sistemleri karapara aklamaya imkân tanıyan ülkelere çeşitli yaptırımlar uygulamaya karar vermişlerdir. Üye ülkelerin Maliye Bakanları’nın bu konuda hazırladığı ve G–7 liderlerinin onayladığı tasarıda işbirliği yapmayan bu ülkelerin uluslararası bankacılık sisteminden dışlanması ve uluslararası para fonu kredi imkânlarından yararlanmamaları türünden yaptırımlar yer almaktadır.¹⁰⁸

FATF, kuruluşundan bir yıl sonra 1990’da, karaparanın aklanması ile mücadeleye ilişkin “40 Tavsiye Kararı”nın de yer aldığı raporunu yayınlamıştır. 2001 yılında 11 Eylül olayının da etkisiyle terörizmin finansmanının engellenmesi de FATF’ in görev alanı içine girmiş ve bu amaçla “8 Özel Tavsiye” yayınlanmıştır. 22 Ekim 2004’de ise “8 Özel Tavsiye”ye 1 tavsiyenin daha eklenmesi ile “9 Özel Tavsiye” halini almıştır. FATF’ in yayınlandığı tavsiye kararları bu konuda yapılan pek çok ulusal ve uluslararası düzenleme için de bir kaynak olma niteliğini taşımaktadır.

2.1.4.1 FATF’ ın 40 Tavsiye Kararı

FATF tarafından 1990 yılında yayınlanan ve daha sonradan 1996 ve 2003 yıllarında gözden geçirilerek revize edilen 40 Tavsiye Kararı, karaparanın aklanmasının

¹⁰⁸ Arıcan, s.64

önlenmesine ilişkin kapsamlı bir çerçeve olarak dünyadaki bütün ülkelere tarafından uygulanmak üzere hazırlanmış bir doküman durumundadır.¹⁰⁹

40 Tavsiye Kararı halen bu konuda yayınlanan birçok doküman ve düzenleme için referans niteliğini taşımaya devam etmektedir. Bir bağlayıcılığı olmamasına rağmen dünyadaki birçok ülke karaparanın aklanması ile mücadelede 40 Tavsiye Kararının kendi ülkesinde uygulanmasına ilişkin politikaları uygulamaya almıştır.

40 Tavsiye Kararı, ilgililere karaparanın aklanmasının önlenmesine ilişkin, adalet ve ceza sistemi, kanunların uygulanması, finansal sistem ve düzenlemeleri, uluslararası dayanışma konularını içeren tam bir karşı önlemler paketi sunmaktadır.

FATF' nin 40 Tavsiye Kararı temel olarak 3 ana başlık altında toplanmıştır.¹¹⁰

a) Yasal Sistem (Tavsiye 1-3)

1. Aklama Suçunun Kapsamı, (Tavsiye 1-2)

1. Geçici Tedbirler ve Müsadere (Tavsiye 3)

b) Finansal Kuruluşlarca ve Finansal Olmayan Mesleklerce Alınması Gereken Tedbirler (Tavsiye 4-25) ;

1. Müşterinin Tanınması ve Kayıtların Saklanması (Tavsiye 4-12)
2. Şüpheli İşlem Bildirimi ve Uyumun Sağlanması (Tavsiye 13-16)
3. Aklama ve Terörizmin Finansmanını Engellenecek Diğer Tedbirler, (Tavsiye 17-20)
4. FATF Tavsiyelerini Uygulamayan ya da Yeterince Uygulamayan Ülkelere Yönelik Alınacak Tedbirler, (Tavsiye 21-22)
5. Düzenleme ve Denetim, (Tavsiye 23-25)

¹⁰⁹ Görgün, s.43

¹¹⁰ FATF, The 40 Recommendations, Haziran 2003.

c) Karapara Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadele için Gerekli Kurumsal ve Diğer Tedbirler (Tavsiye 26-40;

1. Yetkili Otoriteler, Görev ve Kaynakları, (Tavsiye 26-32)
2. Tüzel Kişilerin Şeffaflığı ve Düzenlemeler, (Tavsiye 33-34)
3. Uluslararası İşbirliği (Tavsiye 35)
4. Karşılıklı Adli Yardımlaşma ve Suçluların iadesi, (Tavsiye 36-39)
5. Diğer İşbirliği Şekilleri, (Tavsiye 40)

FATF’ in 40 Tavsiye Kararı’nın öngördüğü önleyici tedbirler esas olarak müşteri tabanlıdır.¹¹¹ Yükümlülerden, müşterilerini tanımaları, takip etmeleri ve işlemlerin şüpheli olup olmadığını tespit etmeleri, ilgili kayıtları saklamaları, personeli eğitmeleri ve gerekli iç kontrol ortamını oluşturmaları, kamu otoritesinden ise yükümlülerin yasal düzenlemelere uyumunu gözetmeleri beklenmektedir.

FATF’ in 40 Tavsiye Kararı sonradan yayınlanan ek 9 tavsiye ile birlikte değerlendirilmektedir. Bu 9 tavsiyenin başlıkları aşağıda belirtilmiştir:

1. Birleşmiş Milletler Belgelerinin Onaylanması ve Yürürlüğe Konması
2. Terörizmin, Terörist Eylemlerin ve Terör Örgütlerinin Finansmanının Suç Haline Getirilmesi
3. Terörist Malvarlıklarının Dondurulması ve Müsaderesi
4. Terörizmle İlgili Şüpheli İşlemlerin Bildirimi
5. Uluslararası İşbirliği
6. Alternatif Havale Yöntemleri
7. Elektronik Transfer

¹¹¹ R.Barry Johnston ve John Abbott, “Placing bankers in the front line”, Journal of Money Laundering Control, Vol.8. No.3, 2005, s.217.

8. Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlar

9. Kuryeler Aracılığıyla Para Nakli

2.1.4.2 İşbirliği Yapmayan Ülkeler ve Yerler Listesi

FATF' in en temel amaçlarından birisi karapara ile mücadelede uluslararası standartların geliştirilmesidir. Bu amacı gerçekleştirmek için FATF' e üye olmayan ülkelerin işbirliği de gerekmektedir. Bu amaçla FATF, 40 Tavsiye Kararı'na uyumu teşvik etmek amacı ile ülkeleri uluslararası girişimlere verdikleri desteğe göre sınıflandırmaya tabi tutmaktadır. Ülkelerin sınıflandırmaya tabi tutulduğu ve işbirliği yapmayan ülkeler listesinin oluşturulduğu bu süreçte 40 Tavsiye Kararı doğrultusunda belirlenen 25 kriter kullanılmaktadır.¹¹² Bu listenin, ülkeleri karapara ile mücadelede daha etkin tedbirler almaları konusunda teşvik edici bir özelliği de bulunmaktadır. FATF' e üye olmayan ülkeler dahi bu listeden çıkmak için aksiyon almak durumunda kalmaktadırlar. Çünkü bu listede yer almanın ülkelerin uluslararası ekonomik ilişkileri ve saygınlıkları üzerinde negatif etkileri bulunmaktadır.

2.1.5 Dünya Bankası ve Uluslararası Para Fonu (IMF)

Uluslararası aktörler arasında bulunan Dünya Bankası ve IMF de bu bölümde aktarılacağı üzere karapara aklamayla mücadelede önemli faaliyetlere sahiptir. Kuruluş amaçları ve faaliyetleri bakımından bakıldığında her iki kurumun da farklı kuruluş amaçları mevcuttur. Dünya Bankasının amacı dünya üzerindeki yoksulluk ile mücadele etmek, gelişmemiş ülkelere yardımlarda bulunmak iken, IMF ise makro ekonomik istikrarın sürdürülmesini hedefler. Bu kapsamda IMF, uluslararası parasal işbirliği, uluslararası ticaretin dengelenmesi, döviz istikrarı gibi politikaları yürütür. Buna rağmen, karaparanın aklanması suçu ve de terörizmin finansmanı ile mücadeleye yaklaşımları benzerlik göstermektedir ve bazı çalışmaları da beraber yürütmektedirler.

Bu kuruluşlar, FATF'in girişimlerine destek vermekte aynı zamanda karaparanın aklanmasının ve terörizmin finansmanın önlenmesine ilişkin olarak bilgi

¹¹² Paul Schott, "Reference Guide to Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism". The World Bank. 2.Baskı. Washington, 2006, s. III-10.

paylaşımı, mücadelede ortak bir yaklaşım oluşturma, finansal ve politikalar ve standartlar geliştirme konularında kapsamlı bir tartışma platformu oluşturma görevini de üstlenmektedir. Özellikle IMF, 11 Eylül 2001 sonrası terörün finansmanın önlenmesine yönelik olarak artan bir şekilde karaparanın aklanması ile ilgilenmeye başlamıştır. IMF'nin bu konu üzerinde durmasının temel sebebi uluslar arası finansal sistemin bütünlüğünü korumaktır. Bu kuruluşlar, üye ülkelere mücadele konusunda teknik yardım sağlamakta, konuya ilişkin eğitim faaliyetleri ve farkındalık programları düzenlemekte, araştırma faaliyetleri yürütmekte ve sonuçlarına ilişkin verileri yayınlamaktadır.¹¹³

2001 yılında Dünya Bankasının ve IMF' nin İcra Direktörleri Kurulları, karapara aklamanın ülkelerin gelişimine ve mali istikrarın sağlanmasına yönelik ciddi anlamda bir tehdit oluşturduğunu belirterek, bu anlamda çalışmalar yürütmeye başlamışlardır. 11 Eylül 2001 olaylarından sonra Kurullar, faaliyetlerini terörün finansmanını da kapsayacak şekilde genişletmişlerdir. Ayrıca, Kurullar Temmuz ve Ağustos 2002 tarihinde FATF' ın 40 Tavsiyesini ve 9 Özel Tavsiyesini benimseyerek, karapara aklama ve terörün finansmanı ile mücadeleyi bir fiil operasyonel çalışma alanı olarak belirlemiştir. Bu kapsamda da 2002 Kasım'ında uluslararası nitelikte değerlendirme metodolojisini kullandıkları 12 aylık pilot programı uygulamaya başlamışlardır. Program kapsamında; IMF ve Dünya Bankası, ülke değerlendirmelerinde bulunmuş ve değerlendirme sonuçlarını aldıkları Mart 2004 tarihinden sonra da bu alandaki fiili çalışmalarına devam etme kararı almışlardır. Yine bu ortak çalışmalar sırasında FATF ve FATF benzeri bölgesel bazdaki kuruluşlarla da işbirliğinin devam ettirilmesi gerektiğinin altı çizilmiştir.¹¹⁴

Yine IMF tarafından hazırlanıp, "Off-shore merkezlerinde IMF' nin Rolü" (Off-shore Financial Centers - The Role of the IMF) başlığıyla hazırlanan raporda, karapara aklayan off-shore merkezlerinin ya da vergi cennetlerinin sürekli büyüme

¹¹³ Görgün; s.51

¹¹⁴ Aykın, s.130-131.

kaydettiği, elde edilen bu kazançların üzerinden vergi alınmaması, vergisini ödeyen yükümlüler açısından büyük bir haksızlık oluşturduğu ifade edilmiştir.¹¹⁵

2.1.6 Interpol

Interpol (İnternational Criminal Police Organisation) dünya ülkeleri polis teşkilatları arasında işbirliğini güçlendirmek ve bu yolla uluslararası suçluların yakalanması amacı için kurulmuştur.¹¹⁶ Interpol'e üye her bir üye, ülkeler arasında işbirliği ve uyumun elde edilmesi bakımından merkez nokta olarak görev görmek üzere Interpol National Central Bureau (NCB-Interpol Ulusal Merkezi Bürosu) kurmuştur. Bürolar hem üye ülkeler arasında ve aynı zamanda da Interpol'ün Fransa-Lyon' da bulunan Genel Sekreterliği arasında irtibat görevi görmektedir.¹¹⁷

Interpol, aklama ile ilgili çalışmalarına, 1984 yılında başlamıştır. Interpol'ün genel sekreterliği (polis bölümü) bünyesindeki FOPAC (Found Provenant d'actives Criminelles- Suçtan Elde Edilen Gelirler) olarak adlandırılan ve aklamaya, kaynağı illegal malların müsadereesine ve mali soruşturma tekniklerine ilişkin problemlerin çözümüne görevli alanında uzman bir grup oluşturulmuştur. Oluşturulan grubun personeli ABD, Fransa, Hong-Kong ve İtalya'nın görevlilerinden meydana gelir.¹¹⁸ Grup ayrıca suçu işleyenlerin yakalanması, suç ile elde edilen gelirlerin dondurulması, mal varlıklarının müsadere edilmesi ve ilgili kayıtların da 5 yıl süreyle muhafazasında dair görev ve yetkileri de bünyesi kapsamında sürdürmektedir.¹¹⁹

1995 yılı Kasım ayında Interpol Genel Kurulunun 64. toplantısında Karapara Karşıtı Deklarasyon yayınlanmıştır. Deklarasyonda temel olarak; kanun dışı faaliyetlerden türetilen geliri bilerek aklayan kişilerin kovuşturulmasını sağlanması; kanun dışı faaliyetlerden elde edilen para, mal ve değer araştırılması, tespit edilmesi, müsadere edilmesi için ilgili mercilerin yetkili kılınması; banka ve banka dışı

¹¹⁵ Aydın, a.g.m., Ed: Süleyman Aydın, s.219.

¹¹⁶ Yakup Yılmaz,; **“Karapara Aklamayla Mücadelede Karşılaştırmalı Analiz: Mali İstihbarat Birimlerinin (MİB) İdari, Polisiye veya Multidisipliner Olmasının Mücadeleye Etkileri”** Polis Akademisi, Uluslararası Güvenlik Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2010s.43

¹¹⁷ Çelik, Koçağra, Güler, s.148.

¹¹⁸ Güner, s.325.

¹¹⁹ Aydın, a.g.m., Ed: Süleyman Aydın, s.212.

kuruluşların yetkili mercilere şüpheli ve nakit işlem bildiriminde bulunmalarını gerektiren düzenlemelerin çıkarılması konularında hükümler bulunmaktadır.¹²⁰

Sonuç olarak bakıldığında, ilk kuruluş amacı olarak ülkeler arası işbirliği ve uluslararası suçlu yakalanması amacıyla kurulan Interpol karapara aklama suçun önlenmesinde ve suçtan gelir elde edilmesinin engellenmesinde de dünya çapında önemli bir yere sahip olduğu söylenebilir.¹²¹

2.1.7 Europol

Europol, Avrupa’ da güvenliğin sağlanması ve ülkelerin polis teşkilatları arasında güvenli bilgi değişimi amaçlanarak, 1992 yılında Avrupa Birliği Maastricht sözleşmesi kapsamında AB ülkesi üyelerin katılımıyla kurulmasına karar verilmiştir. Merkezi Avrupa Lahey’ de bulunan Europol, kısa sürede Avrupa’nın en etkin ortak güvenlik örgütlerinden biri haline gelmiştir. 1994’ün Ocak ayında da Avrupa Uyuşturucu Birimi olarak sınır dışı faaliyetine başlamıştır. Kurulduğunda başlangıç olarak her ne kadar uyuşturucu ticaretiyle mücadeleyle merkezin ağırlıklı noktasını oluşturduysa da her geçen gün artan suç ve suç türleri, teşkilatın görev alanının yeniden tanımlanmasına ve daha kapsamlı bir hale gelmesine neden olmuştur. 1 Ekim 1998 tarihinde üye ülkeler tarafından imzalanan anlaşmayla Europol resmiyet kazanmıştır. Bir takım yasal düzenlemelerin ardından ise 1 Temmuz 1999’ da görev alanlarını daha da genişleterek çalışmalarına hız vermiştir.¹²²

Europol’ ün günümüzdeki mevcut görevleri arasında uyuşturucu ticareti, göçmen kaçakçılığı, insan ticareti, oto kaçakçılığı, dolandırıcılık, kalpazanlık, kimyasal ve nükleer madde kaçakçılığı, terörizm ve aklamanın önlenmesi gibi suçlar mevcuttur. Europol gerek aklamanın önlenmesi ile doğrudan ilişkili bir sorumluluğunun bulunması yine karaparaya kaynaklık eden suçlarla görevlendirilmiş olması bakımından karapara çerçevesinde önemli bir pozisyonu vardır.¹²³

¹²⁰ Yılmaz, s.43

¹²¹ Duramaz, s.31

¹²² Mavral, s.160.

¹²³ Şen, Yalçın, s.87.

2.1.8 FATF Benzeri Bölgesel Kuruluşlar

FATF' ın kuruluşundan sonra karapara ile daha da kapsamlı bir mücadeleye yönelik olarak FATF' a benzer bölgesel nitelikli kuruluşlar faaliyete geçmiştir. Yine ana kuruluş felsefeleri karapara ile mücadele olan ve kuruldukları bölgede faaliyet gösteren bu kuruluşlar bu bölümde detaylarıyla yer almaktadır.

2.1.8.1 Karayipler Mali Eylem Görev Grubu (CFATF)

Bu kuruluş, 1990 yılında Aruba'da 22 Karayip ülkesinin katılımıyla, karapara aklama problemine yönelik ortak tedbirler uygulama amacı ile kurulmuştur. Grup, 1990' da Aruba ve 1992' de Jamaika' da yapılan toplantılar sonucu oluşturulmuştur. CFATF' nin temel amacı karapara aklamayı kontrol altına almak ve aynı zamanda uyum önerileri ile engellemek, terörizmin finansmanı ile mücadelenin etkin ve düzenli bir şekilde yürütülmesidir.¹²⁴ Üye ülkeler yapılan toplantılar sonucu FATF' ın 40 tavsiye kararını esas alan kararlar almıştır. Günümüzdeki CFATF üyeleri¹²⁵, Antigua & Barbuda, Anguilla, Aruba, Bahamalar, Barbados, Belize, Bermuda, İngiliz Virgin Adaları, Cayman Adaları, Curacao, Dominika, Dominik Cumhuriyeti, El Salvador, Grenada, Guatemala, Guyana, Haiti Cumhuriyeti, Honduras, Jamaika, Montserrat, Nikaragua, St Kitts & Nevis, Saint Lucia, St Maarten, St Vincent ve Grenadines, Surinam, Turks & Caicos Adaları, Trinidad & Tobago ve Venezuela' dır.

2.1.8.2 Eurasian Grup (EAG)

2004 yılında, altı Avrasya devleti tarafından imzalanan Kurucu Konferans Bildirgesi Moskova'da, ile oluşturulmuş bir gruptur. Kuruluşundan bir yıl sonra Özbekistan ve daha sonra beş yıl sonra Türkmenistan üye devlet olarak EAG'ye iştirak etmiştir. EAG üyeliği bir takım özellikleri taşıyan diğer ülkelere açıktır. Bu özellikler şunlardır.¹²⁶

¹²⁴CFATF, "CFATF Overview", <http://www.cfatf-gafic.org/component/content/article/17-main/8-cfatf-overview.html>, (26.11.2012).

¹²⁵ Ingrid Pusey, "The Role Of The Regulator In Combating Financial Crimes – A Caribbean Perspective", Journal of Financial Crime, Vol.:14 No.:3, 2007, s.316.

¹²⁶ Eurasian Grup, "Members", http://www.eurasiangroup.org/members_eng.php, (02.12.2012).

- AML / CFT alanında uyum içinde olan ve FATF 40 ve FATF 9 tavsiyelerine aktif adımlar uygulayan ülkeler,
- EAG programlarına katılma yükümlülüğünü kabul eden ülkeler,
- Aktif anlamda toplantılara ve EAG' nin diğer etkinliklere de katılmayı kabul eden ülkeler.

Günümüzde 8 tane EAG üyesi devlet vardır: Belarus Cumhuriyeti, Çin, Kazakistan Cumhuriyeti, Kırgız Cumhuriyeti, Rusya Federasyonu, Tacikistan Cumhuriyeti, Türkmenistan, Özbekistan Cumhuriyeti.

2.1.8.3 Karapara Aklamaya Karşı Hükümetlerarası Afrika Eylem Grubu (GIABA)

2000 yılında Batı Afrika Devletleri Ekonomik Topluluğu (ECOWAS)'nın Devlet ve Hükümet Başkanları Makamı tarafından kurulmuştur. Topluluk, karapara aklamayla mücadele ve bu suça karşı oluşan büyük tepkilere ECOWAS'ın katkılarından biridir. GIABA karapara aklamanın önlenmesi ve kontrolü ile terörün finansmanının enlenmesinden sorumlu bölgede sorumlu olan bir ECOWAS kuruluşudur.¹²⁷

GIABA'nın üyeleri ECOWAS'a üye tüm ülkeleri de içerir.¹²⁸ Republic of Benin Cumhuriyeti, Burkina Faso, Cape Verde Cumhuriyeti, Gambia Cumhuriyeti, Gana Cumhuriyeti, Gine Cumhuriyeti, Gine-Bissau Cumhuriyeti, Liberya, Mali Cumhuriyeti, Nijer Cumhuriyeti, Nijerya, Senegal Cumhuriyeti, Sierra Leone Cumhuriyeti, Togo Cumhuriyeti, Fildişi Sahilleri.

2.1.8.4 Ortadoğu Kuzey Afrika Mali Eylem Görev Grubu (Middle East-North Africa Financial Action Task Force (MENAFATF))

Orta Doğu ve Kuzey Afrika bölgesinde karaparanın aklanması ve terörizmin finansmanına karşı örgütlenen bir gruptur. Grup; FATF' ın 40 genel ve 9 özel tavsiyesine, ayrıca tüm dünya tarafından kabul edilen uluslararası AML/CFT

¹²⁷ GIABA, "Member States", <http://www.giaba.org/index.php?type=a&id=226&mod=33> , (02.12.2012).

¹²⁸ MENAFATF, "About MENAFATF", www.menafatf.org/categoryList.asp?cType=about , (02.12.2012).

standartlarına bağlıdır. MENAFATF' ın kurulmasına, Bahreyn'de 30 Kasım 2004'de 14 ülkenin (Ürdün, BAE, Bahreyn, Tunus, Cezayir, Suudi Arabistan, Suriye, Umman, Katar, Kuveyt, Lübnan, Mısır, Fas, Yemen) bakan düzeyinde temsilcilerinin katıldığı toplantıda karar verilmiştir.¹²⁹ Günümüzde MENAFATF üyesi ülkeler şu şekildedir: Jordan, Birleşik Arap Emirlikleri, Bahreyn, Algeria, Tunus, Suudi Arabistan, Sudan, Suriye, Irak, Oman, Katar, Kuveyt, Lübnan, Libya, Mısır, Morocco, Moritanya İslam Cumhuriyeti, Yemen.

2.1.8.5 Amerika Kıtası Devletler Örgütü (OAS)

Amerika Devletleri Örgütü'ne üye 21 Latin Amerika devleti tarafından 1996 yılının Mart ayında imzalanan Yolsuzlukla Mücadele Anlaşmasına aynı yıl içerisinde Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada da dahil olmuştur. Taraf devletleri yerel ve uluslararası düzeyde yolsuzluğu önleme, ortaya çıkarma, cezalandırma ve yok etmeye yönelik yasal tedbirler almaya zorlayan anlaşma, yolsuzluk tanımını oldukça geniş tutarak, gizli devlet bilgileri veya kamu mallarının kamu görevlilerince kendileri veya başkalarına çıkar sağlamak için kullanılması, kamu otoritelerinden kanundışı menfaat sağlamak için karar çıkartılması ile taşınır ve taşınmaz kamu mallarının kendi veya başkasının özel işlerinde kullanılması eylemlerini de kapsamaktadır.¹³⁰

2.1.9 Basel Komitesi

Aralık 1988 tarihinde Basel' de toplanan Onlar Grubu (G-10) ülkelerinin (Benelux-Belçika-Hollanda-Lüksemburg-, Kanada, Fransa, Almanya, İtalya, Japonya, İsveç, İsviçre, Birleşik Krallık ve ABD) banka gözetim ve denetim makamları ile bankaların temsilcilerinin oluşturduğu Basel Komitesi (Basel Committee on Banking Supervisory) tarafından karaparanın mali sistem aracılığıyla aklanmasını önlemeye yönelik, Basel İlkeleri olarak anılan, öneriler saptanmıştır.¹³¹

Basel Komite' nin 1988 de yayınladığı "Bankacılık Sisteminin Suçluların Karapara Aklama Amacıyla Kullanmasının Önlenmesi Bildirisi' nde (Statement on

¹²⁹ Menafatf, "Members and Observes", <http://www.menafatf.org/topiclist.asp?ctype=about&id=430>, (16.10.2012).

¹³⁰ Erdinç, s.49

¹³¹ Rowan Bosworth-Davies, "Money laundering: towards an alternative interpretation –Chapter two", Journal of Money Laundering Control, Vol.:9, No: 4, 2006, s.357

Prevention of Criminal Use of the Banking System for the Purpose of Money Laundering); kimlik tespiti, etik kurallara ve yasalara uyum, görevli birimler ile işbirliği, yürütülecek politikalar konularındaki temel prensipler belirtilmiştir. Yine bankaların müşterilerini tanıması yani müşterini tanı prensibi, Basel Komitenin Ekim 2001 tarihinde yayınladığı belge olarak yaptığı çalışmalar arasındadır.¹³²

Basel Komitesi ilkelerinin hazırlanmasındaki en önemli amaç başta uyuşturucu madde kaçakçılığı olmak üzere çeşitli suçlardan elde edilen karaparanın aklanmasında bankaların aracı kurum olarak kullanılmaması, bu doğrultuda duyarlı olmaları ve bankacılık sektörünün karapara aklamayla mücadelede ortak hareket etmelerinin sağlanmasıdır. Karapara aklamayla mücadele konusunda herhangi bir bankanın duyarlı olmayarak aracı olması durumunda diğer bankalar her ne kadar duyarlı olsalar da karapara mali sisteme entegre edilmiş olacaktır. Bu nedenle ilk işlem yapan bankanın inceleme yaptığı öngörüsüyle diğer bankalar çeşitli işlemlerle farkında olmadan karaparanın aklanmasına aracılık etmiş olacaktır. Bu yüzden tüm bankalar karapara aklama aracı olmama konusunda kesin ve ortak bir irade sergilemelidir.¹³³

Basel Komite, 1997 yılında Etkin Bankacılık Denetimi için Temel Prensipler (Core Principles for Effective Banking Supervision) dokümanını yayınlamıştır.¹³⁴ Toplam 25 prensibin yer aldığı dokümandaki 15 no' lu prensip, bankacılık sektörünün suç gelirlerinin aklanmasında araç olarak kullanılmasının önlenmesine ilişkindir. Bu prensibe göre; bankacılık gözetiminde yetkili olan kuruluşlar, bankaların, “müşterini tanı prensibi” de dahil olmak üzere finansal sektörde yüksek etik standardı temin eden ve bankaların suçlular tarafından kullanılmasını önleyen yeterli ve uygun politika ve prosedürler ihdas etmesini ve uygulamasını sağlamalıdır.¹³⁵

Basel Komite Ekim 2001'de Bankaların Müşterilerini İncelemesi (Customer Due Diligence) dokümanını yayınlamıştır. Dokümanda, bankaların müşterilerini yakından tanıyabilmek için gerekli politika ve prosedürlere sahip olmalarının gün

¹³² Üstün, “Karapara Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadelede Uluslararası Girişimler ve Araçlara Toplu Bakış”, s.32.

¹³³ Arıcan, s.62

¹³⁴ Basel Committee on Banking Supervision, Core Principles for Effective Banking Supervision, 1997.

¹³⁵ Üstün, Karapara Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadelede Uluslararası Girişimler ve Araçlara Toplu Bakış,. s.32.

geçtikçe önem kazandığı belirtilerek yeni ve mevcut müşteriler için yeterli düzeyde titiz bir inceleme yapılmasının (due diligence) önemi ifade edilmektedir.¹³⁶

Basel Komite, müşterinin tanınması ilkesinin, karaparanın aklanması ile mücadelede çok önemli olduğunu ifade etmekte bununla birlikte bu ilkenin, bankaların uygun olmayan operasyonları sebebi ile uğrayabilecekleri finansal kayıpların önlenmesi açısından da önemli olduğuna dikkat çekmektedir.

Komite bu çalışması ile FATF' in karapara aklama mücadelesiyle yakından ilişkili olup bununla birlikte daha geniş ve ihtiyatlı bir bakış açısı kazandırmayı hedeflemektedir. Dokümanda, bankacılık sisteminin bütünlüğü, güvenliği ve sağlamlığı açısından “müşterini tanı” politika ve prosedürlerinin kritik önem taşıdığı, bu konuda gerekli incelemenin yapılmaması durumunda, bankaların itibar kaybı riski, operasyonel risk, yasal risk ve yoğunlaşma riski ile karşı karşıya kalabilecekleri ifade edilmektedir.¹³⁷

Dokümanda, yüksek etik ve profesyonel standartları teşvik etmek için bütün bankaların, yeterli politika, prosedür ve uygulamalara sahip olması gerektiği gibi bu bankaların bilerek veya bilmeyerek suç unsuru içeren olaylara alet olmasının da önlenmesi gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca, bankaların bu konudaki temel unsurları, “müşterini tanı” ilkesine ilişkin düzenlemelerine dahil etmeleri gerektiği ifade dılmıştır. Bu temel unsurlar, başta bankanın risk yönetimi ve kontrol prosedürü olmak üzere “müşteri kabul politikası”, “müşteri tanımlaması”, “yüksek riskli hesapların izlenmesi” ve “risk yönetimi” hususlarını içermelidir.

2.1.10 Wolfsberg Grubu

Wolfsberg Grubu müşterinin tanınması, karaparanın aklanması ve terörizmin finansmanı ile mücadele alanında finansal hizmetler ve standartlar oluşturmak amacıyla,

¹³⁶ Basel Committee on Banking Supervision, Core Principles for Effective Banking Supervision, 2001

¹³⁷ Terrence F.Williams, “Bankers as victim: an approach to money laundering prosecutions”, Journal of Money Laundering Control, Vol.12., No.1, 2009, s.51.

küresel düzeyde faaliyet gösteren 11 bankanın oluşturduğu bir grup olarak ortaya çıkmaktadır.¹³⁸

2000 yılında, söz konusu bankaların ve Uluslararası Şeffaflık Örgütü’nün temsilcileri, karapara aklamaya karşı çalışmalar yapmak amacıyla İsviçre’deki Wolfsberg Şatosu’nda bir araya gelerek kısaca “Wolfsberg İlkeleri” olarak da bilinen, “Özel Bankalar için Aklama ile Mücadele İlkeleri”ni yayımlamıştır. Söz konusu ilkeler 2002 yılında revize edilmiştir. Grup tarafından daha sonra karaparanın aklanması ve terörizmin finansmanı ile mücadele konularında çeşitli standartlar yayımlanmıştır.

Wolfsberg Grup tarafından karaparanın aklanmasının önlenmesine ilişkin 11 adet prensip, bildirme ve doküman yayınlanmıştır:

- Terörizmin Finansmanını Önlemeye Yönelik Wolfsberg Bildirgesi – Ocak 2002
- Karaparanın Aklanması ile Mücadelede Muhabir Bankacılığa Yönelik Wolfsberg Prensipleri - Kasım 2002
- Karaparanın Aklanması ile Mücadelede Özel Bankacılığa Yönelik Wolfsberg Prensipleri - Revize Mayıs 2002
- İzleme, Tarama ve Aramaya Yönelik Wolfsberg Bildirgesi - Eylül 2003
- Karaparanın Aklanması Riskinin Yönetilmesi İçin Risk Tabanlı Yaklaşım Rehberi Bildirgesi - Mart 2006
- Yatırım Fonları ve Diğer Kurumsal Yatırım Araçları için Karaparanın Aklanmasının Önlenmesi Rehberi - Mart 2006
- Yolsuzlukla Mücadele Bildirgesi - Şubat 2007
- Muhabir Banka Müşterileri için Bilgilendirme – Nisan 2007

¹³⁸ Uğur Dönmez, “**Karapara ve Türkiye’ de Karaparanın Aklanması ile Mücadele**”, Kadir Has Üniversitesi, Finans ve Bankacılık Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2010, s.77

- Takas Kurumları Ödeme Mesaj Standartları Bildirgesi – Nisan 2007
- Wolfsberg Ticaretin Finansmanı Prensipleri – Ocak 2009
- Kredi Kartı Sunan ve Aracılık Eden Şirketler İçin Karaparanın Aklanmasının Önlenmesi Rehberi - Mayıs 2009

2.1.11 Mali İstihbarat Birimleri Ortak Platformu: Egmont Grubu

Aklamayla mücadelede ilgili ülkelerin, kendi mali kurumlarına bilgi verme zorunluluğu neticesinde her bir ülke tarafından bildirilen, mali bilgileri, toplamak, analiz etmek ve yetkili birimlere iletmekle yükümlü olan mali istihbarat birimleri kurulmuştur. Oluşturulan birimleri daha etkin hale getirmek, bilgilerini paylaşmalarını sağlamak ve birimlerin arasında da işbirliğini sağlamak amacıyla 9 Haziran 1995 tarihinde 24 ülke ve 8 uluslararası kuruluşun katılımıyla EGMONT grubu oluşturulmuştur. 2012 yılı itibariyle grubun 131 üyesi bulunmaktadır.

Ülkemiz Şubat 1998’ de EGMONT grubuna üyelik başvurusunu gerçekleştirilmiş ve EGMONT genel grubunun yaptığı toplantıda Haziran 1998’ de üyeliğe kabul edilmiştir. Grup; karapara aklamaya karşı yürütülen küresel bazdaki mücadelenin başarısı için ülkelerin elde ettikleri mali istihbarat bilgilerinin paylaşımının önemli hale gelmesi sonucu Brüksel’de Egmont Sarayında oluşturulmuştur. Bu nedenle grup ismini buradan almaktadır.¹³⁹

Ülkemizin mali istihbarat birimi (Financial Intelligence Unit-FIU) olarak görev yapan MASAK, Haziran 1998’ de üyeliğe kabul edilmiştir. Yine MASAK, mali istihbarat birimleri arasında hızlı, sistemli ve aynı zamanda güvenli bilgi değişimi hedeflenerek oluşturulan Egmont Güvenlik Ağı (Egmont Secure Web-ESW)’ na Mayıs 2001 tarihinde dahil edilmiştir. Böylece Türkiye’de dahil olmak üzere üye ülkeler,

¹³⁹ Konya Emniyet Müdürlüğü, “Karaparanın Aklanması ile Mücadele”, http://www.konya.pol.tr/sahte_para.htm , (16.12.2012).

ESW' ye dahil olarak, güvenli ağı bilgi paylaşımı ve haberleşme fonksiyonlarından istifade edebilmektedir.¹⁴⁰

1997 yılında faaliyete geçen bu sistem sadece ağa dahil mali istihbarat birimlerinin kullanımına açıktır. Bu ağ sayesinde mali istihbarat birimleri diğer ülkelerin istihbarat birimleri ile istihbari nitelikteki bilgileri hızlı ve güvenilir bir şekilde paylaşmaktadırlar. ESW aynı zamanda FIU' lara diğer ülke mevzuatlarına ve tipolojilere ulaşma imkanı da sağlamaktadır. Ülke FIU' ları arasında sistematik bilgi değişimini amaçlayan mutabakat muhtırası (MOU) imzalanmaktadır. 5549 sayılı Kanunun 19 uncu maddesi uyarınca MASAK uluslararası anlaşma niteliğinde olmayan mutabakat muhtırası imzalama konusunda yetkilendirilmiştir. Bu konuda ilk MOU Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ile imzalanmıştır.¹⁴¹

Egmont Grubu'nun çalışmalarına bakıldığında grup çalışmalarını, üye ülke temsilcilerinin katıldığı toplantılar yoluyla gerçekleştirmektedir. Grubun oluşturulması, karaparanın aklanmasıyla mücadelede uzun ve yoğun çalışmalar neticesinde olmuş ve temelleri çeşitli uluslararası girişim ve kararlar neticesinde atılmıştır. Bunlara örnek olarak Viyana Konvansiyonu, Basel Bildirisi ve özellikle FATF 40 Tavsiye Kararında teşvik edilen karaparanın aklanmasının önlenmesinde uluslararası işbirliğinin sağlanması hususu verilebilir.

Egmont Grubu içerisinde dört ayrı çalışma grubu bulunmaktadır. Bunlar:

- Mevzuat çalışma grubu; üye olabilecek muhtemel üyelerin adaylığını incelemekte ve mali istihbarat birimleri arasındaki işbirliği ve tüm yasal yönleri incelemektedir.
- Eğitim Çalışma Grubu; mali istihbarat birimlerinin ihtiyaçlarına dayalı olarak uluslararası nitelikteki seminerler organize etmekte, örnek olay çalışmaları dağıtmakta ve dünya çapında teknik yardım birliği için de diğer uluslararası olan organizasyonlarla birlikte çalışmaktadır.

¹⁴⁰ Hatice Topkaya, Abdullah Kocaer, "Terörün Finansmanı İle Mücadelede Yeni Dönem", Uzmanbakış Dergisi, Maliye Uzmanları Derneği Yayınları, Sayı:1 ISSN:2147-6241, s.68-69

¹⁴¹ Erdiñ, s.46

- Geliştirme Çalışma Grubu; üye olan mali istihbarat birimleri arasında operasyonel işbirliğini teşvik etmektedir. Yine mali istihbarat birimleri tarafından toplanan bilgiler ile yeni çalışmalar geliştirilmesi yönünde çalışmaktadır. Gruba üye olabilecek yeni ülkeleri araştırır.
- Bilgi Teknolojisi Çalışma Grubu ise mali istihbarat birimlerine teknik anlamda destek sağlamakta, tavsiyelerde bulunmaktadır. Yine elektronik bilgi değişimini kolaylaştırmak çalışmaları ve bilgi teknolojisi ile ilgili konularda diğer dört çalışma gruplarına destek vermektedir.

Toplanan istihbarat, bütün üyelere verilebilir; üyeler bu istihbaratın hepsinden yararlanabilir. Toplanan istihbarat güvenli web ortamında gönderilir, ayrıca diğer mali istihbarat birimlerine eğitim temin edilir. Örneğin belirli bir sorunu çözmekte güçlük çekildiği zaman, dört-beş farklı mali istihbarat birimi mensupları toplanır ve sorun birlikte çözülmeye çalışılır.¹⁴²

Mali istihbarat birimlerinin bağlı olduğu birim, ülkelere göre farklılık göstermektedir. Bazı ülkelerde bu birimler Maliye Bakanlığı'na, bazı ülkelerde Adalet Bakanlığı'na veya Savcılığa bağlı olabilir. İngiltere'de eskiden olduğu gibi İçişleri Bakanlığı bünyesi içinde veya İtalya ve İspanya' da olduğu gibi Merkez Bankası bünyesi içinde olabilir. Bir mali istihbarat birimindeki personel ya yasa uygulama birimlerinden ya da idari görevlilerden oluşur. Ama bu bir sorun teşkil etmez, istihbarat alışverişi yine aynı şekilde gerçekleştirilir.

2.1.12 Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Teşkilatı (OECD)

Karapara ile mücadelede öncü kuruluşlardan birisi olan OECD, ülkeleri vergi ile ilgili konulardaki işbirliği ve şeffaflığına göre sınıflandırmakta ve performanslarına göre “Beyaz, Kara ve Gri” olmak üzere üçe ayırmaktadır. OECD ülkeleri bu konuda devamlı olarak takip etmekte ve sonuçlarını periyodik olarak yayınlamaktadır. 2 Temmuz 2010 tarihli listede “uluslararası kabul görmüş vergi düzenlemelerini benimsemeyen ülke” olarak sınıflanan herhangi bir ülke kalmamıştır.

¹⁴² Gökhan SAYIN, Karapara Aklama, Makale, <http://www.abchukuk.commakalemakale422.html>, (16/12/2012)

Tablo 5: OECD’ nin Vergi Konusunda İşbirliği Yapan Ülkelere İlişkin Sınıflandırması

Andorra	Şili	Almanya	Japonya
Anguilla	Çin	Yunanistan	Jersey
Antigua and Barbuda	Cook Adaları	Grenada	Liberya
Arjantin	Kosta Rika	Hong Kong	Liechtenstein
Aruba	Curacao	Macaristan	Lüksemburg
Avustralya	Kıbrıs	İzlanda	Macau
Avusturya	Çek Cumhuriyeti	Hindistan	Malezya
Bahamalar	Danimarka	Endonezya	Malta
Bahreyn	Dominica	İrlanda	Marshall Adası
Barbados	Estonya	Man Adası	Mauritius
Belçika	Finlandiya	İsrail	Meksika
Belize	Fransa	İtalya	Monaco
Bermuda	Vanuatu	ABD Virjin Adaları	Slovenya
Brazil	Slovakya	St Kitts and Nevis	Güney Afrika
Rusya	Uruguay	İngiltere	İspanya
Brunei	Cayman Islands	ABD	İsveç
Canada	Türkiye	St Lucia	İsviçre
Singapur	Seychelles	San Marino	Samoa
St Vincent and the Grenadines	Turks ve Caicos Adaları	Birleşik ArapEmirlikleri	British VirginIslands
Katar	Portekiz	Polonya	Filipinler
Filipinler	Panama	Norveç	
Montserrat	Hollanda	Yeni Zelenda	

Kaynak: www.oecd.org/dataoecd/50/0/43606256.pdf, (02/12/2012)

Bir önceki listede Avusturya, Belçika, Lüksemburg, İsviçre, Singapur gibi gelişmiş ülkeler vergi konusundaki uluslararası standartları kabul etmekle birlikte tam anlamıyla uygulamayan ülkeler arasında yer almakta iken Temmuz 2010’da yayınlanan listeden çıkmışlardır.

2.2 Türkiye'nin Karapara Aklamayla Mücadele Konusunda Taraf Olduğu İkili Antlaşmalar

Günümüzün globalleşen dünyasında, iletişim ve bilgisayar teknolojisinin baş döndürücü gelişimi ve ulaşımında sağlanan kolaylıkların suç örgütlerince kendi aralarında işbirliğine gitmek ve kara fonlarını daha rahat aklamak için kullanılması karşısında ülkeler arasında da idari, polisiye ve adli uluslar arası işbirliği kaçınılmaz hale gelmiştir.¹⁴³ Bu gibi sebeplerden dolayı devletler bu suçlarla mücadelede birçok ortak antlaşma yapmışlardır. Ancak karapara aklamayla mücadele konusunda daha etkin sonuçlar alınması için devletlerin bu konudaki kararlılıklarını gösteren ikili anlaşmalar yapması önemli bir gelişme sayılmaktadır. Bu gibi sebeplerden dolayı devletler bu suçlarla mücadelede birçok ortak antlaşma yapmışlardır. Ancak karapara aklamayla mücadele konusunda daha etkin sonuçlar alınması için devletlerin bu konudaki kararlılıklarını gösteren ikili anlaşmalar yapması önemli bir gelişme sayılmaktadır.

Ülkemiz karapara aklamayla mücadele konusunda birçok uluslararası düzenlemeye katılarak bu konudaki duyarlılığını göstermiştir. Karapara aklamayla mücadelede daha etkin bir faaliyet yürütebilmek için ülkemiz diğer devletlerle ikili antlaşmalar yapmıştır. Ülkemiz 2005 yılına kadar diğer devletlerle 6 adet antlaşma yapmıştır.¹⁴⁴

2.2.1 Bulgaristan ve Romanya İle Yapılan Anlaşma

Ülkemizin, Bulgaristan ve Romanya ile yapmış olduğu bu ikili anlaşma 19 Ekim 1988 tarihinde resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu anlaşmanın en önemli özelliği ülkemizin karapara konusunda ikili devletler alanında yapmış olduğu ilk anlaşma olmasıdır.¹⁴⁵

¹⁴³ Ergül, s.198.

¹⁴⁴ Güner, s.362.

¹⁴⁵ Mavral, s.123.

Bu anlaşmanın amacı suç ve terör örgütleri ile bunların faaliyetleri karşısında etkin bir şekilde mücadele etmek için Balkanlar'dan sınır komşusu olan taraf ülkelerle iş birliği yapmak bu örgütler ve faaliyetleri ile mücadele etmektir.¹⁴⁶

Sözleşmenin giriş bölümünde belirtilen hususlar kapsamında anlaşma ile ilgili şunlar özetlenebilir:¹⁴⁷

- Ülkeler arasındaki dostane ilişkileri ve işbirliğini geliştirmek ve daha da güçlü kılmak,
- Terörizmin uluslararası barışa, ülkelerin güvenlik ve istikrarı ile toprak bütünlüğüne karşı büyük tehdit oluşturduğunu vurgulamak,
- Dünyada ve Balkanlar bölgesinde, terörizm ve örgütlü suçlar arasındaki doğal bağlantının uyuşturucu madde, silah ve insan kaçakçılığı ile karapara aklama faaliyetlerinin ciddi boyutlara ulaştığının dikkate alınması,
- Terörizm ile karapara aklama faaliyetlerine karşı etkin mücadelede yakın işbirliğinde bulunmak hususundaki ortak iradelerini belirtmek,
- Kendi ulusal yasalarına ve uluslararası anlaşmalara uygun olarak ortak mücadeleler konusunda mutabık kalmak amacıyla anlaşma ülkeler arasında imzalanmıştır.

2.2.2 İtalya ile İmzalanan Anlaşma

22 Eylül 1998'de İtalya ile Türkiye arasında imzalanan Terörizm, Organize Suçlar, Yasadışı Kazancın Aklanması, Uyuşturucu ve Psikotrop Madde ve İnsan

¹⁴⁶ Değirmenci, s.225.

¹⁴⁷ Resmi Gazete, "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, Bulgaristan Cumhuriyeti Hükümeti ile Romanya Hükümeti Arasında Terörizm, Organize Suçlar Yasadışı Uyuşturucu ve Psikotrop Maddeler, Karapara Aklama, Silah ve İnsan Kaçakçılığı ve Diğer Önemli Suçlarla Mücadelede İşbirliği Anlaşması", <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/23498.pdf&main=http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/23498.pdf> , (25.12.2012).

Kaçakçılığı ile Mücadelede İşbirliği Anlaşması” 1 Aralık 1998 tarih ve 23540 sayılı resmi gazetede yayınlanmıştır. Anlaşmada:¹⁴⁸

- Terörizm, organize suçlar, illegal kazancın aklanması, uyuşturucu ve psikotrop madde, insan kaçakçılığı ve bunlarla bağlantılı diğer suç unsurları konusunda suçlarla uluslararası düzeyde işbirliği yapılmasının önemine vurgu yapılmış,
- BM Genel Kurulu’nun organize suçlarla mücadelede uluslararası işbirliği ile ilgili 14 Ekim 1990 tarih ve 45/123 sayılı önergesi, 30 Mart 1961 tarihli Uyuşturucu Maddeler Tek Sözleşmesi ile 25 Mart 1972 tarihli ilave Protokolü, 21 şubat 1971 tarihli Psikotrop Maddeler Sözleşmesi ile 20 Aralık 1988 tarihli Uyuşturucu ve Psikotrop. Madde Kaçakçılığı ile Mücadele Sözleşmesi,
- 1977 tarihli Terörizmin Önlenmesi Avrupa Sözleşmesi hükümleri,
- Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi’nin, Terörist Eylemlerin Takibi ve Cezalandırılması Konusunda Uluslararası İşbirliği”ne dair 15 Ocak 1982 tarih ve R-(82) sayılı tavsiye kararı esas alınmıştır.

2.2.3 Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ile İmzalanan Anlaşma

Türkiye ile KKTC arasında 6 Ağustos 1997 tarihinde Adalet ve İçişleri alanında imzalanan sözleşme 12 Mart 1998 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Anlaşmaya göre her iki ülke bundan sonra insan hakları, demokrasi, hukukun üstünlüğü, ortak huzur, gönenç, özgürlük temelleri üzerinde adalet ve içişleri alanlarında her iki tarafın yasa ve mevzuatına uygun olarak hareketi esas almışlardır. Sözleşme sadece karapara ile mücadeleden ziyade daha kapsamlı bir içeriğe sahiptir. Buna göre sözleşmede adalet

¹⁴⁸ Resmi Gazete, "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İtalya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Terörizm, Organize Suçlar, Yasadışı Kazancın Aklanması, Uyuşturucu ve Psikotrop Madde ve İnsan Kaçakçılığı ile Mücadelede İşbirliği Anlaşması", <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/23540.pdf&main=http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/23540.pdf> , (29.11.2012).

ve içişleri alanında, maliye alanında, gümrük işbirliği kapsamında ortak hareket noktaları üzerinde durulmuştur.¹⁴⁹

2.2.4 Yunanistan ile İmzalanan Anlaşma

26.04.2001 tarih ve 4654 sayılı resmi gazetede ilana göre Türkiye ve Yunanistan 20 Ocak 2000 tarihinde “Suç ile, Özellikle Terörizm, Örgütlü Suçlar, Uyuşturucu Madde Kaçakçılığı ve Yasadışı Göç ile Mücadelede İşbirliği Anlaşması”nı imzalamıştır. Her iki taraf ülke terörizm ve örgütlü suçlar arasındaki bağlantıyı ve örgütlü suçlar arasında, uyuşturucu ve psikotrop madde ve silah kaçakçılığı, karapara aklama ve yasadışı göç faaliyetlerinin dünyada kaygı verici boyutlara ulaşması ve organize suçlar, yasadışı göç, uyuşturucu madde kaçakçılığı ve terörizmle mücadele etmek üzere yakın işbirliğinde bulunmak hususundaki ortak iradelerinden hareket ederek anlaşmayı imzalamıştır.¹⁵⁰

2.2.5 Polonya ile İmzalanan Anlaşma

Türkiye ve Polonya arasında 7 Nisan 2003 tarihinde Ankara’da “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Polonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Örgütlü Suçlar, Terörizm ve Diğer Suçlarla Mücadelede İşbirliği Anlaşması” imzalanmıştır. Anlaşma, 20/01/2004 tarih ve 25352 sayılı resmi gazetede yayımlanmıştır. Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Polonya Cumhuriyeti Hükümeti aşağıdaki hususlar doğrultusunda sözleşmeyi imzalamışlardır;¹⁵¹

- İki ülke arasında mevcut dostluk ilişkileri ile;

¹⁴⁹ Resmi Gazete, “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Adalet ve İçişleri Alanında İşbirliği Anlaşması”, <<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2003/01/20030107.htm#1>>, (28.12.2012).

¹⁵⁰ MASAK, “Türkiye Cumhuriyeti ile Yunanistan Cumhuriyeti Arasında Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı ile Yunanistan Cumhuriyeti Kamu Düzeni Bakanlığı Suç ile, Özellikle Terörizm, Örgütlü Suçlar, Uyuşturucu Madde Kaçakçılığı ve Yasadışı Göç ile Mücadelede İşbirliği Anlaşması”, http://www.masak.gov.tr/mevzuat/sucgelirlerinin_aklanmas%C4%B1/ulusal_mevzuat/IkiliveCokTarafliIsbirligi/yunanistan.htm, (29.12.2012).

¹⁵¹ Resmi Gazete, “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Polonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Örgütlü Suçlar, Terörizm ve Diğer Suçlarla Mücadelede İşbirliği Anlaşması”, <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2004/01/20040120.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2004/01/20040120.htm>, (05.01.2013).

- Tarafları bağlayan uluslararası anlaşma ve yürürlükteki mevzuatlara uygun olarak,
- Sınır aşan nitelikteki uyuşturucu ile terörizm ve örgütlü suçlar arasındaki bağlantıdan derin endişe duyarak,
- Suçla mücadelede aralarındaki işbirliğini güçlendirme irade ve isteklerini ortaya belirterek,
- Eşitlik ve karşılıklı çıkar ilkesinden hareketle sözleşme imzalanmıştır.

2.2.6 Almanya ile İmzalanan Anlaşma

07.04.2004 tarih ve 5116 sayılı resmi gazetede yayımlanan anlaşma ile iki ülke başta terörizm ve örgütlü suçlar olmak üzere büyük öneme haiz suçlarla mücadelede işbirliği anlaşmasının onaylanması uygun bulunmuştur. İmzalanan anlaşma şu noktalar göz önünde bulundurularak imzalanmıştır:¹⁵²

- Her iki devlette barış içinde refahı ve istikrarı özendirmek amacıyla ve her iki Tarafın egemenlik ve eşitliği göz önüne alınarak ikili işbirliğini güçlendirmek,
- Vatandaşlarını ve ülkelerindeki diğer kişileri terör eylemlerinden etkin biçimde koruma gayreti,
- Terörizm ve örgütlü suçlarla mücadelede uluslararası işbirliğinin taşıdığı büyük önemi pekiştirmek,
- BM şartında tanımlanmış Milletler Hukuku ve insan hakları ilkelerini göz önünde bulundurmak.

¹⁵² MASAK, “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Almanya Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Başta Terörizm ve Örgütlü Suçlar Olmak Üzere Büyük Önemi Haiz Suçlarla Mücadelede İşbirliği Anlaşması”, http://www.masak.gov.tr/mevzuat/sucgelirlerinin_aklanmas%C4%B1/ulusal_mevzuat/IkiliveCokTaraflil_sbirdligi/almanya.htm , (07.02.2013).

2.2.7 ek ve Slovakya Cumhuriyetleri İle Yapılan İşbirliği Antlaşması

Türkiye ek ve Slovakya Cumhuriyetleri'nin 8 Nisan 2004 tarihinde imzaladıkları bu antlaşma, 20 Ekim 2004 tarihinde onaylanarak kabul edilmiştir. Bu antlaşma ile taraf devletler terörizm ve suç örgütleriyle, bunların faaliyetleriyle mücadele konusunda iş birliği yapmayı amaçlamaktadır. Bu antlaşmaya göre antlaşma kapsamına giren suçlar sıralanmış ve bu tür suçlarla mücadelede karaparanın aklanmasının önüne geçilmesinin önemine de değinilmiştir.

Taraflarca imzalanan bu antlaşmaya göre taraflar terörizm ve suç örgütleriyle bunların suç sayılan faaliyetleriyle mücadelede gerekli bilgi ve belge değişimini, birbirlerine yönelik terörist ve suç örgütleri faaliyetleri hakkında bilgi alışverişi, suçluların aranması, yakalanması konusu ve koordinasyon sağlayacak kurum ve uzman değişim konularında iş birliği yapacaktır.¹⁵³

¹⁵³ Arıcan, s.81-82

3. TÜRKİYE’DE KARAPARA AKLAMA İLE MÜCADELEDE ULUSAL MEVZUAT VE KURUMLAR

3.1 Türkiye’ de Karapara Aklamayla İlgili Yapılan Kanuni Düzenlemeler

Ülkemizde suç gelirlerinin aklanmasını önlemeye yönelik mücadele 19.11.1996 tarihli 4208 sayılı “Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun” ile yürürlüğe girmiştir. Ancak zamanla gerek uluslararası alanda suç gelirlerinin aklanması ile mücadele de yeni standartlarının gelişmesi, gerekse uluslararası ekonomik ve finansal ilişkilerin önceki dönemlere göre çoğalması karapara aklama ile mücadelede yeni bir kanun ihtiyacını doğurmuş ve 5549 Sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun 11.10.2006 tarihinde kabul edilmiş, 18.10.2006 tarihli ve 26323 sayılı resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.¹⁵⁴

Ulusal düzeyde karapara ile doğrudan mücadelede de 4208 Sayılı Kanun ile MASAK oluşturulmuş ve 5549 Sayılı Kanun ile de suç gelirlerinin aklanması ile mücadelenin yanı sıra, terörün finansmanının önlenmesi kapsamında veri toplamak, şüpheli işlem bildirimleri almak, analiz etmek ve değerlendirmek görevleri verilmiştir. Bu görevlerin yansımaları olarak da MASAK, tüm mali kurumlar ile beraber aktif olarak bu mücadelenin içerisinde yer almaktadırlar. Ülkemiz aynı zamanda FATF’ a üye bir ülkedir ve FATF’ ın öngördüğü gelişim ve düzenlemeleri de yerine getirmektedir.

3.1.1 4208 Sayılı Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun

FATF’ a 1991 yılında üye olan ülkemiz, FATF’ ın 40 tavsiye kararlarında geçen düzenlemeleri iç hukuk normu haline getirmemiştir. Fakat, FATF’ ın uyguladığı yaptırım üzerine, 1994 yılında hazırlanan ve kadük olan kanun tasarısı yeniden uygulanabilir hale getirilerek, 13.11.1996 tarihinde TBMM’ce kabul edilmiş ve ülkemizde 4208 Sayılı Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun’u yürürlüğe girmiştir. 4208 sayılı kanunla karapara aklama suç sayılmış ve kanunda sayılan suç fiillerinden elde edilen gelirin karapara olduğu belirtilmiştir.

¹⁵⁴ E-Kanun, “5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun”, <http://www.ekanun.net/5549-sayili-kanun/index.html> , (25.02.2013).

Aklama suçu, 4208 sayılı kanunun 2b bendinde tanımlanmıştır. Buna göre aklama suçu, Türk Ceza Kanunun 296. Maddesinde belirtilen haller haricinde, Kanunun 2a bendinde sayılan fiillerin işlenmesi suretiyle elde edilen karaparanın elde edenlerce meşrutiyet kazandırılması amacıyla değerlendirilmesi, bu yolla elde edildiği bilinen karaparanın başkalarınca iktisap edilmesi, bulundurulması, elde edenlerce veya başkaları tarafından kullanılması, kaynak veya niteliğinin veya zilyet yada malikinin değiştirilmesi, gizlenmesi veya sınır ötesi harekete tabi tutulması veya bu hareketin gizlenmesi, madde de belirtilen suçların hukuki sonuçlarından failin kaçmasına yardım etmek amacıyla kaynağının veya yerinin değiştirilmesi veya transfer yoluyla aklanması veya karaparanın tespitini engellemeye yönelik fiillerdir.¹⁵⁵

4208 sayılı kanun kapsamında karapara suçundan bahsedebilmek için iki ön şart mevcuttur.

1. Karaparanın kanunun 2a maddesinde yer alan ve sınırlı olarak sayılan suçlardan elde edilmiş bulunması
2. Bu öncül suçların işlenmesi sonucunda maddi menfaat edilmiş olmasıdır.

Dolayısıyla 2a maddesinde yer almayan suçlardan elde edilen menfaatleri karapara olarak nitelendirmek mümkün olmayacağı gibi, 2a maddesinde sayılan öncül suçlardan bir maddi menfaat elde edilemediği durumlarda da karapara bahsetmek mümkün olmayacaktır.¹⁵⁶

4208 sayılı yasa karaparanın elde edildiği öncül suçları değil, elde edenlerce kazanca meşrutiyet kazandırılmasını suç saymıştır. Kanun, karapara aklama suçunu işleyenlere 2 yıldan 5 yıla kadar hapis, aklanan paranın bir katı kadar da ağır para cezası öngörmektedir. Ayrıca karapara kapsamındaki mal ve değerler nemalarıyla birlikte müsadere edilmektedir. Eğer karapara kapsamındaki mal ve değerler ele geçirilemez ise bunlara tekabül eden mal varlığına el konulacaktır.

¹⁵⁵ Aykın, Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadelenin Küresel Boyutu, s.7-8

¹⁵⁶ Adile Öztoprak, “**Karapara ve Karapara Aklama ile Etkin Mücadele**”, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Kütahya, 2005, s.89.

4208 sayılı kanunun 7. Maddesindeki müsadere T.C.K’ nın 36. Maddesindeki müsadere ile farklıdır, 4208 sayılı kanun ile suçtan elde edilmese bile kişinin suçtan elde ettiği miktarı karşılayan temiz mal varlığı değerlerinin müsadereye konu olabilmesidir. TCK’ da ise suç sonucu elde edilmeyen veya suçtan kullanılmayan mal varlığının müsadere edilmesi mümkün değildir.¹⁵⁷

4208 sayılı kanun ayrıca karapara aklama ile mücadelede konusunda yetkili bir kuruluşun kurulmasını öngörmüştür. Bu nedenle ülkemizin karapara aklamayla mücadelede istihbarat birimi olan MASAK, 17 Şubat 1997 tarihinde göreve başlayarak bu konuda kanunlarca kendilerine verilen yetkiler dâhilinde önlemler alınmasını, bilgi toplama, şüpheli işlem tespiti, kayıtların saklanması gibi konularda görevlendirilmiştir.

Karaparanın aklanması suçunda var olan “yükümlülükler” ile bu yükümlülükler tabi “yükümlüler” 02.07.1997 tarih, 23037 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan ve “4208 sayılı Kanuna dayanılarak çıkarılan Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine Dair 4208 sayılı Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik” ile belirlenmiştir.¹⁵⁸

Günümüzde ise Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik ile, 4208 Sayılı Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik yürürlükten kaldırılmıştır. Diğer taraftan “Suç Gelirlerinin ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik” in Geçici 1.maddesine göre ise; 5549 sayılı Kanunun 5. maddesi gereğince çıkarılacak Yönetmelik yürürlüğe girinceye kadar 4208 Sayılı Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğin 14/A maddesi, 16. maddesinin ikinci fıkrası ile 16/A maddesinin uygulanmasına devam olunacaktır.¹⁵⁹

3.1.2 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, 26.09.2004 tarihinde Meclis’te onaylanıp kabul edilerek, 12.10.2004 tarih ve 25611 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe

¹⁵⁷ Öztürk, s.70

¹⁵⁸ MASAK, “4208 sayılı Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun”, <http://www.masak.gov.tr/mevzuat/kanunlar/4208.htm> , (02.03.2013).

¹⁵⁹ MASAK, “Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik”, http://www.masak.gov.tr/mevzuat/yonetmelik/tedbirler_yeni.htm , (03.03.2013).

girmiştir. 5237 sayılı kanun, "Genel Hükümler" ve "Özel Hükümler" olarak iki bölüm ve toplam 345 maddeden meydana gelmektedir.¹⁶⁰

Suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerinin aklanması amacına yönelik fiiller de kanunla beraber yeni bir suç olarak sayılmıştır. Bu tanım ile halen yürürlükte bulunan Kanundaki "karapara aklama" suçuna yönelik mevcut sorunların düzeltilmesi amaçlanmıştır.¹⁶¹

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ile, 4208 sayılı kanunun aklama suçunu ve buna ilişkin cezalarını düzenleyen hükümleri zımnen ilga olmuş, 5549 sayılı kanunla birlikte ilgili hükümler açıkça yürürlükten kaldırılmıştır.¹⁶²

Suçluların ve suç örgütlerinin aklama işlemine girişmelerinin bir temel amacının da suç delillerini gizlemek olduğundan Karapara Aklama suçu, "Suç delillerini yok etme, gizleme ve değiştirme" başlıklı TCK. 281. Maddenin devamında düzenlenmiştir.¹⁶³

5237 sayılı Türk Ceza Kanununun "Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerini Aklama" başlıklı 282. maddesi de revize edilmiştir.¹⁶⁴

- *"Alt sınırı altı ay veya daha fazla hapis cezasını gerektiren bir suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini, yurt dışına çıkaran veya bunları gayrimeşru kaynağını gizlemek veya meşru bir yolla elde edildiği konusunda kanaat uyandırmak maksadıyla, çeşitli işlemlere tâbi tutan kişi, **üç yıldan yedi yıla kadar hapis ve yirmibin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.***

- *Birinci fıkradaki suçun işlenmesine iştirak etmeksizin, bu suçun konusunu oluşturan malvarlığı değerini, bu özelliğini bilerek satın alan, kabul eden, bulunduran veya kullanan kişi **iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.***

¹⁶⁰ TBMM, "5237 sayılı Türk Ceza Kanunu", <http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5237.html> , (02.03.2013).

¹⁶¹ Zülal SÖNMEZ, "5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu ve Getirdiği Yenilikler", Gümrük Dünyası Dergisi, Sayı: 43 <<http://www.gumrukkontrolor.org.tr/Yayinlar/Dergiler/43/2.html>> , (05.03.2013)

¹⁶² Aykın, Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadelenin Küresel Boyutu, s.8

¹⁶³ Ergül, s.118

¹⁶⁴ TBMM, "5237 sayılı Türk Ceza Kanunu", <http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5237.html> , (10.03.2013).

- *Bu suçun, kamu görevlisi tarafından veya belli bir meslek sahibi kişi tarafından bu mesleğin icrası sırasında işlenmesi halinde, verilecek hapis cezası yarı oranında artırılır.*
- *Bu suçun, suç işlemek için teşkil edilmiş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde, verilecek ceza bir kat artırılır.*
- *Bu suçun işlenmesi dolayısıyla tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur.*
- *Bu suç nedeniyle kovuşturma başlamadan önce suç konusu malvarlığı değerlerinin ele geçirilmesini sağlayan veya bulunduğu yeri yetkili makamlara haber vererek ele geçirilmesini kolaylaştıran kişi hakkında bu maddede tanımlanan suç nedeniyle cezaya hükmolunmaz.”*

Madde hükmüne göre, aklama suçunun işlenebilmesi için;¹⁶⁵

1. Alt sınırı altı ayı ve üzeri hapis cezası gerektiren bir suçun işlenmesi
2. İşlenen suçtan kaynaklanan malvarlığı değerinin bulunması
3. Suçtan kaynaklanan malvarlığı değerinin, yurtdışına çıkarılması veya bunların gayrimeşru kaynağını gizlemek veya meşru bir yolla elde edildiği konusunda kanaat uyandırmak maksadıyla, çeşitli işlemlere tabi tutulmasıdır.

3.1.3 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun

Suç gelirlerinin aklanmasıyla mücadelede mevcut standartlar ve kurallar da gözetilerek hazırlanan 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında

¹⁶⁵ Aykın, Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadelenin Küresel Boyutu, s.9

Kanun, 18 Ekim 2006 tarih ve 26323 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.¹⁶⁶

5549 sayılı Kanun'da, karapara aklama suçunun cezalandırılması ve soruşturulması konusunda temel ceza ve usul kanunlarının uygulanması esası benimsenmiştir. Bu sebeple Kanun'da cezalara ilişkin düzenlemelere yer verilmemiştir. Daha önce yönetmelik ve tebliğlerle belirlenen yükümlülüklerle ilgili temel esaslar ise 5549 sayılı Kanun kapsamına alınmış ve yükümlülüğe aykırı davranışların cezalandırılmasında ikili bir ayrıma gidilmiştir. Buna göre daha önce hapis cezası yaptırımı öngörülen kimlik tespiti, şüpheli işlem bildirimi gibi bazı temel yükümlülüklerin ihlalinde idari para cezası uygulaması benimsenmiştir.¹⁶⁷

5549 sayılı kanunla,

1. Kimlik tespiti
2. Şüpheli işlem bildirimi
3. Eğitim, iç denetim, kontrol ve risk yönetim sistemi oluşturulması
4. Devamlı bilgi verme
5. Bilgi ve belge verme
6. Muhafaza ve ibraz

yükümlülükleri getirilmiştir.¹⁶⁸

Yükümlüler, Başkanlığa şüpheli işlem bildiriminde bulunulduğunu, yükümlülük denetmenleri ve mahkeme hariç olmak üzere, işleme taraf olanlarda dahil hiç kimseye açıklayamazlar.

¹⁶⁶ E-Kanun, “5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun”, <http://www.ekanun.net/5549-sayili-kanun/index.html> , (04.03.2013).

¹⁶⁷ “Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun (5549 S.K)”, Resmi Gazete, 26323, 18 Ekim 2006.

¹⁶⁸ Kasap, s.91

Ayrıca kanunda, yükümlülüklerini yerine getiren gerçek ve tüzel kişilerin hiçbir şekilde hukuki ve cezai bakımdan sorumlu tutulamaz denilerek, yükümlüler koruma altına alınmıştır.¹⁶⁹

Bu Kanunda öngörülen bir diğer önemli değişiklik ise suç gelirlerinin aklamanın önlenmesine yönelik tedbirlerin terörün finansmanı konusunu kapsayacak şekilde de uygulanmasıdır. 4208 sayılı Kanunun Uygulama Yönetmeliği gereğince yükümlüler, işleme konu malvarlığının yasa dışı yollardan elde edildiğine dair şüpheli bir hususun bulunması halinde durumu MASAK' a bildirmek ile yükümlüdürler, fakat 5549 sayılı Kanunda, işleme konu malvarlığının yasa dışı amaçlarla kullanıldığına dair şüpheli bir hususun varlığı söz konusu ise bu durumda şüpheli işlem bildirim zorunluluğu öngörülmüştür. Burada böylelikle özellikle amaçlanan terörün finansmanı amacıyla kullanılan fonlar ve ilgililer hakkında gerekli tedbirlerin alınması olarak belirtilebilir.¹⁷⁰

3.1.4 Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik

5549 sayılı Kanunun 27. Maddesi esas alınarak hazırlanan yönetmeliğin birinci maddesinde yönetmeliğin amacı belirtilmiştir. Buna göre, 11/10/2006 tarihli ve 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanunun uygulanmasına yönelik aklamanın ve terörün finansmanının önlenmesi amacıyla yükümlüler, yükümlülükler, yükümlülükler karşı uyumun denetimi ve diğer tedbirlere ilişkin usul ve esasları düzenlemek olarak ifade edilmiştir. Yönetmelik, 9 Ocak 2008 tarihli ve 26751 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanarak 01.04.2008 tarihinde yürürlüğe girmiştir.¹⁷¹

Söz konusu yönetmeliğin hazırlanmasında ulusal ihtiyaçların yanı sıra uluslararası standartlarla uyum da göz önünde bulundurulmuştur. Yönetmelikte temel

¹⁶⁹ Kasap, s.92

¹⁷⁰ MASAK, "Türkiye'de Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesine İlişkin Yapılan Çalışmalar ve Alınan Önlemler", http://www.masak.gov.tr/SucGelirlerininAklanmasi/ulusal_mucadele.htm#, (10.03.2013).

¹⁷¹ MASAK, "Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik", http://www.masak.gov.tr/mevzuat/yonetmelik/tedbirler_yeni.htm, (11.03.2013).

olarak, yükümlülere, müşterinin tanınmasına, şüpheli işlem bildirimine, bilgi ve belge verme yükümlülüğüne, yükümlülük denetimine hususlara yer verilmiştir.

Tedbirler Yönetmeliğinde aklama suçu ile mücadelede risk temelli yaklaşımın özellikleri açıkça görülebilmektedir. Yönetmeliğin 19. maddesinde yer alan hüküm gereğince, bankaların da içerisinde yer aldığı finansal kuruluşlardan aklama suçu ile mücadelede gerekli risk yönetim sistemlerini oluşturmaları istenmiştir. Bu kapsamda, bankaların müşterilerinin aklama ve terörün finansmanı açısından risk profillerini çıkartmaları gerekmektedir. Bunu yaparken bankalar müşterilerinin mesleği, iş geçmişi, mali durumu, hesapları, ticari faaliyetleri, yerleşik olduğu ülke ve ilgili diğer göstergeleri dikkate alacak ve yapılacak değerlendirme sonucunda yüksek risk taşıyan müşterilerine ilişkin olarak gerekli takip ve raporlama sistemlerini oluşturacaklardır.

Tedbirler Yönetmeliğinin 20. maddesinde ise finansal kuruluşların, yeni ve gelişen teknolojilerin getirdiği imkânların aklama ve terörün finansmanı amacıyla kullanılması riskine karşı özel dikkat göstermek ve bunu önlemeye yönelik uygun tedbirleri almak ile yükümlü oldukları belirtilmiştir. Bu kapsamda internet bankacılığı gibi alternatif dağıtım kanalları üzerinden gerçekleştirilen işlemlerde bankalardan özel dikkat göstermeleri belirtilmiş ve müşterilerin mali profiline ve faaliyetlerine uygun olmayan veya faaliyetleriyle ilgisi bulunmayan işlemlerin yakından izlenerek gerekli kontrol ve takip mekanizmalarının oluşturulması istenmiştir.

Yönetmelikte, aklama riskinin önemli bir parçası olan ülke riskinin azaltılmasına yönelik uygulama yükümlülükleri de getirilmiştir. Yönetmeliğin 25. maddesi gereğince riskli ülkelerde yerleşik müşteriler ile iş ilişkisine girecek finansal kuruluşlar, işlemlere özel dikkat göstermek ve görünürde makul hukuki ve ekonomik amacı bulunmayan işlemlerin amacı ve mahiyeti hakkında mümkün olduğu ölçüde bilgi toplamak ve bunları kayda geçirmekle yükümlü tutulmuşlardır. Yönetmelikte aklama ve terörün finansmanının önlenmesi konusunda yeterli düzenlemelere sahip olmayan, bu suçlarla mücadele konusunda işbirliği yapmayan veya yetkili uluslararası kuruluşlarca

riskli kabul edilen ülkelerden Maliye Bakanlığı'nca duyurulanlar riskli ülke olarak tanımlanmıştır.¹⁷²

3.2 Karapara Aklama Suçu İle Mücadelede Önleyici Tedbirler

Karapara aklama suçu ile mücadelede Türk Ceza Kanununun 282. Maddesi bu suçu işleyen faillere adli hapis ve adli para cezası verilmesini öngörmektedir. Karapara aklama suçuyla etkin bir mücadele için yalnızca adli cezalar yeterli olmamaktadır. Suçla mücadelede asıl amaç suçun işlenmesini önlemektir. Bu nedenle suçla mücadele birimleri hukuki düzenlemelerin kendilerine imkân tanıdığı ölçüde önleyici tedbirler alarak suçun oluşmasını engellemektedir. Böylelikle suç ve suçlulukla daha etkin bir mücadele yapılmaktadır.¹⁷³

3.2.1 Müşterinin Tanınması

Aklama ve terörün finansmanı suçları ile mücadelede uluslararası düzenlemelere bakıldığında önleyici tedbirlerin başında müşterinin kendisine ve işlemlerine azami özen ve dikkat gösterilmesi ve aynı zamanda müşterinin tanınması prensibinin geldiği görülmektedir.

Müşterinin tanınması kapsamında yürütülecek uygulama ve politikalar, yükümlü-müşteri arasındaki ilişkilere bağlı bir şekilde gelecekte gerçekleştirilecek faaliyetlerin temelini oluşturacaktır. Bu nedenle bu durum, tüm yükümlüler açısından büyük önem taşır. Müşterinin tanınması aşamasında elde dilen bilgiler şüpheli işlem sürecinin değerlendirilmesinde temel araç olarak kullanılacaktır; dolayısıyla bu durum müşterinin tanınması konusunun önemini daha da arttırmaktadır.

Müşterinin tanınmasına yönelik önlemleri de şöyle sıralayabiliriz:¹⁷⁴

- Müşterinin kimliğini tespit etmek ve kimlikteki bilgileri geçerli ve güvenilir belge ve de bilgiler doğrultusunda doğrulamak,

¹⁷² Resmi Gazete, “Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik”

¹⁷³ Ergül, s.118.

¹⁷⁴ Aysel YILDIRIM, “Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik Kapsamında Getirilen Temel Değişiklikler”, Bankacılar Dergisi, Sayı 64, Yıl: 2008, s.53.

- Nihai faydalanıcının kim olduğunun tespiti ve kimliğinin doğrulanabilmesi için gerekli önlemleri almak,
- Mesleği, kişi veya kurumun iş geçmişi, mali durumu, hesapları, ticari faaliyetleri, yerleşik olduğu ülke gibi göstergeleri dikkate alarak müşterilerinin aklama ve terörün finansmanı açısından risk profilini çıkarmak, yüksek risk taşıyan müşterilerini, iş ilişkilerini ve işlemleri belirlemek ve de tüm bunları devamlı olarak izlemek.

Tablo 6: Müşterinin Tanınması

MÜŞTERİNİ TANI ↓		RİSK OLUŞTURAN HESAP ve İŞLEMLERİ İZLE ↓
1. Kimlik tespit yükümlülüğü ve müşteri profillerinin oluşturulması		1.Hassas müşteri gruplarının tanıtıcı bilgilerinin ve işlemlerinin periyodik olarak gözden geçirilmesi
2. Müşteri olarak kabul edilmeyecek kişi ve kurumlar		2. Riskli işlemlerin periyodik veya anlık olarak izlenmesi
3. Hassas müşteri grupları ve ilave özen		3. Yükümlülük denetimi (Kimlik Tespiti)
4. Müşteri kabul komitesi		
↑		↑
MESLEK PERSONELİNİN EĞİTİMİ ve KURUM KÜLTÜRÜNÜN OLUŞTURULMASI		

Kaynak: Alpaslan ÇAKIR, “Türkiye Bankalar Birliği’ nin Yönetmeliğin Uygulamasına İlişkin Görüş ve Değerlendirmeleri”, İstanbul, http://www.tbb.org.tr/tr/Arastirma_ve_Yayinlar/Dosyalar.aspx , (26.01.2013).

Tablo incelendiğinde müşterinin tanınmasında iki temel bloğun yer aldığı görülür. Bu kapsamda müşterinin tanınarak gerekli kimlik tespitlerinin yapılması ve aynı zamanda müşterinin sürekli izlenmesi esastır. Aynı zamanda personelin sürekli bir eğitime tabi tutulması da önem arz etmektedir.

3.2.1.1 Müşterinin Tanınmasına Yönelik Tedbirlerin Kapsamı

Müşterinin tanınmasına yönelik tedbirlerin kapsamında kimlik tespiti ve kurumlar açısından müşteri kabul politikasının oluşturulması işlemleri mevcuttur. Başlık altında bu konular ele alınmıştır.

3.2.1.1.1 Kimlik Tespiti

Müşterinin tanınması ilk olarak müşteri kimliğinin sağlıklı bir şekilde yapılması ile başlar. Bankanın hesap açma ya da işlem yapma niyeti ile kendisine başvuran müşterinin kimliğini geçerli resmi belgeler aracılığı ile yaparak işlemin yapılma amacı mahiyeti hakkında bilgi edinmesi gerekir. Kimlik tespit işlemleri, iş ilişkisi tesisinden veya işlem yapılmadan önce tamamlanmış olmalıdır. Müşteri kimlik bilgilerinin yeterliliği ve doğruluğu konusunda şüphe olması durumunda risk duyarlı bir yaklaşımla, suç gelirlerini aklama riskiyle orantılı olarak ek bilgi ve belgelerin talep edilmesi gerekli olabilir. Bir gerçek veya tüzel kişi adına vekil, vasi veya mesleki aracı yoluyla işlem yapılması durumunda ise işlemi yapan kişinin yanı sıra adına hareket edilen kişilerin kimlik tespitlerinin de yapılması gerekmektedir.

FATF tarafından yayınlanan “40 Tavsiye Kararı” dokümanında yer alan 5. No’lu tavsiye ; “*Finansal kuruluşların; işlem tesis ederken, belirli bir miktarın üzerindeki veya Özel Tavsiye VII’ nin Yorumlayıcı Notunda belirtilen elektronik fon transferleri gibi işlemleri gerçekleştirirken, karapara aklama veya terörün finansmanı konusunda şüphe duyduklarında, daha önce elde edilen müşteri kimlik verilerinin yeterliliği veya doğruluğu hakkında şüphe duyduklarında, müşterilerinin kimliklerini tespit ve teyit etmeleri ve müşterini tanı ilkesinin gerektirdiği tedbirleri uygulamaları gerekmektedir.*”

şeklindedir. Görüldüğü üzere FATF, kimlik tespiti yapılması gereken müşterinin kapsamını oldukça geniş tutmuştur.¹⁷⁵

Ülkemizde kimlik tespitini gerektiren durumlar Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelikte ele alınmıştır. Yönetmeliğin beşinci maddesinde kimlik tespiti gerektiren durumlar şu şekilde düzenlenmiştir:¹⁷⁶

- Sürekli iş ilişkisi içerisinde olunduğunda tutar düzeltmeksizin,
- İşlemlerin toplam tutarlarının ya da işlemlerin birbiri ile bağlantılı birden fazla olması durumunda toplam tutarı yirmi bin TL veya üzeri olduğunda,
- EFT işlem tutarı ya da yine birbiriyle bağlantılı birden fazla işlemin tutarı iki bin TL veya iki bin üzeri olduğu durumda,
- Hayat sigortası sözleşmesinin yıllık prim tutarı toplamı iki bin veya tek primli olup, poliçe prim tutarı beş bin TL veya daha fazlası olduğunda,
- Şüpheli işlem bildirimini gerektiren durumlarda tutar gözetmeksizin,
- Önceden iş ilişkisine girilmiş müşterilerde, müşterilerin kimlik bilgilerinin yeterliliği ve de doğruluğu konusunda şüphe olduğunda da tutar gözetmeksizin kimlik tespitinin yapılması öngörülmüştür.

Maddelerde adı geçen “sürekli iş ilişkisi”, Yönetmeliğin “Tanımlar” başlıklı 3. Maddesinin beşinci fıkrasının (i) bendinde, yükümlü ile müşteri arasında hesap açılması, kredi veya kredi kartı verilmesi, kiralık kasa, finansman, faktoring, finansal kiralama gibi hizmetler nedeniyle kurulan, niteliği itibarıyla devamlılık unsuru taşıyan iş ilişkisi olarak tanımlanmıştır.

¹⁷⁵ Sinan Gürlen, “**Risk Bazlı Müşteri Tanınması ve Temel Yaklaşım ve Uygulama Prensipleri**”, Bankacılar Dergisi, Sayı 74, 2010, s.76.

¹⁷⁶ MASAK, “Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik”, http://www.masak.gov.tr/mevzuat/yonetmelik/tedbirler_yeni.htm , (17.02.2013).

Kimlik tespiti, gerçek kişilerin yanında farklı bir takım grup ve oluşumlar için de geçerli olmaktadır. Gerçek Kişilerde, Ticaret Siciline Kayıtlı Tüzel Kişilerde, Dernek ve Vakıflarda, Siyasi Partilerde kimlik tespitleri müşterinin tanınmasına yönelik tedbirlerin kapsamında incelenmektedir.¹⁷⁷

Gerçek kişilerin kimlik tespitinde; ilgilinin adı, soyadı, doğum yeri ve tarihi, uyruğu, kimlik belgesinin türü ve numarası, adresi ve imza örneği, varsa telefon numarası, faks numarası, elektronik posta adresi, is ve mesleğine ilişkin bilgiler ile Türk vatandaşları için bu bilgilere ilave olarak anne, baba adı ve T.C. kimlik numarası alınır.

İlgiliden alınan bilgilerin doğruluğu;

- a) Türk uyruklular için T.C. nüfus cüzdanı, T.C. sürücü belgesi veya pasaport,
- b) Türk uyruklu olmayanlar için pasaport, ikamet belgesi veya Maliye Bakanlığı'nca uygun görülen kimlik belgesi üzerinden teyit edilir.

Sürekli iş ilişkisi tesisinde beyan edilen adresin doğruluğunun; yerleşim yeri belgesi, ilgili adına düzenlenmiş elektrik, su, doğalgaz, faturası gibi belgeler ile herhangi bir kamu kurumu tarafından verilen belgeler vasıtası ile teyit edilmesi gerekir.

Ticaret siciline kayıtlı tüzel kişilerin kimlik tespitinde; tüzel kişinin unvanı, ticaret sicil numarası, vergi kimlik numarası, faaliyet konusu, açık adresi, telefon numarası, varsa faks numarası ve elektronik posta adresi ile tüzel kişiliği temsile yetkili kişinin adı, soyadı, doğum yeri ve tarihi, uyruğu, kimlik belgesinin türü ve numarasına ilişkin bilgiler ve imza örneği ile Türk vatandaşları için bu bilgilere ilave olarak anne, baba adı ve T.C. kimlik numarası alınır. Tüzel kişiliğin unvanı, ticaret sicil numarası, faaliyet konusu ve adresinin teyidi ticaret siciline tescile dair belgeler üzerinden yapılır.

Derneklerin kimlik tespitinde; derneğin adı, amacı, kütük numarası, açık adresi, telefon numarası, varsa faks numarası ve elektronik posta adresine ilişkin bilgiler ile derneği temsile yetkili kişinin adı, soyadı, doğum yeri ve tarihi, uyruğu, kimlik belgesinin türü ve numarasına ilişkin bilgiler ve imza örneği ile Türk vatandaşları için

¹⁷⁷ Duramaz, s.87

bu bilgilere ilave olarak anne, baba adı ve T.C. kimlik numarası alınır. Derneğin adı, amacı, kütük numarası ve adres bilgileri, dernek tüzüğü ile dernek kütüğündeki kayda ilişkin belgeler üzerinden teyit edilir.

Vakıfların kimlik tespitinde; vakfın adı, amacı, merkezi sicil kayıt numarası, açık adresi, telefon numarası, varsa faks numarası ve elektronik posta adresine ilişkin bilgiler ile temsile yetkili kişinin adı, soyadı, doğum yeri ve tarihi, uyruğu, kimlik belgesinin türü ve numarasına ilişkin bilgiler ve imza örneği ile Türk vatandaşları için bu bilgilere ilave olarak anne, baba adı ve T.C. kimlik numarası alınır. Vakfın adı, amacı, merkezi sicil kayıt numarası ve adres bilgileri, vakıf senedi ile Vakıflar Genel Müdürlüğünde tutulan sicile ilişkin belgeler üzerinden teyit edilir.

Yabancı dernek ve vakıfların Türkiye'deki şube ve temsilciliklerinin kimlik tespitinde; İçişleri Bakanlığındaki kayda ilişkin belgeler esas alınmak suretiyle yapılır. Siyasi parti teşkilatının kimlik tespitinde; siyasi partinin ilgili biriminin adı, açık adresi, telefon numarası, varsa faks numarası ve elektronik posta adresi ile temsile yetkili kişinin adı, soyadı, doğum yeri ve tarihi, uyruğu, kimlik belgesinin türü ve numarasına ilişkin bilgiler ve imza örneği ile Türk vatandaşları için bu bilgilere ilave olarak anne, baba adı ve T.C. kimlik numarası alınır.

3.2.1.1.2 Müşteri Kabul Politikasının Oluşturulması

Müşteri kabul politikası, yükümlülerin yani çalışanların sürekli iş ilişkisi tesis edecekleri müşterileri ile ilgili olarak uygulayacakları politikaları kapsar. Mali kurumlar hesap açarken, kredi sözleşmesi yaparken sürekli iş ilişkisi kurduklarında uygulayacakları politika ve prosedürleri önceden oluşturmaları ve bu konuda çalışanlarını bilgilendirmeleri ve eğitmeleri gerekmektedir. Müşteri kabul politikası oluşturulurken, yükümlülerin de yüksek riskli müşteri profili için müşteri kabul politikalarını ve prosedürlerini geliştirmeleri beklenmektedir. Bu politikaların oluşturulması sırasında göz önünde bulundurulacak faktörler arasında, müşterinin iş geçmişi, yerleşik olduğu ülke, bağlantılı hesapları, ticari faaliyetleri ve diğer risk göstergeleri sayılabilir. Müşterilerin risk düzeyine göre yükümlüler prosedürleri farklılaştırır ve çeşitlendirirler. Tabiidir ki, yüksek riskli müşteriler için daha yoğun

inceleme gerektirir ve dereceli olarak müşteri kabul politika ve prosedürleri geliştirilir.¹⁷⁸

3.2.2 Şüpheli İşlem Bildirimi (ŞİB)

Şüpheli işlem bildirimi uygulaması ilk olarak ABD ‘de tesadüf eseri ortaya çıkmıştır. ABD’ de nakit işlem bildirimi düzenlemekle görevli kuruluşlar, şüpheli gördükleri işlemlerde söz konusu formlara şüpheli ibaresini eklemiştir. Ortaya çıkan bu yeni durumda karapara aklama ile mücadele eden kurumların bu işlemin yararlı olduğunu görmeleri üzerine söz konusu formun içeriğinde yeni düzenlemeler yapmasına neden olmuştur. Bu düzenlemelerle şüpheli işlemlerin tespit edilmesi durumunda bu işlemler bildirilmesi gereken işlemler kapsamına alınmıştır.¹⁷⁹

Suç gelirlerinin, şüpheli işlem bildirimiyle ilgili birime aktarıldıkları anda, suçla ilişki bağlarının sürüyor olması nedeniyle suçlular tarafından rahatça kullanılamamalarına neden olmaktadır. Bu ilişkinin ortadan kaldırılması amacıyla ekonomik sistemin içerisindeki araç ve aktörlerinden yararlanılmaya çalışılmaktadır. Bu anlamda başta bankalar ve diğer mali kurumlar sundukları hizmetler aracılığı ile suç gelirlerini aklama faaliyetine çalışılmaktadır. Bu anlamda şüpheli işlem bildirimi, ekonomik sistem aktörlerine, bu suçlara dahil ya da müdahil olmadan, bu suçla mücadelede getirilen yasal yükümlülüklerden bir tanesidir.

Şüpheli işlem bildirimi ile, karapara aklama ve terörizmin finansmanı suçunu içerdiğinden şüphelenilen finansal işlemlerin, mali istihbarat birimlerine rapor halinde sunulması ve söz konusu birimlerin bu konu hakkında uyarılması amaçlanmaktadır.¹⁸⁰

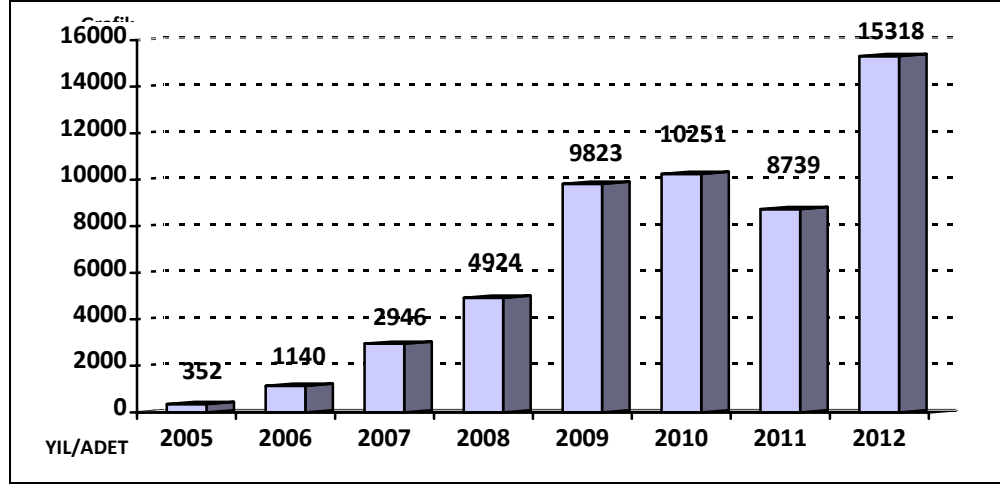
Ülkemizde ŞİB zorunluluğu 5549 sayılı yasadan daha da önce, 13.11.1996 tarih ve 4208 sayılı Kanunun 15 inci maddesine dayanılarak hazırlanan 02.07.1997 tarih ve 23037 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan ve yayımı tarihinde yürürlüğe giren

¹⁷⁸ Duramaz, s.88-89

¹⁷⁹ Ergül, “Kara Ekonomi ve Aklama Suçu”, s.152

¹⁸⁰ Faruk Elieyioğlu, “Şüpheli Olarak Değerlendirilecek Hususlar ve Türkiye’de Karşılaşılan Aklama Yöntemleri (Örnekler ve Vaka Analizleri)”, Bankacılar Dergisi, Sayı: 74, Yıl: 2010, s.95.

Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine Dair 4208 sayılı Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğin 12 inci maddesi ile getirilmiştir.¹⁸¹

Şekil 4: Şüpheli İşlem Bildirimlerinin Yıllara Göre Sayısal Trendi

Kaynak: MASAK, Faaliyet Raporu 2012, s.23

ŞİB sayısı 2005 yılından 2010 yılına kadar hızlı bir artış göstermiş, 2011 yılında ise bir önceki yıla göre bir miktar düşüş gözlenirse de, 2012 yılında bir önceki yıla göre yüksek oranda artış göstererek son 8 yılın en yüksek seviyesine çıkmıştır.

3.2.2.1 Şüpheli İşlem Tanımı ve Yükümlüler

Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik’ in 27 (1)’ inci maddesinde geçen tanıma göre; şüpheli işlem, yükümlüler nezdinde veya bunlar aracılığıyla yapılan veya teşebbüs edilen işleme konu malvarlığının; yasa dışı yollardan elde edildiğine veya yasa dışı amaçlarla kullanıldığına, bu kapsamda terör amacıyla yapılan eylemler için ya da terör örgütleri, terörü finanse edenler tarafından kullanıldığına veya bağlantılı olduğuna dair herhangi bir bilgi, şüphe veya şüpheyi gerektirecek bir hususun bulunması halidir.¹⁸²

¹⁸¹ Bilgi Rehberi, “4208 sayılı Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun”, <http://www.bilgi-rehberi.com/kanunlar/kanun3979523bes.html> , (20.02.2013).

¹⁸² MASAK, “Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik”, http://www.masak.gov.tr/mevzuat/yonetmelik/tedbirler_yeni.htm , (18.02.2013).

ŞİB' in diğer bildirimlerden en önemli farkı, işlemi yapan görevlinin yani yükümlünün, işlem tutarı veya işlemin türüne bakmaksızın, işlemin yasa dışı yollarla bağlantısına yönelik bulguların var olup olmadığına kanaat getirmesidir.¹⁸³

Yükümlüler aslında suç gelirlerini aklamada araç olarak kullanılma riski yüksek olan finansal kuruluşları, finansal olmayan belirli kuruluşları ve avukat, muhasebeci gibi bazı profesyonel meslek sahiplerini içermektedir. Getirilen yükümlülükler esas olarak, yükümlülerin karapara aklama aracı olarak kendilerini kullandırmamak için gerekli önlemleri almaları ve aklama ile ilgili bir şüpheleri olduğunda durumu mali istihbarat birimine iletmeleri temelinde şekillenmektedir.

5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanunun 2/d maddesi ile bankacılık, sigortacılık, bireysel emeklilik, sermaye piyasaları, ödünç para verme ve diğer finansal hizmetler ile posta ve taşımacılık, talih ve bahis oyunları alanında faaliyet gösterenler; döviz, taşınmaz, değerli taş ve maden, mücevher, nakil vasıtası, iş makinesi, tarihi eser, sanat eseri ve antika ticareti ile iştigal edenler veya bu faaliyetlere aracılık edenler ile noterler, spor kulüpleri 5549 sayılı Kanunun uygulanmasında yükümlü kuruluşlar sayılmıştır; aynı zamanda sayılanlar dışında kalan iş ve meslek sahiplerinin yükümlü yapılabilmesi için de Bakanlar Kuruluna yetki verildiği belirtilmiştir.¹⁸⁴

Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik' in 4'üncü maddesine göre şube, acente, temsilci ve ticari vekilleri ile benzeri bağlı birimleri de yükümlü olarak sayılan yükümlüler aşağıda sayılmıştır:¹⁸⁵

- *Bankalar,*
- *Bankalar olmayıp, banka kartı veya kredi kartı düzenleme yetkisi olan kuruluşlar,*

¹⁸³ İnönü Akgün ALP, “Türkiye’de Şüpheli İşlem Bildirim Mekanizması ve Sorunları”, Active Bankacılık ve Finans Dergisi, Mart-Nisan 2005

¹⁸⁴ E-Kanun, “5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun”, <http://www.ekanon.net/5549-sayili-kanun/index.html> , (21.02.2013).

¹⁸⁵ Hasan Aykın; “Aklama ve Terörün Finansmanı İle Mücadelede Şüpheli İşlem Bildirim Sistemi” Bankacılar Dergisi Sayı 65, s,49-50

- *Kambiyo mevzuatınca belirlenen yetkili kurumlar,*
- *Ödünç para verme işleri hakkındaki mevzuat çerçevesindeki ikrazatçılar, finansman ve faktoring şirketleri,*
- *Sermaye piyasası aracı kurumları ve portföy yönetim şirketleri,*
- *Yatırım fonu yöneticileri,*
- *Yatırım ortaklıkları,*
- *Sigorta, emeklilik, reasürans şirketleri,*
- *Finansal kiralama şirketleri,*
- *Sermaye piyasası mevzuatı kapsamında takas ve saklama hizmeti veren kuruluşlar,*
- *Saklama hizmeti ile sınırlı olmak kaydıyla İstanbul Altın Borsası Başkanlığı,*
- *Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü ile kargo şirketleri,*
- *Varlık yönetim şirketleri,*
- *Kıymetli maden, mücevher alım satımı yapanlar,*
- *Cumhuriyet altın sikkeleri ile Cumhuriyet ziynet altınlarını basma faaliyeti ile sınırlı olmak üzere Damga Matbaası Genel Müdürlüğü ve Darphane,*
- *Kıymetli madenler borsası aracı kuruluşları,*
- *Ticaret amacıyla taşınmaz alım satımıyla uğraşanlar ile bu işlemlere aracılık edenler,*

- *İş makineleri dâhil olmak üzere her türlü deniz, hava ve kara nakil vasıtalarının alım satımı ile uğraşanlar,*
- *Tarihi eser, antika ve sanat eseri alım satımı ile uğraşanlar veya bunların müzayedeciliğini yapanlar,*
- *Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü, Türkiye Jokey Kulübü ve Spor Toto Teşkilat Başkanlığı dâhil talih oyunu ve bahis oyunları alanında işlem yapanlar,*
- *Spor kulüpleri,*
- *Noterler,*
- *Savunma hakkı bakımından diğer kanun hükümlerine aykırı olmamak kaydıyla 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 35 inci maddesinin ikinci fıkrası kapsamındaki işlerden taşınmazların alımı-satımı, şirket, vakıf veya dernek kurulması, bunların idaresi ve devredilmesi gibi işlerle sınırlı olmak üzere serbest avukatlar,*
- *Şirket, vakıf ve dernek kurulması, idaresi ve devredilmesi gibi işlerle sınırlı olmak üzere, bir işverene bağlı olmaksızın çalışan serbest muhasebeci ve serbest muhasebeci mali müşavirler ile yeminli mali müşavirler”.*

3.2.2.2 Şüpheli İşlem Tipleri

MASAK 2 No’ lu Genel Tebliğin 2/B bölümünde on dokuz adet şüpheli işlem tipi belirlenmiştir; sonradan ise 3 No’ lu Genel Tebliğ ile bu on dokuz adet işlem tipine bir ilaveyle yirminci şüpheli işlem tipi ilave edilmiştir. Tebliğde geçen şüpheli işlem tipleri aşağıda özetlenmiştir:¹⁸⁶

¹⁸⁶ Alomaliye, “MASAK Genel Tebliği Sıra No: 3”, http://www.alomaliye.com/mali_suc_teblici3.htm , (22.02.2013).

- İşlem yapılırken normalde herkesin vermesi gereken bilginin verilmesinde müşterinin isteksiz davranılması, kimlik bilgilerinin edinilmesinde zorluklarla çıkarması, gerçek dışı bilgi verilmesi, sahte belge ibraz edilmesi, mali durumla ilgili yanlış ve yanıltıcı bilgi ve beyanlarda bulunulması,
- Uyuşturucu ve kaçakçılık, terör gibi suçların olduğu ülkelerden ve sınır ötesi merkezlerden büyük meblağlı transferlerin yapılması,
- Kişinin bankadaki hesaplarında büyük miktarda ve ani artışın tespit edilmesi ve bu hesaplarda büyük miktarlarda atıl paraların tutulması,
- Yine müşterinin sürekli iş ilişkisinde olduğu veya para gönderdiği adresler dışındaki hesaplara, şüpheyi gerektirecek şekilde büyük miktarda paralar transfer etmesi,
- İstihbari bilgileri geçmiş itibariyle bozuk, ticari geçmişi bir kimse hesabına büyük miktarlarda nakit hareketlerinin olması,
- Yurtdışından veya yurtdışına önemli miktarlarda para transferi yapılması durumunda yeterli açıklama yapılmaması ve bunların nakit olarak ödenmesinin istenmesi,
- Kişinin sürekli aynı yükümlü nezdinde, alışılmıştan farklı olarak birden fazla büyük meblağlı hesabının olması, tutarların parçalara bölünerek ayrı ayrı hesaplarda tutulması veya devamlı bilgi verme kapsamına dahil olmamak amacıyla işlem miktarının, bildirimin yapılmayacağı tutara düşürülmesi,
- Birçok kişinin, makul düzeyde açıklaması olmadan aynı hesaba ödeme yapması veya aynı hesaba transferin yapılması,
- Yurt içinde herhangi bir bankayla çalışmayı gerektirmeyecek kadar az ticari işlem hacmi olanların, yabancı bankalara fon transferi için hesap

açtırmaları veya bu hesaplarda nakdin kısa süre bekletilerek herhangi bir işleme tabi tutulmaması,

- İşletme faaliyetleriyle orantısız hesapların olması ve kişiyle ya da şirketle bağlantısı olmayan kişilere düzenli olmayan şekillerde ödemelerin yapılması,
- Yüksek meblağlarda çekilen kredinin makul bir açıklaması olmadan, kısa sürede geri ödenerek kapatılması,
- Kredi talebinde bulunulduğunda, krediyi alacak kişi ve kurumun, kredinin nerede kullanılacağına yönelik yeterli bilgilerin verilmemesi ve bu kredinin nasıl geri ödeneceğine dair net bilgilerin sunulamaması,
- Birbirine yakın tutarlarda paranın, sürekli olarak yine birbirine yakın zamanda ülke dışına çıkıp girmesi,
- Menkul kıymetler ve vadeli işlemler piyasasında açılan hesaplarda, işlem yapılmıyormuş görüntüsü vermek amacıyla alım-satım emirlerinin verilmesi,
- Aracı kurum nezdinde açılan hesaplarda zarar oluştuğunda, sürekli bir başka yatırımcıdan gönderilen nakitle kapatılması veya başka hesaplarda elde edilen karın sürekli aynı yatırımcıya aktarılması,
- Aracı kurumlar nezdinde yüksek meblağlı hesapların açılması,
- Aracı kurumlar nezdinde aynı tür işlemlerin yapıldığı çok sayıda hesabın açılması, bunu para hareketi olarak göstermesi
- Fonların, terörizm veya terörist eylemlerle ilgili veya bağlantılı olduğundan ya da bu amaçla hesaplara aktarılarak kullanıldığından şüphe duyulması,
- Diğer haller.

3.2.2.3 Şüpheli İşlem Bildirim Usul ve Kararları

Şüpheli işlem tespit edildiğinde veya şüpheli işleme dair bir bulguya rastlanıldığında yapılacaklar da bir dizi işlemler sürecine tabi tutulmuştur. Dolayısıyla bildirimde bulunulmadan önce, bildirimin nasıl yapılacağı, yapılmadığı takdirde getirilen yükümlülükler ve yaptırımlar burada ele alınmaktadır.

3.2.2.3.1 Bildirimde Bulunmadan Önce Yapılacak İşlemler

Yükümlüler, yaptıkları işlemde suç gelirlerinin aklanması ve terörün finansmanı ile ilgili olduğuna dair belge veya ciddi emare bulunması halinde, MASAK' ı ivedi kaydı içerecek şekilde şüpheli işlem bildirim formuyla bilgilendirinceye kadar, talep edilen işlemi gerçekleştirmekten sakınarak, imkan dahilinde diğer mali kurumlar nezdinde şüpheli hakkında araştırmalar yaparlar. Şüphelendikleri işlemi gerçekleştirmekten kaçınmanın imkânsız olduğu ve araştırma yapmanın imkânsız olduğu hallerde ise şüpheli işlem bildirimi, işlemten hemen sonra da gerçekleştirilebilmektedir.¹⁸⁷

¹⁸⁷ Karaal, s.37.

Tablo 7: İhbar ve şüpheli işlem bildirimi işlem süreci

Bankalar	Basın	Savcılık	Kurum	Kişi	Şirket	Yurtdışı
ŞÜPHELİ İŞLEM BİLDİRİMLERİ VEYA İHBARLAR						
DEĞERLENDİRME		MASAK			ARAŞTIRMA VE İNCELEME	
MASAK UZMANLARI		YASA UYGULAYICI İLE KOORDİNASYON			DENETİM ELEMANLARI	
DEĞERLENDİRME RAPORU					ARAŞTIRMA RAPORU	
		SAVCILIĞA SUÇ DUYURUSU				

Kaynak: Mürsel Ali Kaplan, “Koordinasyon Sağlama”, **Bankalar Birliği Toplantısı**, 11 Ağustos 2010, İstanbul, <http://www.tbb.org.tr/Dosyalar/Konferans_Sunumlari/Masak_Sunumu.pdf>, (12.12.2012).

Şekil incelendiğinde yükümlüler tarafından MASAK’ a iletilen şüpheli işlem bildirimlerinin, MASAK’ ın yürüttüğü inceleme ve değerlendirmeler kapsamında yasa uygulayıcılar ile koordinasyon ilişkisi yürütülerek gerekli görüldüğü hallerde savcılığa suç duyurusunda bulunulur.

3.2.2.3.2 Şüpheli İşlem Bildirim Formunun Düzenlenmesi ve Gönderilmesi

Şüpheli işlemler, yükümlüler tarafından yetkili makamlarca ŞİB formu doldurularak mali istihbarat birimlerine yani ülkemizde mali istihbarat birimi olarak görev yapan ülkemizde MASAK’ a iletilmektedir. 6 No’ lu MASAK Tebliğine göre, form üzerindeki açıklamalar dikkate alınarak formun ilgili bölümleri doldurulur.

Formun, şüpheli işlem tiplerine bakıldığında ise bu bölüm başlıklar halinde gruplandırılmış olup, bildirim konu şüpheli işlem tipi buradan seçilir. Bildirimi yapılan şüpheli işlem, tebliğde belirtilen gruplardan hangisine uygun düşüyorsa öncelikle ilgili gruba ilişkin seçeneğin “Şüpheli İşlem Tip Numarası” kısmına 6 Sıra No’ lu tebliğ ekinde yer alan şüpheli işlem tipinin numarası yazılır.¹⁸⁸ Aynı kanunda, yükümlüler karşılaştıkları şüpheli işlemleri, herhangi bir parasal sınır gözetmeksizin ŞİB formu ile birlikte MASAK’ a bildireceklerdir hükmü de yer almaktadır.

Yine, 5549 sayılı Kanunun 4. maddesi gereğince yükümlüler, şüpheli işlemi gerçekleştirenler ve taraf olanlar da dahil olmak üzere MASAK’ a kendisinin şüpheli işlem bildiriminde bulunduğunu, yükümlülük denetimi ile aynı zamanda görevlendirilen denetim elemanları ile yargılama sırasında mahkemeler dışında hiç kimseye herhangi bir bilgi veremezler. Kimseye ŞİB yapıldığına dair bilgi verilmemesi yükümlülüğü, şüpheli işlemi MASAK’ a bildiren kişi, kurum ve kuruluşlar veya bu kimselerin işlemi fiilen yapan ve yöneten mensupları veya bunların kanuni temsilcileri ve vekillerinin yanı sıra şüpheli işlem bildiriminde bulunulduğuna herhangi bir şekilde gören veya bilgisi olan diğer personeli de kapsar. Eğer ŞİB sonucunda uyum görevlisi atanmışsa, uyum görevlisine yapılan dahili bildirimler de gizlilik kapsamındadır. ŞİB sonucu uyum görevlisi, bildirimlerini elektronik ortamda gerçekleştiriyorsa, sisteme erişimi sağlayan her türlü ortamdaki kart, şifre ve diğer bilgileri hiç kimseye veremez ve paylaşamaz.¹⁸⁹

3.2.2.3.3 Yükümlülük İhlalinde Uygulanacak Yaptırımlar

Şüpheli işlem bildirim yükümlülüğüne uyulmamasının cezası, 5549 sayılı kanunun 13’üncü maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre; şüpheli işlem bildirim yükümlülüğünde bildirilen kuralları ihlal eden yükümlülere, MASAK tarafından beş bin Türk Lirası idari para cezası verilir. Yükümlü eğer banka, finansman şirketi, faktoring şirketi, ikrazatçı, finansal kiralama şirketi, sigorta ve reasürans şirketi, emeklilik şirketi, sermaye piyasası kurumu olması takdirde ise idari para cezası iki kat olarak uygulanır. ŞİB yükümlülüğünü yerine getirmeyen kurumun görevlisi de ayrıca iki bin Türk Lirası

¹⁸⁸ Aktif Serbest Muhasebecilik Mali Müşavirlik, “MASAK Genel Tebliği Sıra No: 6” ,< <http://www.aktifsmmm.com.tr/MASAK/Tbl/masaktbl.6.htm>> , (26.02.2013).

¹⁸⁹ E-Kanun, “5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun”, <http://www.ekanun.net/5549-sayili-kanun/index.html> , (17.02.2013).

idari olarak para cezası alır. 5549 sayılı Kanun uyarınca verilen idari para cezaları, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu’ nun 17 (7)’ inci maddesi uyarınca verilir. Yine her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için Vergi Usul Kanunu’nun 298’ inci maddesi esas alınarak tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında idari para cezası arttırılır.¹⁹⁰ Buna göre şüpheli işlem bildirim yükümlülüğünün ihlalinde uygulanacak idari para cezası tutarları yıllar itibariyle aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 8: Şüpheli İşlem Bildirimindeki Para Cezaları (TL)

Hakkında idari para cezası kararı verilecek kişi	2009 yılı için	2010 yılı için	2011 yılı için	2012 yılı için	2013 yılı için
Yükümlü	6.471	6.613	7.122	7.852	8.464
Yükümlü (2 kat ceza)	12.942	13.226	14.244	15.704	16.928
Görevli	2.588	2.644	2.847	3.139	3.383

Kaynak : MASAK, <http://www.masak.gov.tr/tr/yukumlulukler/yaptirimlar.aspx>

3.2.3 Belgelerin Kayıt Altına Alınması ve Saklanması

Aklama suçu ile mücadele açısından aklamada aracı olabilecek kurumların müşterilerinin kimlik bilgileri ve şüpheli işlem tespitlerinin kayıt altına alınarak belirli bir süre saklanması önemli bir durumdur. Adli bir soruşturmanın varlığı durumunda delillere ve suçun faillerine ulaşılması bu sayede kolaylaşmaktadır. Ayrıca aklayıcılar ile ilgili verilerin mali istihbarat birimlerinin talebi doğrultusunda sağlanması ile aklama işini meslek haline getiren kişi ve suç örgütlerinin aklama faaliyetlerini yapması zorlaşmaktadır.

¹⁹⁰ E-Kanun, “5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun”, <http://www.ekanun.net/5549-sayili-kanun/index.html> , (17.02.2013).

3.2.4 Uyum Görevlisi Atanması

Uyum görevlisinin tanımına bakıldığında, uyum görevlisi, mali kurumlarda başta şüpheli işlemlerin bildirimi olmak üzere karaparanın aklanması ve terörün finansmanı ile mücadele kapsamındaki yükümlülüklerin yerine getirilmesinde ilgili mevzuata uyumu gözetmek üzere atanan idari görevliyi ifade eder. Şüpheli işlem ile ilgili uyum görevlisinin görevi; çalıştığı kurumdaki yükümlü personelin kendisine ilettiği şüpheli işlemleri, kendi kurumunun nezdindeki bilgiler, diğer kamuya açık kaynaklar ve edinilecek diğer bilgilerle birlikte ilgili mevzuata göre incelemek, değerlendirmek ve işlemin şüpheli olduğuna kanaat getirirse, belirlenen süreler içinde durumu yetkili kurumlara bildirmektir.¹⁹¹

Kanunla getirilen yükümlülükler ve bunlara uyumu sağlamak üzere gerekli uyum görevlisi atanması konusunda işletme büyüklükleri ve iş hacimleri esas alınarak yükümlülerin ve uygulamaya ilişkin usul ve esasların Maliye Bakanlığı'nca belirleneceği, 5549 sayılı Kanun'un 5. maddesiyle düzenlenmiştir. Bu yetkiye istinaden çıkarılan "Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine İlişkin Yükümlülere Uyum Programı Hakkında Yönetmelik" ise 16.09.2008 tarihli ve 26999 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.¹⁹² Çıkarılan Kanun, yönetmelik ve tebliğlere bakılarak, bunlara gerekli anlamdaki uyumun sağlanması amacıyla riskin esas alınarak uyum görevlisinin uygulayacağı uyum programı aşağıdaki tedbirleri içerir:¹⁹³

- Kurum politikasının ve prosedürlerinin oluşturulması,
- Risk temelli yönetim faaliyetlerinin yürütülmesi,
- İzleme ve kontrol faaliyetleri,
- Uyum görevlisi atanması ve uyum anlamında bir birimin oluşturulması,
- Eğitim faaliyetleri,

¹⁹¹ Karaal, s.30-31.

¹⁹² E-Kanun, "5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun", <http://www.ekanun.net/5549-sayili-kanun/index.html> , (19.02.2013).

¹⁹³ Ziraat Bankası, **Örnek Olaylarla Suç Gelirlerinin Aklanması Ve Terörün Finansmanı İle Mücadele El Kitabı**, Ziraat Bankası Eğitim Yayınları No: 22, Ankara, 2009. s.29.

- İç denetim faaliyetlerinin yürütülmesi.

3.2.5 İç Denetim ve Risk Yönetim Sistemleri

Karaparanın aklanmasının önlenmesine ilişkin olarak banka içerisinde yürütülen çalışmaların etkinliğinin ve yeterliliğinin doğrudan yönetim kuruluna bağlı olarak faaliyet gösteren teftiş kurulları ya da iç kontrol birimleri tarafından denetlenmesi gerekmektedir. İç denetim birimi, bankanın karaparanın aklanmasına ilişkin olarak maruz olduğu risklerin değerlendirmesini yapmak ve risk temelli bir anlayışla banka içi uygulamaları denetlemek ile yükümlüdür. İç denetim birimi tarafından banka içerisinde gerçekleştirilen denetim faaliyetlerinde karaparanın aklanmasına ilişkin mevzuat göz önünde bulundurulmalı, aklama faaliyetine konu olabilecek işlemler için özel dikkat gösterilmelidir. Yapılacak risk değerlendirmelerine uygun olarak örnekleme metodunun kullanıldığı durumlarda riskli alanlar için çok daha fazla örneklem seçilmelidir.

İç denetim neticesinde ortaya çıkarılan uygulama hataları, suistimaller ve aksaklıklar uygun iletişim kanalları kullanılarak yönetim kuruluna raporlanmalıdır. Yönetim kurulu, kendisine bildirilen eksikliklerin giderilmesi konusunda gerekli aksiyonların alınıp alınmadığının takipçisi olmalıdır. Banka içerisinde yapılan denetim çalışmalarına ilişkin sonuçlar aynı zamanda MASAK' a da raporlanmaktadır. Bu uygulama karaparanın aklanmasının önlenmesine ilişkin olarak bankalarda gerçekleştirilen denetim faaliyetlerinin etkinliğini artırıcı bir unsurdur.

Risk yönetimi ;

Bankaların karaparanın aklanmasının önlenmesine ilişkin olarak oluşturacakları kurum politikasının risk yönetimi bölümünde;¹⁹⁴

- Müşterinin Tanınması İlkesine (Know Your Customer) ilişkin hususları da içeren Müşteri Kabul Politikası,
- Müşteri, hizmet ve ülke bazında yapılacak risk değerlendirmelerinin esasları,

¹⁹⁴ Görgün, s. 94

- Risk derecelendirme ve sınıflandırma yöntemleri ve bu yöntemlerin uygulama sonuçlarının izlenmesi,
- Yüksek risk grubundaki müşteriler için alınacak tedbirler yer almalıdır.¹⁹⁵

3.3 Karapara Aklama İle Mücadelede Ulusal Kurum ve Kuruluşlar

3.3.1 Mali Suçları Araştırma Kurulu(MASAK) ve Rolü

Karapara aklanmasının önlenmesine yönelik çalışmalar yapmak, bu konuda alınması gereken önlemleri almak ve mücadele etmekle yetkili ve görevli bir kuruluş olan MASAK, 19.11.1996 tarihinde yürürlüğe giren 4208 sayılı Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun ile oluşturulmuştur. MASAK, 17 şubat 1997 tarihinde fiilen çalışmalarına başlamış¹⁹⁶ 18.10.2006 tarihinde yürürlüğe giren 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkındaki Kanun ile ise görev ve yetkileri yeniden belirlenmiştir.¹⁹⁷

Vizyon ve Misyon

MASAK' ın vizyon ve misyonu şu şekildedir:¹⁹⁸

- Vizyonu, karaparanın, diğer bir deyişle daha da kapsamlı olarak suç gelirlerinin aklanması ve terörün finansmanı ile etkili bir şekilde mücadele etmek ve böylece etkin bir ekonomi ve güvenli bir toplum oluşmasına katkıda bulunarak öncü bir kurum olmak,
- Misyonu ise suç gelirlerinin aklanması ve terörün finansmanının önlenmesi ve de aynı zamanda belirlenmesine yönelik olarak; politika oluşturulması ve düzenleme yapılmasına katkıda bulunmak, hızlı ve güvenilir bir şekilde bilgi toplayarak, araştırma ve incelemelerde bulunmak, elde edilen bilgi ve sonuçları da ilgili makamlara iletmek olarak açıklanmıştır.

¹⁹⁶ TBB, “MASAK Teşkilat Yapısı, Görev ve Yetkileri”, <http://www.tbb.org.tr/tr/Arastirma_ve_Yayinlar/Konferans_Sunumlari.aspx (10.02.2013).

¹⁹⁷ E-Kanun, “5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun”, <http://www.ekanun.net/5549-sayili-kanun/index.html> , (11.02.2013).

¹⁹⁸ MASAK, MASAK Faaliyet Raporu 2009, s.6.

MASAK' ın Görev ve Yetkileri

5549 sayılı kanuna göre Malî Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı doğrudan Maliye Bakanına bağlı olup,¹⁹⁹ görev ve yetkileri şunlardır:

a) Suç gelirlerinin aklanmasının önlenmesi amacıyla politika hazırlamak ve uygulama stratejileri geliştirmek, bu amaçla kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyonu sağlamak, ortak çalışmalar yapmak, görüş ve bilgi alışverişinde bulunmak.

b) Belirlenen politikalar çerçevesinde kanun, tüzük ve yönetmelik taslakları hazırlamak, bu Kanun ile buna ilişkin Bakanlar Kurulu kararlarının uygulanması konusunda düzenlemeler yapmak.

c) Suç gelirlerinin aklanması alanındaki gelişmeler ile aklama suçunun önlenmesi ve ortaya çıkarılmasına yönelik yöntemler konusunda araştırmalar yapmak.

ç) Suç gelirlerinin aklanmasını önlemek amacıyla sektörel çalışmalar yapmak, önlemler geliştirmek ve uygulamayı izlemek.

d) Kamuoyu duyarlılığını ve desteğini artırmaya yönelik çalışmalar yapmak.

e) Suç gelirlerinin aklanması ve terörün finansmanının önlenmesi kapsamında veri toplamak, şüpheli işlem bildirimlerini almak, analiz etmek ve değerlendirmek.

f) Değerlendirme sürecinde gerek duyulduğunda kolluk ve diğer birimlerden kendi görev alanlarında inceleme ve araştırma yapılması talebinde bulunmak.

g) Bu Kanun kapsamına giren işlemler ile ilgili olarak, araştırma ve inceleme yapmak veya yaptırmak.

ğ) Yapılan araştırma ve inceleme sonucunda aklama suçunun işlendiği hususunda olguların varlığının tespiti halinde, Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre gerekli işlemler yapılmak üzere Cumhuriyet başsavcılığına suç duyurusunda bulunmak.

¹⁹⁹ Masak, www.masak.gov.tr/tr/kurulumuz/gorev-ve-yetkiler.aspx

h) Cumhuriyet savcıları tarafından intikal ettirilen konuları incelemek ve aklama suçunun tespitine ilişkin talepleri yerine getirmek.

ı) Aklama veya terörün finansmanı suçunun işlendiğine dair ciddi şüphelerin mevcut olması durumunda konuyu ilgili Cumhuriyet savcılığına intikal ettirmek.

i) Kanun ve ilgili mevzuat kapsamında yükümlülük denetimi yapılmasını sağlamak.

j) Kamu kurum ve kuruluşları, gerçek ve tüzel kişiler ile tüzel kişiliği olmayan kuruluşlardan her türlü bilgi ve belgeyi istemek.

k) Bilgi ve ihtisasına ihtiyaç duyulması halinde, diğer kamu kurum ve kuruluşlarında çalışanların Başkanlık bünyesinde geçici olarak görevlendirilmelerini talep etmek.

l) Görev alanına giren konularda uluslararası ilişkileri yürütmek, görüş ve bilgi alışverişinde bulunmak.

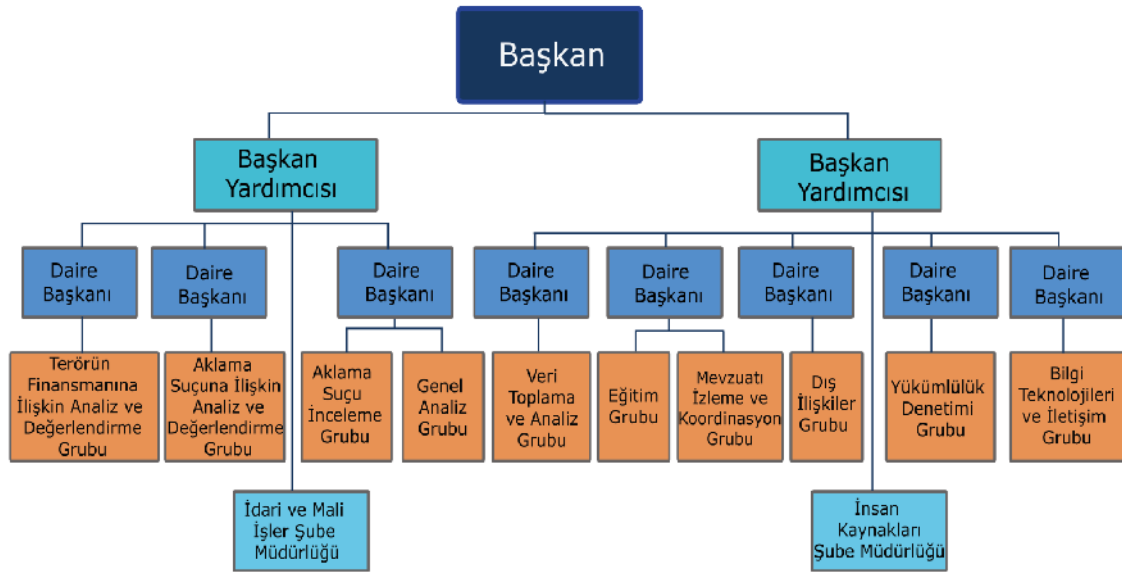
m) Yabancı ülkelerdeki muadil kurumlarla bilgi ve belge değişiminde bulunmak, bu amaçla uluslararası antlaşma niteliğinde olmayan mutabakat muhtırası imzalamak.

Örgütsel Yapı ve Bakanlık İçindeki Yeri

Başkanlık, hizmetlerini; Başkana bağlı Başkan Yardımcıları, Daire Başkanları ve bunlara bağlı Dış İlişkiler, Mevzuatı izleme ve Koordinasyon, Veri Toplama, Veri Girişi, Yükümlülük Denetimi, Kamuoyu Duyarlılığını Artırma, Aklama Suçuna İlişkin Analiz ve Aklama Suçuna İlişkin Değerlendirme, Aklama Suçu İnceleme, Terörün Finansmanına İlişkin Analiz ve Değerlendirme, Genel Analiz Grupları ile Bilgi İşlem, İnsan Kaynakları, İdari ve Mali İşler Şube Müdürlükleri aracılığıyla yürütmektedir.²⁰⁰

²⁰⁰ MASAK, MASAK Faaliyet Raporu 2008, s.7.

Maliye Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında 178 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 8’ inci maddesinin (g) bendiyle MASAK’ ın Maliye Bakanlığı bünyesinde “ana hizmet birimi” olduğu belirtilmiştir.²⁰¹

Şekil 3: Masak Organizasyon Şeması

Kaynak : MASAK , Masak Faaliyet Raporu 2012, s.10

Aklama suçunun araştırılması ve incelenmesi görevlerini MASAK; Maliye Müfettişleri, Hesap Uzmanları, Gelirler Kontrolörleri, Bankalar Yeminli Murakıpları, Hazine Kontrolörleri ve Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) Uzmanları aracılığı ile yürütür. Bu görevlilerin görevlendirmeleri, MASAK Başkanı’nın talebi neticesinde, ilgili birim amirinin teklifi ve Bakanın onayı ile belirlenerek görevlendirilirler.²⁰² Buna göre MASAK’ ın Maliye Bakanlığı içindeki yeri doğrudan Bakan’ a bağlı bir konumdadır.

3.3.2 Mali Suçlarla Mücadele Koordinasyon Kurulu(MSMKK)

Kurul, suç gelirlerinin aklanmasının önlenmesine için Kanun taslakları ve Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe girecek taslak halindeki yönetmelik

²⁰¹ Masak, Faaliyet Raporu 2009, s.7.

²⁰² Ramazan Başak; 50 Soruda Karapara ve Karaparanın Aklanmasının Önlenmesi, TBB Yayınları, İstanbul 1998 s.36.

değerlendirmek ve bunları uygulamayla ilgili kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyonu ve iletişimi sağlamak üzere oluşturulmuştur.

Kurul, altı ayda bir Başkanın belirleyeceği bir tarihte olağan olarak toplanır. Toplantının yapılabilmesi için üye sayısının yarısından bir fazlasının mevcut bulunması gerekir. Bunun dışında Kurul, Başkanın veya bir üyenin yazılı talebi ile olağanüstü toplanabilir. Kararlar, toplantıya katılan üyelerin salt çoğunluğu ile alınır. Üyeler çekimser oy kullanamazlar. Görüldüğü gibi, koordinasyon kurulu, karapara aklama ile mücadelede adeta danışma ve tavsiye organı olarak görev yapan bir üst kurul niteliğindedir. MASAK ise, mücadelede asıl aktif ve icrai görev ve yetkilere sahip olan kuruldur.²⁰³

5549 sayılı Kanun'a göre, Koordinasyon Kurulu; Maliye Bakanlığı Müsteşarının başkanlığında, Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanı, Maliye Teftiş Kurulu Başkanı, Maliye Hesap Uzmanları Kurulu Başkanı, Gelir İdaresi Başkanı, İçişleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı, Adalet Bakanlığı Kanunlar Genel Müdürü, Dışişleri Bakanlığı Ekonomik İşler Genel Müdürü, Hazine Kontrolörleri Kurulu Başkanı, Hazine Müsteşarlığı Banka ve Kambiyo Genel Müdürü, Hazine Müsteşarlığı Sigortacılık Genel Müdürü, Gümrük Müsteşarlığı Teftiş Kurulu Başkanı, Gümrük Müsteşarlığı Gümrükler Genel Müdürü, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Başkan Yardımcısı, Sermaye Piyasası Kurulu Başkan Yardımcısı ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Başkan Yardımcısından oluşmaktadır. Bu katılanlara ek olarak görüş ve bilgilerine gerek duyulan kurum ve kuruluşlar da toplantılara katılabilir ancak bu kurum ve kuruluşların temsilcilerinin oy hakkı bulunmamaktadır.²⁰⁴

3.3.3 Emniyet Genel Müdürlüğü

Ülkemizde Karapara aklamayla mücadelede polisin görev aldığı bölgelerde yetkili kurumlardan birisi de Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı'dır.²⁰⁵ Yaklaşık 6500 personeli ile, Merkezde 14

²⁰³ İbrahim Korkmaz, “Karapara Aklama Suçu”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi, SBE, Diyarbakır 2002, s.164.

²⁰⁴ Dönmez, s.110

²⁰⁵ Murat YAŞAR, “Karapara Aklama Suçuyla Mücadelede Emniyet Genel Müdürlüğünün Rolü”, Karapara Aklama ve Terörizmin Finansmanı, Ed. Süleyman Aydın, , Adalet Yayınevi, Ankara 2008, s.317.

Şube Müdürlüğü ile 2 Büro Amirliği, 80 İlimizde de Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü ve 36 İlçemizde de Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Grup Amirliği ile İstanbul’da, Mali Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü, Narkotik Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü, Organize Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü ve Bilişim Suçları ve Sistemleri Şube Müdürlüğü olarak 4 ayrı Şube ile faaliyetlerini sürdürmektedir²⁰⁶.

KOM Daire Başkanlığı Mali Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü bünyesinde faaliyet gösteren “Suç Gelirleriyle Mücadele Büro Amirliği” yerine, 2010 yılı içerisinde yeni kurulan “Mali Suçlar ve Suç Gelirleriyle Mücadele Şube Müdürlüğü” altında “Suç Gelirlerini Araştırma Büro Amirliği” ve “Aklama Suçları Büro Amirliği” adı altında iki ayrı büro kurulmuştur. Yeni kurulan Şubenin adından da anlaşılacağı üzere suç gelirleri ile mücadeleye verilen önem ve bu alanda sürdürülen çalışmalar artarak devam etmektedir²⁰⁷.

Görev ve Yetkileri

03.01.2006 tarihli Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Yönetmeliğine göre KOM suçtan kaynaklanan mal varlığı değerlerini aklama konusunda önleyici faaliyetler yürütmekle görevlendirilmiştir.²⁰⁸ Ayrıca 5549 sayılı kanun uyarınca Polisin MASAK’ a karapara aklama suçu ile ilgili bilgi ve belgeler vermek, MASAK’ın ilgili taleplerde bulunması durumunda talebin yerine getirilmesini sağlamak ve MASAK’ ın gerek görmesi durumunda geçici olarak uzman personel görevlendirmesi de yerine getirilmesi gereken yükümlülüklerdendir.²⁰⁹

Polisin karapara aklamayla mücadelede adli görevleri şunlardır:²¹⁰

- Cumhuriyet Savcısı adına Cumhuriyet Savcısının bilgisi dâhilinde soruşturma işlemlerini yürütmek.

²⁰⁶ KOM, “Tarihçeli Tanıtım”, <<http://www.kom.gov.tr/Tr/KonuDetay.asp?id=0&BKey=21>>, (07.04.2013)

²⁰⁷ Durmaz, , s.84

²⁰⁸ Yaşar, s.318.

²⁰⁹ Yaşar, s.322.

²¹⁰ Arıcan, s. 129

- Gerekli şüphenin oluşması durumunda suç delillerinin temini için usule uygun bir şekilde gerekli aramaların yapılması.
- Delil olarak değerlendirilebilecek mal varlığı değerlerini geçici olarak muhafaza altına almak.
- Hâkim veya Cumhuriyet Savcısının arama ve el koyma ile ilgili emirlerini yerine getirmek.
- Suç delili olarak değerlendirilebilecek bulguların muhafaza altına alınması.
- Kuvvetli şüphenin oluşması durumunda hakim kararıyla teknik soruşturmanın yapılması.

Karapara aklamayla mücadelede Emniyet Genel Müdürlüğü KOM bünyesinde 26 Haziran 2000 tarihinde daha etkin bir mücadele amaçlı Türkiye Uluslararası Uyuşturucu ve Organize Suçlarla Mücadele Akademisi kurulmuştur.²¹¹

TADOC' un bünyesinde bulunan araştırma merkezleri şunlardır:

- Suç Önleme Araştırma Merkezi
- Uyuşturucu Ve Talep Azaltımı Araştırma Merkezi
- Bilişim Suçları Araştırma Merkezi
- Karapara Araştırma Merkezi

3.3.4. Türkiye Bankalar Birliği (TBB)

Suç gelirlerinin aklanmasının önlenmesi ve karapara sürecinde bankaların kullanılması, Türkiye için de son derece sürekli gündeme gelen bir durum olarak ortaya çıkmıştır. Bu nedenle sektörün bu anlamda yenilenmesi gereği ortaya çıkarak hem

²¹¹ Arıcan, s.130

uluslararası arenadaki kurallar hem de yabancı ülke mevzuatlarıyla paralellik sağlayan yasal düzenlemelere gidilmiştir.

Bankalar aklama anlamında, nezdinde açılan ve hesap sahiplerinin kimliklerinin belirli olmadığı birçok durumla karşılaşmaktadır. Bu gibi durumlarla mücadelede mevzuat ve bankaların kurumsal mücadelesinde bankalar isimsiz hesap ve gizli hesap uygulamalarının yasaklanması ve bankaları sır saklama yükümlülüğünün, karapara aklanmasının önlenmesi yönünden bankalardan bilgi alınmasını sağlayacak şekilde sınırlandırılması gibi önlemlerle bankaların karapara aklama sürecinde kullanılmasının engellenmesi hedeflenmektedir.²¹²

Karaparanın aklanması ve terörizmin finansmanının engellenmesine dair ülkemiz mevzuatı, Türkiye' nin taraf olduğu uluslararası sözleşme ve girişimler kapsamında, ülkemizde her banka da uluslararası bankacılık alanında Türk bankacılık sektörünün yapısı dikkate alınarak kendi standartları karşılayacak şekilde kendi politika, prosedür ve kontrol yöntemlerini yazılı olarak oluşturmuşlardır. Oluşturulan bu prosedürler çerçevesinde karapara ile ilgili şüpheli bir durumun bildirim süreci şu şekildedir; burada öncelikle yapılan işlem, işlemin şüpheli olduğunu fark eden veya buna kanaat getiren banka görevlisinin şüpheli işlem bildirim formunu doldurup, bankanın uyum görevlisine durumu aktarmasıdır. Diğer izleyen süreçler uyum görevlisinin yapacağı değerlendirmelere bağlı olarak devam eder. Şüpheli işlemin tespit edildiği tarih ile MASAK' a bildirilmesi, uyum görevlisinin konuyla ilgili değerlendirmesi de dahil bunların tümü en fazla 10 gün içinde gerçekleşmelidir. Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde ise süreç daha da hızlı yürütülerek ilgili konu savcılığa da bildirilir.²¹³

Yine düzenlemelerin hem daha iyi uygulanması hem de aklama ile daha etkin bir mücadele için Türkiye Bankalar Birliği (TBB) ve MASAK tarafından ortak bir platform ile TBB-MASAK Çalışma Grubu oluşturulmuştur. Grup ortak çalışmalar yürütmektedir. Bunlardan biri olan Eylül 2005 tarihindeki ortak çalışmada, FATF Tavsiyeleri, Basel Bankacılık Denetim Komitesi çalışmaları ve Avrupa Birliği

²¹² Mavral, s.399.

²¹³ Masak, s.35.

ülkelerinin bankacılık uygulamalarına paralellik sağlanması amacıyla “*Suç Gelirlerinin Aklanması ve Terörizmin Finansmanı ile Mücadelenin Önemi ve Türk Bankacılık Sisteminde İyi Uygulama Kılavuzu*” hazırlanmıştır.²¹⁴ Kılavuzda bankaların karapara ile mücadelede bazı önlemleri almalarını ve banka yönetimlerince onaylandıktan sonra yürürlüğe girmesini önermiştir. Bu düzenlemeler amaç, kapsam ve genel çerçeve başlığı altında toplanmıştır.²¹⁵

Amaç

- Bankacılık aracılığıyla suç gelirlerinin aklanması ve terörizmin finansmanı amacıyla banka açılmalarının engellenmesi,
- Banka ve çalışanlarının hem yasal hem de idari yükümlülüklerinin bilinmesi,
- Bankaların kendi içindeki politika ve prosedürleriyle yasa ve yasanın yetki verdiği kurumların yaptığı düzenlemelere uyumunun sağlanması,
- Uluslararası sözleşmeler ve ilişkilerinde gerekli anlamda uyum ve işbirliğinin sağlanması,
- Bankanın güvenli olarak bankacılık faaliyetlerini yürütmesi, müşteri kalitesinin bu anlamda korunması.

Kapsam

- Bu politika, prosedür ve kontrol yöntemleri Genel Müdürlük, tüm şubeler ve ilgili ülkenin mevzuatının uygun olarak yurtdışındaki şubelerine yayılması ve bunları kapsamaması,
- Hisse çoğunluğunun sahip olduğu yurtiçi iştirakleri, ilgili ülkenin mevzuatının uygun olması durumunda yurtdışı mali iştirakleri de kapsar.

²¹⁴ TBB-MASAK Çalışma Grubu, “**Para Aklama Riskinin Yönetimi ve Türk Bankacılık Sisteminde Uygulama Kılavuzu**”, Bankacılar Dergisi, Sayı: 60, 2007, s.60.

²¹⁵ TBB, s.5.

Genel Çerçeve

Bankaların ve de çalışanlarının sorumluluklarını, bankalar, başta FATF olmak üzere ulusal ve uluslararası anlamda aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadelede tüm kurumların yaptığı düzenleme ve bilgilendirmeler ile kendilerini yenilerler. Aynı zamanda tavsiye, standart ve bilimsel çalışmalardan faydalanırlar ve de aşağıdaki konu başlıkları altında çalışanların genel bir bilgi düzeyinde olması ve yenilenmesini sağlayacak bilgilere yer verirler:

- Suç geliri ve suç gelirinin aklanması kavramları,
- Suç gelirini aklamanın aşamaları,
- Suç gelirini aklama yöntemleri,
- Karaparanın aklanmasıyla mücadelenin tarihsel gelişimi, uluslararası aktörler ve çok taraflı sözleşmeler; Genel çerçeve, Avrupa Konseyi direktifleri, Viyana Sözleşmesi, Basel İlkeleri vb.

3.3.5 Sigortalar ve Bireysel Emeklilik Şirketleri

Ülkemizde, 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu'nun yürürlüğe girmesiyle beraber, 2007 yılında başlayan mevzuat düzenlemeleri büyük ölçüde tamamlanarak ilerleyen yıllarda daha ziyade uygulamanın izlendiği bir dönem olarak geçmektedir. Yapılan yasal düzenlemeler sigortacılık sektörünü sağlam ve büyük ölçüde AB düzenlemeleri ile uyumlu hale getirmiştir. Tüm bunlar ileri düzeye ulaştıkça sigortacılık sektörünün mali yapısı önceki yıllara göre güçlenmiş, daha dinamik bir sektör ortaya çıkmaya başlamıştır.²¹⁶

Bakıldığında Türkiye'de sigorta sektörünün gelişmekte olan önemli bir sektör olduğu sonucu ortaya çıkar. Sigorta sektöründe sigorta şirketleri, reasürans şirketleri, sigorta aracıları (sigorta acenteleri, brokerler), aktüerler ve sigorta eksperleri mevcuttur

²¹⁶ TC. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı Sigorta Denetleme Kurulu, Türkiye'de Sigortacılık ve Bireysel Emeklilik Faaliyetleri Hakkında Rapor 2009, s.2.

ve faaliyetini sürdürmektedir. Aynı zamanda sektör yapısıyla önemli bir istihdam alanı oluşturarak 50 binin üzerinde kişiye istihdam sağlamaktadır.²¹⁷

Günümüzde suç gelirlerinin aklanmasının hacmi tüm dünyada artmaktadır; dolayısıyla sigortacılık sektörü bu alanda daha fazla kullanılmaktadır. Çok eski tarihlerden beri sektörde sahte hasarlar sonucu sigorta sektöründen tazminat alınması karapara aklayıcıları için sigortacılığın en cazip yanını oluşturur. Yine sigorta bedelinin çeşitli sahte işlemler neticesinde gerçek bedelinden yüksek gösterilmesi, sigortaya konu olan mal veya değer birden fazla sigorta şirketine sigorta ettirilmesi, kasıtlı olarak hasar meydana getirilmesi, sigortasız hasarların sigortalı gibi gösterilerek hasar olduktan sonra yapılan yolsuzluklar sigorta sektörünün karapara aklayıcıları tarafından kullandığı aklama yöntemlerindendir. Nitekim bakıldığında sadece İngiltere’de, kasko ve yangın poliçelerine ilişkin hasarlarda yapılan sahtekarlığın yılda 1,6 milyar dolar düzeyinde olduğu araştırmalar neticesinde ortaya çıkmıştır. Bu durum sigortacılık sektörünün karapara aklamada ne ölçüde potansiyele sahip olduğu ve ne gibi büyük sonuçlara neden olabileceği daha net bir şekilde ortaya çıkmaktadır.²¹⁸

Ülkemizde sigorta şirketleri ve bireysel emeklilik şirketlerine bakıldığında ise, bu kurumlar da tedbirler yönetmeliği çerçevesinde müşterinin tanınması gibi süreçlerden geçerek müşteri ile sürekli anlamda iş ilişkisi içerisine girerler. Bu kapsamda sürekli iş ilişkisi ile anlatılmak istenen, yükümlü ile müşteri arasında hayat sigortası veya bireysel emeklilik gibi hizmetler nedeniyle kurulan, niteliği itibarıyla devamlılık unsuru taşıyan iş ilişkisidir.

MASAK 5 Sıra No’ lu Tebliğ’in “4. Sigorta Sektörüne İlişkin Tipler” başlıklı bölümünde sigorta ve emeklilik işlemlerine dair aşağıdaki şüpheli işlem tiplerine yer verilmiştir:

- Müşterinin kendi hesabıyla ilgisi olmayan ve kendi kişisel hesabından, başkasının hesabına çek keşide ederek açıkça ilgisiz olan üçüncü bir taraf adına sigorta poliçesi satın almayı önermesi veya sigorta tazminatının,

²¹⁷ Hakan ÇELİKKOL, Nilüfer DALKILIÇ, “Türkiye’de Sigorta Sektöründe İstihdam, Eğitim ve Geleceğe İlişkin Öneriler”, Ekonomi Bilimleri Dergisi, Cilt 2, Sayı 2, 2010, s.73.

²¹⁸ Kemal ÇUHACI, “Karapara Aklama ve Sigortacılık Sektörü”, Reasürör Dergisi, Sayı: 48, Aralık 2002-Ocak 2003, s.16-17.

yine alakasız bir tarafın hesabına transfer edilmesi. Yine ilgisiz olduğu bariz olan üçüncü tarafın lehdar olması için değişiklik talep etmesi,

- Hayat sigortası ya da emeklilik sigortası poliçesinin primlerinin müşteri tarafından yüksek miktarda ve nakit olarak ödemesi,
- Küçük miktarda ve de düzenli ödemeye dayalı poliçe ödeyen müşterinin, aniden ve ortada olağanüstü bir gelişme yokken peşin ödeme ile önemli ölçüde büyük poliçe satın alma teklifinde bulunması,
- Müşterinin, herhangi bir makul bir nedeni olmaksızın, poliçenin vadesinden önce geri ödenmesini ya da üçüncü bir kişi lehine ödemenin yapılmasını istemesi,
- Poliçedeki ödemenin, riskli değerlendirilebilecek ülkede yerleşik bir banka hesabından EFT aracılığıyla yapılması,
- Müşterinin yaşı ve sağlık durumunun elverişli olmamasına rağmen emeklilik planı veya hayat sigortası sözleşmesi için başvuruda bulunması,
- Müşterinin kendi iş alanı ile ilgisi olmayan bir riski sigorta ettirmek için başvuruda bulunması,
- Müşterinin başka şirketlerden de poliçeleri olduğunun tespit edilmesi ve de bu durumun esasen müşterinin mali profili ile uyumsuz olması,
- Yüksek miktarda düzenli geri ödemeler talep edilmesi ve fakat bu durumun müşterinin genel durumu ve düzenli geliriyle bağdaştırılamaması.

Yine Sigorta ve bireysel emeklilik alanında karapara aklama faaliyetlerinin önlenmesine dair çeşitli faaliyetler yürütülmektedir. Bunlardan biri olan faaliyette, 7 Temmuz 2008 tarihinde Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği (TSRSB) merkezinde karapara eğitim semineri düzenlenmiştir. MASAK yetkililerince aklama ve

terörün finansmanı ile mücadele konularında sunumlar gerçekleştirilen seminerde, MASAK Daire Başkanı Oktay Üstün karapara aklama ile mücadelenin tarihçesini anlatmış ve FATF' in tavsiyeleri hakkında bilgi vermiştir. MASAK uzmanlarından Hasan Karaal ise sigorta şirketlerinin karapara aklama ile mücadelede kimlik tespiti, şüpheli işlem bildirimi gibi konularla ilgili bilgiler vererek, sunumlar gerçekleştirmiştir.

TSRSB-MASAK ile işbirliğinde 8–9 Nisan 2009'da suç gelirlerinin aklanması ve terörizmin finansmanı ile mücadelede yükümlülükler konusunda sigorta ve reasürans şirketleri çalışanlarına yönelik başka bir eğitim programı daha organize edilerek düzenlenmiştir. Eğitimde MASAK yetkililerince karapara ve terörün finansmanının tanımı, yükümlülüklerle ilişkin genel bilgiler ve yaptırımlar, kimlik tespiti, şüpheli işlem bildirimi konularında çeşitli sunumlar gerçekleştirilmiştir.²¹⁹

3.3.6 Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası

Ülkemizde Merkez Bankası'nın asli görevi, fiyat istikrarının korunması olmakla beraber banka, para politikasının yürütülmesi ve para basımı yetkilerine de sahiptir.

Merkez bankaları, pek çok ülkede mali sistemin denetim yetkisine de sahip bulunarak sistemi denetlemekle görevlidir. Bu bağlamda, denetim fonksiyonu gereği karaparanın aklanmasının önlenmesinde de önemli bir rol üstlenmektedirler. Bu doğrultuda, bazı ülke merkez bankaları, aklama ile mücadelede tam yetkiye sahip olurken, bazı ülke merkez bankaları ise sınırlı anlamda yetkilere sahip veya suç gelirleriyle mücadelede özel bir görev ve yetki verilmediği görülmektedir.²²⁰

Ülkelerin merkez bankaları bu konuda karşılaştırılarak incelendiğinde; İrlanda Merkez Bankası tarafından gerçekleştirilen gözetim ve denetim faaliyetlerinin, mali sektörde karaparayla mücadele tedbirleri bakımından sağlam bir temel oluşturduğu söylenebilir.

²¹⁹ TSRSB, "MASAK - TSRSB İşbirliği", Birlik'ten Dergisi, Sayı: 16, Nisan-Haziran 2009, s.6.

²²⁰ D. Derya YEŞİLADALI, "Karaparanın Aklanması ile Mücadelede TC. Merkez Bankası'nın Rolü", Bankacılar Dergisi, Sayı: 32, Yıl: 2000, s.1.

Yine bunun da “The Irish Bankers Federation”, “The Irish Insurance Federation” gibi mali sektör kuruluşlarınca sağlanan destekle daha da güçlü hale geldiği gözlemlenir. Hollanda Merkez Bankası ise kredi ve yatırım kuruluşları ile döviz büfeleri üzerinde denetim yetkisine sahip ve aynı zamanda banka, yönetim ve idari yapıyı kontrol eder, ilgili kuruluşların karaparayla mücadelede yeterli önlem almalarını, yükümlülüklerini yerine getirmelerini sağlar. Yine Yunanistan Merkez Bankası’ nın da bankalar, leasing ve factoring şirketleri, döviz büfeleri gibi kuruluşlar üzerinde denetim yetkileri mevcuttur.²²¹

Konuya TCMB açısından baktığımızda, aklamanın önlenmesine ilişkin 4208 sayılı Kanunun hazırlık çalışmalarında aktif bir rol almak ve bir banka olarak mevzuata tabi olmakla beraber, karaparayla mücadelede Merkez Bankamız özel bir görev ve yetkiyle donatılmamıştır. Mevzuat doğrultusunda banka sadece, MASAK tarafından istenecek bilgi ve belgeleri vermekle yükümlü bir kurum olarak sınırlı anlamdadır ve istenildiğinde bilgi vermekle yükümlüdür.²²²

3.3.7 Sermaye Piyasası Kurulu

Sermaye Piyasasının tanımı tasarrufların menkul kıymetlere yatırılarak halkın iktisadi anlamdaki kalkınmaya etkin ve yaygın bir katılmasının sağlanmasıdır. Bu tanımın etkin olarak sağlanması ve piyasanın güven, açıklık içinde, tasarruf sahiplerinin hak ve yararlarının korunmasını düzenlemek ve denetlemek amacıyla 1981’de çıkan 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun vermiş olduğu görevleri yapmak ve kanunun verdiği yetkileri kullanmak üzere de Sermaye Piyasası Kurulu oluşturularak faaliyete başlamıştır.²²³

Kurulun vizyonuna bakıldığında, sermaye piyasasının güvenli, adil, şeffaf ve etkin işlemlerini sağlamak iken, uluslararası norm ve gelişmeler ışığında değişen piyasa ihtiyaçlarını karşılayan, hesap verilebilir düzenleme ve denetleme yapmayı kendisine

²²¹ Mavral, s.393-394.

²²² Yeşiladali, s.1.

²²³ Sermaye Piyasası Kurulu(SPK), 2006 Yılı Faaliyet Raporu, s.1.

misyon edinmiş ve ulusal ve uluslararası alanda öncü, dinamik ve saygın hale gelmektedir.²²⁴

Ülkemizde Sermaye Piyasalarında karapara ile mücadelede için esas alınan şüpheli işlem tipleri de MASAK 6 No’lu tebliğde şu şekilde sıralanmıştır:²²⁵

- Müşterinin, yaptığı işlemlerden kar amacı gütmüyormuş, yatırımlarının riskini ve maliyetlerini umursamaz gibi görünür izlenimi vermek. Yine mantık dışı ve zararlar sonuçlanan ilginç emirler vermesi, işlemler gerçekleştirmesi,
- Piyasa şartlarıyla ters orantılı, müşterinin aldığı menkul kıymeti süresinden önce aniden kapatması,
- Müşterinin, makul bir sebep olmadan değişik aracı kuruluşlar nezdindeki hesabı ile ilişkisi olmayan başka kişilerin hesaplarına sürekli menkul kıymet transferi yapılması,
- Müşterinin normal işi ile ilgili faaliyetleri ile uyuşmayan miktarlarda menkul kıymet veya diğer piyasa araçlarından satın alması,
- Menkul kıymet yatırımlarının müşteri ile ilişkisi olmadığı açık olan üçüncü taraflara aktarılması,
- Müşteri veya şirket bazında Sermaye Piyasası Kurulunca işlem yasağı getirilmiş olması.
- Sermaye Piyasası Kurulunca işlem yasağı getirilmesine rağmen yasaklı kişiler veya kurumların dolaylı olarak işlem yapıyormuş şüphesi doğuran işlemler.

²²⁴ SPK, 2006 Yılı Faaliyet Raporu, s.1.

²²⁵ Aktif Serbest Muhasebecilik Mali Müşavirlik, “MASAK Genel Tebliği Sıra No: 6” ,< <http://www.aktifsmmm.com.tr/MASAK/Tbl/masaktbl.6.htm> > , (17.02.2013).

Aracı kuruluşların bu gibi şüpheli işlem tiplerine dikkat göstermelerinin yanı sıra bu gibi işlemlere mani olmak ve sermaye piyasasını düzenlemek adına SPK'nın temel görev ve yetkileri de şu şekildedir:²²⁶

- Sermaye piyasası araçlarının halka arz ve satışını, aynı zamanda ihracını düzenlemek ve denetlemek,
- Piyasadaki araçları kayıt altına almak ve kamu yararı söz konusuysa bu ürünleri halka arz ve satışını geçici olarak durdurmak,
- Sermaye piyasası kurumlarının mali bünyeleri ve kaynaklarının kullanımı ile ilgili rasyoları ya da faaliyet alanlarını belirlemek,
- Sermaye piyasasında, bağımsız denetim faaliyetine ilişkin esasları ve kontrolleri belirlemek,
- Kamunun zamanında, yeterli ve doğru olarak aydınlatılmasını sağlamak ve bu amaçla kararlar almak ve bunu her türlü mali tablo ve raporlar ile belirlemek,
- Sermaye piyasasında faaliyet gösteren kurumlar, borsalar ve teşkilatlanmış diğer piyasaların faaliyetlerini izlemek ve bunları sürekli denetlemek,
- Sermaye piyasasını ilgilendiren her türlü yayın, duyuru ve reklamları izlemek, yanıltıcı ilan ve reklamları da yasak etmek,
- Elde ettiği veya kendisine sunulan mali tablo ve raporlar ile diğer belgeleri incelemek, gerekli tedbirleri almak,
- Vadeli işlem borsasındaki kurumları düzenlemek,
- Menkul kıymetler işlemlerinin ödünç alma ve verme, repo işlemlerini düzenlemek,

²²⁶ SPK, 2009 Yılı Faaliyet Raporu, s.1-2.

- Dışarıda yerleşik kişilerin gerçekleştirdiği menkul kıymet işlemleri için gereken düzenlemeleri yapmak,
- Sermaye piyasası araçlarının takası, saklanması ve düzenlenmesi ve de denetlenmesi,
- Gerektiği durumda ilgili Bakanca istenecek incelemeleri yapmak, rapor vermek,
- Gayrimenkullerin değerlemesini yapabilecek ekspertiz kurumlarını ilan etmek, düzenlemeleri yapmak,
- Sermaye piyasasında fiili olarak veya medya ve elektronik ortam aracılığıyla da dahil yatırım tavsiyelerinde bulunacak kişi ve kuruluşların uyacakları ilke, usul ve esasları belirlemek,
- Sermaye piyasası ile ilgili çalışan, yönetici veya kurumların mesleki eğitimi, mesleki yeterliliği ve mesleki ehliyetlerini gösterir sertifika verilmesine ilişkin esasları belirlemek, aynı zamanda da bu amaçlarla merkez kurmak ve faaliyetlerin esas ve usullerini belirlemek
- Her türlü elektronik ortamdan gerçekleştirilen sermaye piyasası faaliyetleri ve işlemleri için elektronik imza kullanım esaslarını düzenlemek ve de bunları denetlemek,
- Yurtdışındaki sermaye piyasalarından sorumlu kuruluşlar ile ortak her türlü iş birliği yapmak ve de bu kurumlarla bilgi alış verişinde bulunmak.

Maddelerde belirtildiği üzere eğitim faaliyetlerini de üstlenmekle yükümlü olan SPK karapara ile mücadele alanında da çeşitli eğitim faaliyetlerinde de bulunarak bu rolünü yerine getirmektedir. Bunlardan biri olan eğitimde, SPK ile MASAK uzmanlarının katılımıyla 2006 yılında, SPK üyelerine yönelik olarak “Mali Suçlarla Mücadelede Aracı Kurumların Etkinliğinin Arttırılması Semineri” düzenlenmiştir. MASAK Uzmanı Erkan Tunçdemir’in eğitim verdiği seminerde, “Karapara Aklama ile Mücadele” konusu üzerinde durmuştur. Eğitimde ayrıca SPK’ dan Aracılık Faaliyetleri

Dairesi Başkan Yardımcısı ile Aracılık Faaliyetleri Dairesi Uzmanı da “Mali Suçlarla Mücadelede Aracı Kurumların Etkinliğinin Arttırılması” konusunda ayrı ayrı bilgi vererek katılımcıların konu ile ilgili soruları cevaplandırılmışlardır.²²⁷

3.3.8. Factoring ve Finansal Kiralama Kuruluşları

Ülkemizde finans sektörünün toplam aktif içerisinde yaklaşık % 2.5’luk bir payı bulunan Faktoring ve Finansal Kiralama şirketleri faaliyetlerinde BDDK’ nın kontrolü altındadırlar.²²⁸ Dolayısıyla karapara aklayıcıların bu kuruluşlar aracılığıyla karapara aklamaya çalışmasının önlenmesinde BDDK’ nın düzenlemelerinin önemi büyüktür.

Faktoring işlemlerindeki şüpheli durumlar da MASAK 6 No’ lu tebliğde tek tek sayılmıştır ve şu durumların varlığında faktoring işlemlerinde şüpheli işlem den söz etmek mümkündür.²²⁹

- “Faktore vadeli satıştan doğan alacağını devreden firmanın (satıcı), müşterisi olan gerçek ya da tüzel kişilere (alıcı), piyasa koşullarına göre sürekli ve yüksek bedellerle mal veya hizmet satışı gerçekleştirmesi,
- Alıcı firmanın kendi mali gücünün çok üstündeki vadeli borçlarını zamanında ödemesi veya ödeyeceği konusunda taahhütte bulunması veya böyle bir durumda satıcı firmanın alıcı firma lehine borcunu ödeyeceği yönünde garantiler vermesi,
- Alıcı ya da satıcı firmalardan birinin paravan olabileceği ya da aralarında muvazaalı bir işlem tesis edildiği konusunda şüphe olması,
- Faktoring şirketine ibraz edilen faturaların gerçekliği konusunda şüphe duyulması.

²²⁷ Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği (TSPAKB), 2006 Yılı Faaliyet Raporu, s.29.

²²⁸ BDDK, BDDK Tanıtım Kitapçığı, s.35,

<http://www.bddk.org.tr/websitesi/turkce/kurum_bilgileri/bddk_hakkinda/5802brsa-tr.pdf>, (14.02.2013).

²²⁹ Aktif Serbest Muhasebecilik Mali Müşavirlik, “MASAK Genel Tebliği Sıra No: 6”, <<http://www.aktifsmmm.com.tr/MASAK/Tbl/masaktbl.6.htm>>, (14.02.2013).

Tebliğ’ de sayılan bu şüpheli işlemlere rağmen son dönemde, bazı faktoring şirketlerinin etkin bir iç kontrol sistemi kurarak temlik alınan fatura veya benzeri belgelerin gerçekliğine ilişkin gerekli istihbarat ve gereken araştırmayı yapmadığı, sadece firmaların beyanlarına istinaden işlem yaptığı ve temlik aldıkları faturaların veya benzeri belgelerin sahte belge olup olmadığını kontrol etmedikleri BDDK’ nın denetim elemanlarının yaptığı incelemelerde ortaya çıkarılmıştır. Bunun üzerine 8 Temmuz 2010’ da BDDK bir genelge yayınlayarak faktoring kuruluşlarının dikkat etmesi gerektiği konuları belirtmiştir.²³⁰

Finansman tedarikinin yalnızca faktoring şirketi müşterisinin mal veya hizmet satışına istinaden düzenlediği fatura veya benzeri belgelerin karşılığında faktoring şirketi müşterisine sağlanması gerekmekte ve faktoring şirketinin müşterisine sağladığı finansman tutarının da fatura tutarını geçmemesi,

- Müşterilerden faktoring işlemine dair ek teminat olarak temlik alınan fatura veya bu gibi işlemle ilişkili olmayan çek/senet alınabilmesi için, alacağın vadesinde ödenmeyip sorunlu hale gelmiş olması gerekir. Aksi halde alınan çek/senet karşılığında hiçbir şekilde çek/senedin ilgililerine finansman sağlanmaması, kayıtlarında söz konusu çekin/senedin ilgili borca istinaden teminat alındığının belirtilmesi,

- Faktoring şirketi, müşterisini yeterince tanıyacak şekilde istihbaratı yapmalı, yalnızca müşterilerin beyanına istinaden işlemi gerçekleştirmemesi, temlik alınan faturaların gerçekliğine ilişkin gerekli istihbarat ve araştırma için iç kontrol sisteminin oluşturulması,

- Fatura iptalleri olduğunda, fatura iptallerini müşterilerin faktoring şirketlerine haber vermesi ve bu faturaların yerine yenilerinin düzenlenmesi halinde ise yeni faturaların kendilerine zamanında verileceği esasında taahhüt alınması ve gerekirse faturanın gerçekliğinin incelenmesi.

²³⁰ BDDK, Genelge, Konu: Faktoring İşlemleri, Sayı: B.02.1.BDK.0.12.00.00-134-2, http://www.bddk.org.tr/websitesi/turkce/mevzuat/bankacilik_kanununa_iliskin_duzenlemeler/8189faktoring_islemleri_genelgesi.pdf , (14.03.2013).

Yine MASAK 6 No' lu Tebliğ'de finansal kiralama şirketlerine ilişkin şüpheli durumlar da şu şekilde sıralanmıştır:²³¹

- Cari piyasa veya öngörülebilir değerleri bakımından uygun olmayan fiyatlar üzerinden finansal kiralama yoluyla makine ve ekipman kiralanmak istenmesi.
- Normal olarak talep edilenlerden çok büyük miktardaki ve herhangi bir gerekçeye dayandırılmayan finansal kiralama ödemeleri.
- Finansal kiralama borçlarının beklenmedik bir şekilde, süresinden önce ve bilinmeyen bir kaynaktan ödenmesi
- Finansal kiralama sözleşmesine bağlı yükümlülüklerin ve ödemelerin, makul bir nedene dayanmaksızın kiracı yerine, üçüncü kişiler veya finansal kiralama konusu malı temin eden kişiler tarafından yerine getirilmesi.”

Bu gibi işlemlerle mücadele ve kontrol anlamında finansal kiralama şirketleri için diğer bir üst otorite de Finansal Kiralama Derneği (FİDER)'dir. FİDER, mesleki alanda Finansal kiralama şirketleri arasında ortak ilke ve hedefleri saptamak ve uyum ve iletişimi sağlamak, finansal kiralama konularında araştırmalar yapmak, her türlü eğitim faaliyetlerinde bulunmak, mesleki ve istatistiki bilgi derleyerek arşivleme, basma ve yayma faaliyetlerinde bulunmak, finansal kiralama ile ilgili yasal düzenleme ve uygulama çalışmalarını izlemek, derlemek gibi yükümlülüklerin tümünü bünyesinde üstlenmiştir.²³²

²³¹ Aktif Serbest Muhasebecilik Mali Müşavirlik, “MASAK Genel Tebliği Sıra No: 6” ,< <http://www.aktifmmm.com.tr/MASAK/Tbl/masaktbl.6.htm>> , (15.02.2013).

²³² FİDER, “Kuruluş ve Misyon”, <http://www.fider.org.tr/?intPageStructureNo=13&sintLanguageID=0&bytContentType=2&intPageNo=46&strHitCountParam=2|13|0|265|774> , (15.02.2013).

4. ÖRNEK OLAYLAR

Karapara aklama suçunun işlenişi ve aklama yöntemlerinin daha iyi anlatılması amacıyla bu bölümde İstanbul Emniyet Müdürlüğü Mali Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü arşiv kayıtlarından elde edilen gerçek, yaşanmış olaylara yer verilmiştir. Olayda geçen kişi ve kurum isimleri, kısaltmalar, yıl ve rakamlar değiştirilmiştir.

4.1 Naylon Fatura

Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğünün yürüttüğü bir çalışmada, Bay K.Ç, İstanbul ilinde faaliyette bulunmak üzere yanında çalışanlar B.Ç ve A.Ç adına 2 ayrı unvanda firma kurduğu ve bu firmalar üzerinden naylon fatura düzenleyerek piyasaya sürdüğü ihbar edilmiştir.

Yapılan araştırmalarda X, şirketinin ortağı A.Ç' nin aynı zamanda Y, şirketinin de ortağı olduğu, K. Ç' nin Y şirketinin gerçek sahibinin olduğu ve firmanın sahte fatura ticareti yapan bir firma olduğu, X ve Y firmalarının faaliyet adresleri ile K.Ç' nin ikamet adresinin aynı olduğu ve yapılan aramalarda çeşitli firmalara ait kullanılmamış fatura ve irsaliyeler ile kaşelerin bulunduğu, K.Ç' nin organizasyonu ile piyasaya komisyon karşılığı sahte fatura satıldığı kanaatinin olduğu tespit edilmiştir.

Vergi Denetmenlerince, VUK kapsamında yapılan incelemede şahıslar hakkında karapara aklama açısından soruşturma yapılabilmesi için gerekli olan öncül suçun varlığı tespit edilmiş, MASAK tarafından yapılan araştırma sonucunda K.Ç' nin 2006 ve 2007 yıllarında sahte fatura karşılığı 1.1 Milyon suç gelirinin ticari faaliyet kapsamında gerçekleştirilerek, meşru bir yoldan elde edildiği konusunda kanaat uyandırmak maksadı ile defterlere bu tutarların kaydedilmesi fiillerinin, suç gelirlerini yasa dışı kaynağından uzaklaştırmak suretiyle gizlenmesi kapsamında değerlendirilebileceği belirtilmiş, konu ilgili Cumhuriyet Savcılığına intikal ettirilmiştir.

4.2 Oto Kiralama

Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğünün yürüttüğü bir çalışmada, N. A. İsimli şahıs 16 ayrı banka şubesinden sahte evraklarla bireysel kredi

başvurusunda bulunarak 260.000 TL ve diğer bir bankadan da yine sahte evraklarla taşıt kredisi başvurusunda bulunarak 75.000 TL tutarında olmak üzere toplam 334.000 TL tutarında kredi kullanarak bankaları zarara uğratmıştır. N.A öncül suçlardan elde ettiği paraları, M.C ye ait oto kiralama şirketlerinden, sürekli oto kiralama görüntüsü altında M.C' ye aktarmak suretiyle aklamaya çalışmıştır.

Aklanan tutarın bilinmemesi için M.C ile N.A arasında düzenlenen oto kiralama belgelerinin yasal defter ve belgelere kaydetmeme ve bunları gizleme yoluna başvurulmuştur.

A Ltd. Şti ortaklarını Ticaret Odası kayıtlarında M.K.D ve Ü.U olarak, Vergi Dairesi kayıtlarında ise N.A ve İ.B olarak göstererek, N.A. istediği zaman kendisini ortak istediği zaman da şirketlerle ilişkisinin olmadığı görüntüsü yaratarak, suç gelirlerini kolayca aklayabileceği bir ortam oluşturmuştur.

4.3 Vergi Kaçakçılığı

MASAK tarafından yapılan bir incelemede, A.Gümrük Müşavirliğinin müşterisi olan ithalatçı firmalardan B adına yürütülen işlemlere sahtecilik mahiyetli bir takım eylemler gerçekleştirdiği tanzim edilen sahte evrakların Gümrük İdaresine ibrazı yoluyla gerçekte ödenmesi gereken tutardan daha düşük tutarda vergi ödeyerek ithalat işlemlerinin tamamlandığı, ardından da yine sahte evraklar tanzim edilip bu evraklarla ithalatçı firmaya ibrazı yoluyla bu firmalardan gerçekte ödemesi gereken vergi tutarı kadar tahsilat yapıldığı böylelikle Gümrük İdaresine ödenen tutar ile firmadan tahsil edilen tutar arasındaki fark kadar bir suç geliri elde edildiği değerlendirilerek konu Savcılığa intikal ettirilmiştir.

Soruşturmanın başlamasıyla M.A' nın, kendisi ve eşi üzerine kayıtlı 12 adet gayrimenkulü, soruşturma makamlarını yanıltmak ve müsaderesini engellemek amacıyla, akraba ve iş arkadaşları olduğu anlaşılan 7 farklı kişiye muvazaalı şekilde devretmiştir. Yapılan muvazaalı devir işlemleri ile ilgili olarak kişilerin ifadeleri alınmış, şahıslar çelişkili beyanlarda bulunmuşlardır.

Konuyla ilgili olarak M.A. isimli şahıs hakkında resmi belge ve özel belgede sahtecilik, vergi kaçakçılığı öncül suçlarını işleyerek suçtan elde edilen mal varlığı değerlerinin aklanması suçlarından işlem yapılmıştır.

4.4 Tefecilik

V.Ü isimli şahsın nakde sıkışmış kişilere çek ve senet karşılığı yüksek faizlerle borç para vererek tefecilik suçunu işlediği ve bu yolla yüksek gelirler elde ettiği ihbar edilmiştir.

Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğünce yürütülen çalışmada, X ilinde kuyumculuk faaliyetiyle uğraşmakta olan V.Ü' nün nakde sıkışmış kişilere çek ve senet karşılığı yüksek faizli borç para verdiği, paraların 3-4 aylık faizlerinin %20' leri bulabildiği, borçların geri ödemesinin bazen elden bazen de kredi kartıyla V.Ü' nün işyerindeki POST cihazından yapıldığı, V.Ü nün borç verirken önce altın satmış gibi gösterdiğini daha sonra bunu tekrar bozdurup her ay için kar ve işçilik ücreti koyduğu böylece tefecilikten kazandığı geliri ticari faaliyet geliri gibi göstermeye çalıştığı tespit edilmiştir. Ayrıca V.Ü isimli şahsın borç verirken kendi ve oğlu adına olan kredi kartlarını borç alacak kişinin işyerindeki POST cihazından kullandığını, böylece borç verme işlemine mal alış verişi şeklinde ticari faaliyet izlenimi kazandırmaya çalıştığı tespit edilmiştir.

MASAK tarafından yapılan incelemede V.Ü isimli şahsın incelemeye konu 4 yıl içinde 1 Milyon TL' ye yakın bir miktarda faiz gelirini aklama suçuna ilişkin tipte çeşitli işlemler gerçekleştirdiği, bu yolla suçtan kaynaklanan mal varlığı değerlerini aklama suçunu işlediği değerlendirilmesine varılmıştır.

4.5 Fiziki Para Transferi

Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığının yürütmüş olduğu bir soruşturmada bir holding çalışanının İstanbul Atatürk Havalimanından ülkemize 3,5 milyon Mark getirmesi üzerine söz konusu kişi havalimanında yakalanmıştır. Holding çalışanı şahıs getirmiş olduğu paralarla alakalı gümrük idaresine herhangi bir beyanda bulunmamıştır.

4.6 Parçalama Yöntemi

Şüpheli A ve on arkadaşı değişik bankalarda kendi adlarına Dolar, Mark ve TL hesapları açtırmıştır. Bu şahıslar değişik şahıs ve firmalardan diğer ülkelerdeki kişi ve firmaların hesaplarına yatırılmak üzere efektifler almışlardır. Söz konusu efektiflerin bir kısmını diğer ülkelerdeki kişi ve firmaların hesaplarına ihracat bedeli olarak yatırmışlardır. Efektiflerin diğer kısmıyla ise değişik illerde döviz ve altın ticareti ile uğraşan şahıslara satmışlardır.

Bu olay ile ilgili MASAK görevlileri yapmış olduğu soruşturma neticesinde bir rapor hazırlamıştır. Söz konusu raporda şüpheli A ve on arkadaşının değişik bankalarda Dolar, Mark ve TL hesaplarını açtırdıklarını tespit edilmiştir. Ayrıca bu banka hesapları aracılığı ile 20.858.102 USD ve 11.141.479 USD' nin çeşitli işlemlere ve sınır ötesi hareketlere tabi tutulduğu belirtilmiştir.²³³

4.7 Tarihi Eser Kaçakçılığı

MASAK tarafından yapılan araştırma ve incelemede; 12 kişiden oluşan bir suç grubu tarafından 300 bin ABD Doları değerinde bir tarihi eserin yasa dışı yollardan yurt dışına kaçırıldığı, satış bedelinin suç grubu üyelerinin ülkemizde açılan banka hesaplarına transfer edildiği tespit edilmiştir.

Olay ile ilgili olarak tarihi eserin kaçırıldığı ülkenin mali istihbarat biriminden tarihi eserin yurt dışında satışı ve Türkiye' ye yapılan para transferleri konusunda bilgi temin edilmiş ve elde edilen bilgilerin Türkiye' de tespit edilen bilgilerle uyumlu olduğu görülmüştür.

Öte yandan yapılan araştırma sırasında, yurt dışından transfer edilen paraların suç geliri olduğu yönünde ciddi emareler olması nedeniyle ilgili banka hesaplarına tedbir konulması sağlanmıştır.

²³³ Arıcan, a.g.e. s.142

Öncül suçtan (tarihi eser kaçakçılığı) yakalanan sanıklar, banka hesaplarına yurt dışından yapılan transferlerin amacı konusunda makul bir açıklama yapamamışlar, bu paraların kaynağına yönelik herhangi bir bilgi ve belge de ibraz edememişlerdir.

Araştırma sonucunda ülkemizden yurt dışına kaçırılan tarihi eserin 300 bin ABD Doları karşılığında satıldığı ve satış bedelinin 12 kişiden oluşan suç örgütünün Türkiye deki banka hesaplarına transfer edildiği tespit edilmiştir. Aklama suçunun işlendiği sonucuna varılan bu olayla ilgili olarak, sanıklar hakkında gerekli cezaya çarptırılmaları ve karapara kapsamındaki 300 bin ABD Dolarının müsadere edilmesi talebiyle ilgili Cumhuriyet Savcılığına suç duyurusunda bulunulmuştur. (Karapara kapsamındaki tutarın bir bölümü ele geçirilemediğinden, buna tekabül eden değerlerin de müsadere edilmesi talebinde bulunulmuştur.)

Olayda yer aldığı tespit edilen şirketler ile gerçek kişilerin, uyuşturucu ticaretinden elde edildiği bilinen paraları iktisap ettikleri, paraların bir bölümünün ihracat taahhüt hesaplarının kapatılmasında kullanıldığı ve böylece aklama suçunun oluştuğu belirtilerek ilgili gerçek ve tüzel kişiler hakkında savcılığa suç duyurusunda bulunulmuştur.²³⁴

4.8 Devletten Haksız Vergi İadesi Alınması

Vergi idaresi yetkilileri tarafından yapılan bir vergi incelemesinde, 1990' lı yılların ikinci yarısında bazı kişilerin, kurdukları şirketler yoluyla devletten önemli tutarlarda haksız vergi iadesi aldıkları tespit edilmiş ve konunun karapara aklama suçu bakımından araştırılması için durum MASAK' a iletilmiştir.

MASAK tarafından yapılan araştırma ve incelemede üç kişiden oluşan bir hayali ihracat organizasyonunun devletten haksız KDV alınması suçunu işledikleri tespit edilmiştir. Olayda organizasyon üyelerinden Bay S.Faturacı, bir başka şehirde bulunan ihracatçı firmalara sahte fatura sağlamak ve bu firmaların haksız KDV iadesi almalarını temin etmekte, ayrıca sahte faturaların alındığı çeşitli firmalara yapılan komisyon ödemelerine aracılık etmektedir. Bu işlemlerden elde ettiği geliri ise bir yakını üzerine açılan banka hesabına yatırmaktadır.

²³⁴ Masak, <http://www.masak.gov.tr/tr/suc-gelirinin-aklanmasi/tipolojiler.aspx>, (16/04/2013)

Organizasyonun bir diğ er  yesi olan Bay M. Aklar, sahibi ve yöneticisi olduğu şirketler aracılığıyla elde edilen haksız KDV nin gerçek mahiyetini gizlemek maksadıyla, kendisi, aile fertleri ve çalışanları üzerine banka hesapları açmakta ve parayı bu hesaplar üzerinde dolaştırdıktan sonra kendisi ve aile fertleri üzerine çeşitli malvarlığı edinmektedir.

Bay T.İade ise organizasyon kapsamında faaliyet gösteren şirketlerin mali müşavirliğini yapmakta, ihracatçı şirketlere sahte fatura bulmakta ve bunun karşılığında komisyon almaktadır. Elde ettiği gelirle ise eşi üzerine gayrimenkul satın almıştır.

Devletten haksız KDV iadesi aldıkları ve bu yolla karapara elde ettikleri anlaşılan organizasyon üyelerinin, söz konusu karaparayı aile fertleri ve çalışanlarına ait banka hesaplarında çeşitli transfer işlemine tabi tuttıkları ve menkul ve gayrimenkul malvarlığı edinerek akladıkları tespit edilmiş ve haklarında Savcılığı suç duyurusunda bulunulmuştur.²³⁵

4.9 Uyuşturucu Ticareti

Aralık 1992’ de kolluk makamlarına yapılan ihbarda Kismetim Bir adlı gemide önemli miktarlarda eroin olduğu ve söz konusu eroinin Dubai’den yola çıkararak ülkemiz üzerinden Avrupa’ ya nakledileceği söylenmiştir. Bunun  zerine yapılan operasyon sonucunda gemi mürettebatı operasyonu önceden haber alması nedeniyle söz konusu gemiyi 3 ton 100 kilo eroinle batırmışlardır.

Kismetim Bir adlı gemide yüklenen malların ihracat değeri 115 milyon dolar olarak gösterilmiştir. Bu durumda ihracattaki vergi iadesinin kapsamında 13 milyon USD değerinde vergi iadesine hak kazanılmıştır. G r ld ğu gibi toplam olarak 126 milyon USD değerindeki karaparanın aklanması istenmektedir.

4.10 Kadın Ticareti

Kolluk kuvvetlerine yapılan bir ihbarda A isimli şahsın bir otelin sahibi olduğu, söz konusu şahsın yabancı uyruklu kadınları pasaportlarını gasp ederek

²³⁵ Masak, <http://www.masak.gov.tr/tr/tr/suc-gelirinin-aklanmasi/tipolojiler.aspx>, (16/04/2013)

alıkoyduğu ve bu yabancı uyruklu kadınlara zorla fuhuş yaptırdığı, A isimli şahsın bu yolla geçimini sağladığı söylenmiştir.

İlgili kolluğun ihbar üzerine şüpheli A ya ait otelde yapmış olduğu aramalar neticesinde otelde kalan yabancı uyruklu bayanlara rastlanılmıştır. Ayrıca şahıs üzerinde bulunan 19.765 USD ve 50 Marka el koyulmuştur. Şüpheli şahıs A ise vermiş olduğu ifadesinde söz konusu paranın otel işletmeciliği faaliyetlerinden elde edildiğini beyan etmiştir.²³⁶

4.11 Sigara Kaçakçılığı

Bazı grupların sigara fiyatlarının aşırı seviyede artmasına paralel olarak Gürcistan, İran ve Suriye sınırları başta olmak üzere ülkemize kaçak yollardan sigara getirdiği, bu sigaraların tezgah altından satışının yapıldığı, bu yolla ülke ekonomisine ve insan sağlığına büyük zarar verildiği, büyük vergi kayıplarına neden olunduğunun tespit edilmesi üzerine, sigara kaçakçılığı yapan grup hakkında Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğüne çalışma başlatılmıştır.

S ilinde yürütülen çalışma neticesinde, Dört Kardeşler olarak bilinen İ.D., A.D., M.D., ve Ö.D. isimli şahısların F. K. ile irtibatlı olarak S iline kaçak yollardan sigara getirerek daha önce İ.D.’ nin akrabası olan Y.D.’ ye ait dükkanda ve seyyar tezgahlarda sattıkları ve bu yolla hatırı sayılır gelir elde ettikleri tespit edilmiştir.

Yapılan çalışmalarda;

Sigara satışının yapıldığı Y.D.’ ye ait işyerinin daha önce İ.D.’ ye ait olduğu, İ.D.’ nin daha önceden bir çok kez kaçak sigara satışı yüzünden polis baskınlarının olması dolayısıyla dikkat çekmemek için işyerini Y.D.’ ye muvazaalı olarak devrettiği, aslında işyerinin hala İ.D.’ ye ait olduğu,

Dört kardeşlerin ve F.K.’ nin S iline 10 sene önce geldikleri ve geldiklerinde hiçbir mal varlıklarının olmadığı bilgileri edinilmiştir.

Şüphelilerin mal varlıklarına yönelik yapılan araştırmada,

²³⁶ Arıcan, s.152-153

Dört Kardeşler bireylerine ait 3 daire, 1 dükkan, 1 arsa, 4 kamyonet ve banka hesaplarında yüklü miktarda para olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca şahısların çeşitli hesaplara aynı yıl içinde 300.000 TL den daha fazla bir miktarı havale ettiği tespit edilmiştir.

Şüphelilerin gelirlerini kaçak sigara satışlarından sağladıkları, banka ve postane hesaplarına bakıldığında kazançlarıyla uygun olmayan yüksek miktarlarda para transferi gerçekleştirdikleri, para transferlerinin genellikle kaçakçılık suçlarından sabıkalı kişilerle olduğu, şahısların son 2 yıl içinde beyan ettikleri gelirleriyle orantısız şekilde mal varlığı sahibi olduğu tespit edilmiştir. Şahıslar, kaçakçılık öncül suçu işleyerek elde ettikleri gelirleri aklamaya çalışmak suçundan ilgili Cumhuriyet Başsavcılığına intikal ettirilmiştir.

SONUÇ

Tarih boyunca suçların çoğu para ve menfaate ulaşmak için işlenmiştir. Suç ve suçluya mücadele edenlerin bunu fark etmesi üzerine suçlular elde ettikleri gelirleri kaybetmeye başlamıştır. Suçlular ortaya çıkan bu soruna çözüm aramaya başlamış, bunun sonucunda da karapara aklama kavramı ortaya çıkmıştır.

Küreselleşmenin etkisiyle ülkeler arasındaki sınırlar ortadan kalkmış, bu durum karapara aklayıcılarına daha geniş hareket alanı sağlamıştır. Yasadışı paranın ekonomiye enjekte edilebilmesi için yeni yöntemler keşfedilmeye başlanmıştır.

Küreselleşmenin etkisiyle karapara ile mücadelede ulusal düzeyde mücadelenin yeterli olamayacağı görülmüş, bunun sonucunda uluslararası kuruluşlar kurulmuştur. Bu kuruluşlar tarafından karapara aklamayla topyekün mücadele için yeni kararlar alınmış, bu suçla ilgili uluslararası standartları belirlemeye başlamışlardır.

Bu kuruluşlar, mücadele konusunda aldıkları kararların üye devletler tarafından ulusal mevzuatlarına uygulanmasını istemekte, üye devletlerin bu kararları uygulayıp uygulamadıklarını denetlemektedir. Ayrıca gerekli önlemleri almayarak suçlulara altyapı hazırlayan devletleri ifşa etmekte, bu devletler üzerinde baskı kurarak onları mücadeleye zorlamaktadır.

Karapara ile mücadelede uluslararası örgütlerce alınan kurallara uymayan bazı devletlerin finansal mevzuatları ne yazık ki karapara aklayıcılarının işine yaramaktadır. Bu devletlerin sınırları içerisindeki bankalar vasıtasıyla yapılan işlemler hakkında istenilen bilgilere sır saklama yükümlülüğü dolayısıyla olumsuz cevap verilmektedir. Bu da karapara ile global bazda mücadelenin ne kadar önemli olduğunu göstermektedir.

Türkiye karapara ile mücadele amacıyla 1991 yılında FATF' a üye olmuş, 1996 yılında 4208 sayılı Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanunu çıkarmıştır. 4208 sayılı kanunla karapara ile mücadelede koordinasyonu yürütmesi için Mali Suçlar Araştırma Kurulu (Masak) kurulmuştur. 2005 yılında karapara aklama ile ilgili mevcut cezai sorunların düzeltilmesi amacıyla 5237 Türk Ceza Kanununda Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerinin Aklanması olarak düzenlemiştir. Son olarak 2006

yılında 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanunu düzenleyerek Karapara Aklama suçunu engellemeye ve caydırıcı hale getirmeye çalışmıştır.

Karapara aklamayla mücadele konusunda Türkiye’ de ve Dünya’ da gerekli yasal düzenlemeler yapılsa da, suçlular her zaman yasal bir boşluk bulmakta ve hep bir adım önde olmaktadır. Karapara aklama suçunun yapısı gereği bu soruna kesin bir çözüm bulmak mümkün olamamaktadır. Ancak yapılan yasal düzenlemeler sürekli güncellenerek suçluların hareket alanının daraltılması mümkün olmaktadır.

Organize suç örgütleri varlıklarını devam ettirebilmek ve faaliyetlerini sürdürebilmek amacıyla siyasi ve bürokratik korumaya ihtiyaç duyarlar. Siyasiler ve kamu görevlileri ahlaki ve kişisel zaafı yüzünden, bazen de baskı ve tehdit yoluyla suç örgütlerine yardım etmektedir. Nitekim büyük yolsuzluklar incelendiğinde çoğunun bürokratik ve siyasi yardım ile işlendiği açık şekilde görülecektir. Bu da denetimin ve eğitimin yolsuzlukla mücadelede ne kadar önemli olduğunu göstermektedir.

Ülkemizdeki mevcut yasal düzenlemelerde bir takım değişikliklere de ihtiyaç duyulmaktadır. Türkiye’ de siyasilerin sahip olduğu dokunulmazlık ve bürokratların soruşturulmasının amirinin iznine bağlanması yargının önünde büyük bir engel teşkil etmektedir. Savcılar önlerine gelen konu hakkında doğrudan soruşturma yapamamakta, siyasiler hakkında TBMM’ den ve bürokratlar için ise ilgili amirlerinden soruşturma izni talep etmektedir. Siyasiler hakkında çoğunlukla soruşturma izni çıkmamakta ve konuyla ilgili soruşturma yapılamamaktadır.

Ülkemizdeki yasal düzenlemelere göre kişilerin mal varlıklarını nereden elde ettiklerini ispat yükümlülüğü bulunmamaktadır. Bunu ispatlamak yargıya düşmektedir. Öncül suç tespit edilse bile malvarlığının o suç sonucu elde edildiğinin ispatlanması çok zor hale gelmektedir. Çünkü kişiler yasadışı elde ettikleri malvarlıklarının çoğunu yakınlarının üzerine yapmakta, ispat etme zorunluluğu olmadığı içinde bunu kanıtlamak çoğu zaman mümkün olmamaktadır.

Türkiye’ de Amme Alacakları Tahsili Usul Kanununa göre denetim elemanları kaynağından şüphelendikleri gelirler hakkında işletme varlıklarına mahkeme kararı

olmadan geçici olarak el koyabilmektedir. Kolluk kuvveti ise; suçtan elde edildiği şüphelenilen gelire ancak mahkeme kararıyla geçici olarak el koyabilmektedir. Bu da zaman kaybına sebep olmakta, suç gelirinin kaçırılmasına neden olabilmektedir.

Karapara aklama suçu son derece karmaşık bir yapı içerisinde gerçekleşmektedir. Şüphesiz yargıçların her konuya hakim olması beklenemez. Bu yüzden karapara aklama konusuna hakim, uzmanlaşmış yargıç ve mahkemelerin bulunması bu suçla mücadelede önemli bir ilerleme sağlayacaktır.

Türkiye’ de vergi yükünün ağır olması ve vergi mevzuatının karmaşıklığı vergi kaçakçılığının artmasına sebep olmaktadır. Cezaların yetersizliği ve denetim eksikliği de kaçakçıları daha çok teşvik eder niteliktedir. Bu nedenle vergi cezalarının artırılması, vergi mevzuatının sadeleştirilmesi ve denetimde görevli personel sayısının artırılarak denetimin sıklaştırılması gerekmektedir.

Asya ile Avrupa arasında köprü konumundaki Türkiye, jeopolitik açıdan büyük bir öneme sahiptir. Dolayısıyla uyuşturucu, silah ve göçmen kaçakçılığının geçiş güzergahında bulunmaktadır. Bu durum bahse konu suçlara bağlı kayıt dışı ekonominin oldukça artmasına sebep olmaktadır. Faaliyetleri terör örgütünün gerçekleştirmesi sorunun çözümünü daha da güçleştirmektedir.

Sonuç olarak, karapara aklama suçunun ortaya çıktığı alanların belirlenip, bu alanlarda izin ve denetim mekanizmalarının daha etkin bir hale getirilmesi ve cezaların yeniden düzenlenerek caydırıcı hale getirilmesi gerekmektedir. Ayrıca muhbir ödül belirli suçlarda bulunan muhbir ödül sistemi diğer suçlar içinde düzenlenmeli, bu sistemin işlevselliği daha da artırılmalıdır.

Karapara aklama ile mücadelede rol alan banka, finansal kuruluş, aracı kurumlar vs. personellerinin eğitime önem verilmeli, bu kurumların etkinliği artırılmalıdır. Ayrıca bu kurumlar ile Masak arasında sistemsal bir bağ kurulup, şüpheli işlemlerin Masak tarafından daha hızlı şekilde takip edilmesi sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

Kitaplar

AKAR, Yıldırım; **“Karaparanın Aklanması”**, SPK Yayınları, Yayın No: 90, Ankara 1997

ALTUĞ, Osman; **“Kayıtdışı Ekonomi ve Yer altı Dünyası”**, Ankara 2000

AYDIN, Süleyman, YILMAZER, Yakup; **“Yolsuzluk ve Mali Suç”**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2007

AYKIN, Hasan, **“Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadelenin Küresel Boyutu”**, Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Müdürlüğü Yayın No: 2010/406, 2010,

BAŞAK, Ramazan; **50 Soruda Karapara ve Karaparanın Aklanmasının Önlenmesi”**, TBB Yayınları, Yayın No: 206, Ankara, 1998

ÇELİK, Kuntay, KOÇAĞRA Selen Işıl, GÜLER Kadir; **“Karapara Aklama Tanımı, Aşamaları, Yöntemleri ve İlgili Uluslararası Çalışmalar”**, Masak Yayın No:1, Ankara, 2000

DEĞİRMENCİ, Olgun, **“Mukayeseli Hukukta ve Türk Hukukunda Suçtan Kaynaklanan Mal Varlığı Değerlerini Aklama Suçu”**, Turhankitabevi, Ankara 2007

GÜNER Sedat, **“Organize Suç Örgütleri Karapara ve Aklanması”**, Bilgi Yayınları, Ankara, 2003

İPEK, Halim; **“Önemli Bir Sorun; Karapara ve Karaparanın Aklanması”**, Beta Yayınları, İstanbul 2000

KARAAL, Hasan, **“Suç Gelirlerinin Aklanması ve Terörün Finansmanı ile Mücadelede Bildirimler”**, Masak Yayınları, Yayın No: 15, Ankara 2009

KOM Daire Başkanlığı, **“Suç Gelirlerini Aklama Yöntemleri Eğitim Notları”**

MASAK, “**Aklama Suçu Hakkında Denetim Elemanlarına Yönelik Bilgilendirme El Kitabı**”, Yayın No:16, Mayıs 2010

MASAK, Faaliyet Raporu 2008

MASAK, Faaliyet Raporu 2009

MASAK, Faaliyet Raporu 2012

MAVRAL, Ülker; “**Karapara, Kayıtdışı Ekonomi İlişkisi ve Türkiye’ye Yansımaları**”, Maliye ve Hukuk Yayınları, Ankara, 2003, s.19.

SPK, 2006 Yılı Faaliyet Raporu

SPK, 2009 Yılı Faaliyet Raporu

TBB, **Karaparanın Aklanması Suçu İle Mücadele ve Bankaların Yükümlülükleri**”, Yayın No: 235, Aralık 2003

TSPAKB, 2006 Yılı Faaliyet Raporu

YARAŞLI, Genç Osman, “**Masak Şüpheli İşlem Bildirim Rehberi**”, Temmuz 2006

YAŞAR, Murat, “**Karapara Aklama Suçuyla Mücadelede Emniyet Genel Müdürlüğünün Rolü**”, Karapara Aklama ve Terörizmin Finansmanı, Ed. Süleyman Aydın, Adalet Yayınevi, Ankara 2008

Süreli Yayınlar

ALP İnönü Akgün, “**Türkiye’de Şüpheli İşlem Bildirim Mekanizması ve Sorunları**”, Active Bankacılık ve Finans Dergisi, Mart-Nisan 2005

Council of Europe, Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of the Proceeds from Crime and on the Financing of Terrorism, No:198

ÇAKIR Alparslan, **“Suç Gelirlerinin Aklanması ve Terörizmin Finansmanının Engellenmesi: Banka Riskleri ve Uyum Programının Oluşturulması”**, Bankacılar Dergisi, Sayı: 74, 2010

ÇELİKKOL, Hakan, DALKILIÇ Nilüfer; **“Türkiye”de Sigorta Sektöründe İstihdam, Eğitim ve Geleceğe İlişkin Öneriler”**, Ekonomi Bilimleri Dergisi, Cilt 2, Sayı 2, 2010

ÇUHACI Kemal, **“Karapara Aklama ve Sigortacılık Sektörü”**, Reasürör Dergisi, Sayı: 48, Aralık 2002-Ocak 2003

ERGÜL, Ergin; **“Küresel Köyde Yolsuzluk”**, Gümrük Dünyası Dergisi, Sayı: 50

GÜRLEN, Sinan, **“Risk Bazlı Müşteri Tanınması ve Temel Yaklaşım ve Uygulama Prensipleri”**, Bankacılar Dergisi, Sayı 74, 2010

European Council, Directive on Prevention of the Use of the Financial System for the Purpose of Money Laundering, No:91/308/EEC, 10 Haziran 1991.

European Council, Directive of the European Parliament and of the Council, No: 2001/97/EC, 4 Aralık 2001

European Parliament and Of The Council, Directive On The Prevention Of The Use Of The Financial System For The Purpose Of Money Laundering And Terrorist Financing, No: 2005/60/EC, 26 Ekim 2005

JOHNSTON, R.Barry, ABBOTT, John; “Placing bankers in the front line”, Journal of Money Laundering Control, Vol.8. No.3, 2005

KOBOR, Emery; “Money Laundering Trends”, United States Attorneys’ Bulletin, Volume: 55, Number: 5, Eylül, 2007

LEONG, Angela Veng Mei; “Chasing Dirty Money: Domestic and International Measures Against Money Laundering”, Journal of Money Laundering Control, Vol. 10, No. 2, 2007,

PUSEY Ingrid; “The Role Of The Regulator In Combating Financial Crimes – A Caribbean Perspective”, Journal of Financial Crime, Vol.:14 No:3, 2007

ROWAN Bosworth-Davies; “Money laundering: towards an alternative interpretation – Chapter two”, Journal of Money Laundering Control, Vol.:9, No: 4, 2006

SCHOTT Paul;” Reference Guide to Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism”. The World Bank. 2.Baskı. Washington, 2006, s. III-10

SİMSER, Jeffrey; “The Significance of Money Laundering”, Journal of Money Laundering Control, No:3, 2006

SÖNMEZ, Zülal; “5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu ve Getirdiği Yenilikler”, Gümrük Dünyası Dergisi, Sayı: 43

ŞEN, Y. Furkan, YALÇIN Ersin; “**Global Bir Suç: Suçtan Elde Edilen Gelirlerin Aklanması ve Ortaya Koyduğu Sorunlar**”, Polis Bilimleri Dergisi Cilt:9(1-4), 2007

TBB-Masak Çalışma Gurubu “**Suç Gelirlerinin Aklanması ve Terörizmin Finansmanı ile Mücadelenin Önemi ve Türk Bankacılık Sisteminde İyi Uygulama Kılavuzu**”, Bankacılar Dergisi, Sayı 54, Eylül 2005

TBB-MASAK Çalışma Grubu, “**Para Aklama Riskinin Yönetimi ve Türk Bankacılık Sisteminde Uygulama Kılavuzu**”, Bankacılar Dergisi, Sayı: 60, 2007

T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı Sigorta Denetleme Kurulu, Türkiye’de Sigortacılık ve Bireysel Emeklilik Faaliyetleri Hakkında Rapor 2009

TERRENCE, F.Williams; “Bankers as Victim: an Approach to Money Laundering Prosecutions”, Journal of Money Laundering Control, Vol.12. No.1, 2009

TOPKAYA Hatice, KOCAER Abdullah, “**Terörün Finansmanı İle Mücadelede Yeni Dönem**”, Uzmanbakış Dergisi, Maliye Uzmanları Derneği Yayınları, Sayı:1 ISSN:2147-6241

TORAMAN, Cengiz, ABDİOĞLU, Hasan ve İŞGÜDEN, Burcu; **“Aklama Suçunun Önlenmesine Yönelik Çabalar: Adli Muhasebecilik Mesleği ve Uygulamaları”**, Afyon Kocatepe Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi, (C.X I,S I, 2009)

TSRSB, **“MASAK - TSRSB İşbirliği”**, Birlik’ten Dergisi, Sayı: 16, Nisan-Haziran 2009,

ÜSTÜN, Oktay; **“FATF’ ın Kırk Tavsiye Kararı Karşısında Karapara Aklama ile Mücadele Sistemimizin Durumu”**, Maliye Dergisi, Sayı: 137, Mayıs-Ağustos, 2001

ÜSTÜN, Oktay; **“Karapara Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadelede Uluslararası Girişimler ve Araçlara Toplu Bakış”**, Bankacılar Dergisi, Sayı: 65, Yıl: 2008

YILDIRIM, Aysel; **“Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik Kapsamında Getirilen Temel Değişiklikler”**, Bankacılar Dergisi, Sayı 64, Yıl: 2008

WIKLUND, Andres; **“Keeping Cash Clean- The Reporting Regime and Possible Adverse Effects”**, Faculty of Law University of Lund

Tezler

AKSAKAL, Mehmet; **“Karapara Aklama Suçu İle Organize Suçu ve Terörizmin Finansmanı Suçu Arasındaki İlişki ve Mücadele Yöntemleri”** Balıkesir Üniversitesi İşletme Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Bandırma 2008

ARICAN, Ramazan; **“Türkiye’ de Başlıca Karapara Aklama Yöntem ve Alanları”**, İstanbul Üniversitesi, Maliye Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2010.

DANZANJAMS, Dül; **Karapara Aklama İle Mücadelede Uluslararası Boyut**, Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü Uluslararası Polislik Çalışmaları Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2008

DEMİR, Halil İbrahim; **“Kayıt Dışı Ekonomi ve Karapara İlişkisi”**, Süleyman Demirel Üniversitesi Maliye Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Isparta 2007

DÖNMEZ, Uğur; **“Karapara ve Türkiye’ de Karaparanın Aklanması ile Mücadele”**, Kadir Has Üniversitesi, Finans ve Bankacılık Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2010

DURAMAZ, Selim; **“ Türkiye’ de Karapara İle Mücadelede Mali Kurumların Rolü”**, Celal Bayar Üniversitesi, Maliye Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Manisa 2012

ERDİNÇ, Ufuk; **“Karaparanın Aklanması ve Vergilendirilmesi Sorunu”**, Dokuz Eylül Üniversitesi, Maliye Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İzmir 2010

GÖRGÜN, Murat; **Karapara İle Mücadelede Bankaların Rolü ve Karapara Riskinin Bankalarca Yönetimi**, Marmara Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2011

KASAP; Murat; **“Karaparanın Aklanmasının Önelenmesinde Muhasebe Düzeninin Araç Olarak Kullanılması Üzerine Bir İnceleme”**, Marmara Üniversitesi, İşletme Anabilim Dalı, Doktora Tezi, İstanbul 2012

KORKMAZ, İbrahim; **“Karapara Aklama Suçu”**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi, SBE, Diyarbakır 2002

MARAŞLI, Sefa; **“Karapara Aklamayla Mücadelede Mali İstihbarat Birimleri”**, Polis Akademisi, Suç Araştırmaları Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2009

ÖZTOPRAK, Adile; **“Karapara ve Karapara Aklama ile Etkin Mücadele”**, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Kütahya, 2005

ÖZTÜRK, Abdurrahman; **“Karapara Aklama Suçuyla Ulusal ve Uluslararası Düzeyde Mücadele”**, Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Uluslararası Polislik Araştırmaları Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2004

SAYDAM, Ali Kemal; **Karapara Aklanması ve Mücadele Yöntemleri**, Yakın Doğu Üniversitesi, İnsan Kaynakları Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Bitirme Projesi, Lefkoşa, 2009

YILMAZ, Sacit; **“Karaparanın Aklanması ve Türkiye Boyutu”**, Dumlupınar Üniversitesi, İktisat Ana Bilim Dalı, Doktora Tezi, Kütahya, 2006

YILMAZER, Yakup; **“Karapara Aklamayla Mücadelede Karşılaştırmalı Analiz: Mali İstihbarat Birimlerinin (MİB) İdari, Polisiye veya Multidisipliner Olmasının Mücadeleye Etkileri”** Polis Akademisi, Uluslararası Güvenlik Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2010

YONCALIK, Feyyaz; **“Türk Hukukunda Karaparanın Aklanması Suçları ve Önleyici Düzenlemeler”**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2008

Kanun, Yönetmelik ve Tebliğler

TBMM, “5237 sayılı Türk Ceza Kanunu”

BDDK, Genelge, Konu: Faktoring İşlemleri, Sayı: B.02.1.BDK.0.12.00.00-134-2, http://www.bddk.org.tr/websitesi/turkce/mevzuat/bankacilik_kanununa_iliskin_duzenlemeler/8189faktoring_islemleri_genelgesi.pdf , (14.03.2013).

Bilgi Rehberi, “4208 sayılı Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun”, <http://www.bilgi-rehberi.com/kanunlar/kanun3979523bes.html> , (20.02.2013).

E-Kanun, “5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun”, <http://www.ekanun.net/5549-sayili-kanun/index.html> , (21.02.2013).

MASAK, “Türkiye Cumhuriyeti ile Yunanistan Cumhuriyeti Arasında Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı ile Yunanistan Cumhuriyeti Kamu Düzeni Bakanlığı Suç ile, Özellikle Terörizm, Örgütlü Suçlar, Uyuşturucu Madde Kaçakçılığı ve Yasadışı Göç ile Mücadelede İşbirliği Anlaşması” ,
http://www.masak.gov.tr/mevzuat/sucgelirlerinin_aklanmas%C4%B1/ulusal_mevzuat/ikiliveCokTaraflilIsbirligi/yunanistan.htm , (29.12.2012).

MASAK, “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Almanya Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Başta Terörizm ve Örgütlü Suçlar Olmak Üzere Büyük Önemi Haiz Suçlarla Mücadelede İşbirliği Anlaşması” ,
http://www.masak.gov.tr/mevzuat/sucgelirlerinin_aklanmas%C4%B1/ulusal_mevzuat/ikiliveCokTaraflilIsbirligi/almanya.htm , (07.02.2013).

MASAK, “Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik” ,
http://www.masak.gov.tr/mevzuat/yonetmelik/tedbirler_yeni.htm , (17.02.2013).

Resmi Gazete, “Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik”, 26751, 9 Ocak 2008.

Resmi Gazete, “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, Bulgaristan Cumhuriyeti Hükümeti ile Romanya Hükümeti Arasında Terörizm, Organize Suçlar Yasadışı Uyuşturucu ve Psikotrop Maddeler, Karapara Aklama, Silah ve İnsan Kaçakçılığı ve Diğer Önemli Suçlarla Mücadelede İşbirliği Anlaşması” ,
<http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/23498.pdf&main=http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/23498.pdf> , (25.12.2012).

Resmi Gazete, "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İtalya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Terörizm, Organize Suçlar, Yasadışı Kazancın Aklanması, Uyuşturucu ve Psikotrop Madde ve İnsan Kaçakçılığı ile Mücadelede İşbirliği Anlaşması" <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/23540.pdf&main=http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/23540.pdf> , (29.11.2012).

Resmi Gazete, “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Adalet ve İçişleri Alanında İşbirliği Anlaşması”, <<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2003/01/20030107.htm#1>>, (28.12.2012).

Resmi Gazete, “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Polonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Örgütlü Suçlar, Terörizm ve Diğer Suçlarla Mücadelede İşbirliği Anlaşması” <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2004/01/20040120.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2004/01/20040120.htm> , (05.01.2013).

Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun (5549 S.K)”, Resmi Gazete, 26323, 18 Ekim 2006.

İnternet Kaynakları

Aktif Serbest Muhasebecilik Mali Müşavirlik, “MASAK Genel Tebliği Sıra No: 6”, <<http://www.aktifsmmm.com.tr/MASAK/Tbl/masaktbl.6.htm>>, (14.02.2013).

Alomaliye, “MASAK Genel Tebliği Sıra No: 3”, http://www.alomaliye.com/mali_suc_teblici3.htm , (22.02.2013).

Avrupa Birliği Genel Sekreterliği (ABGS), “AB”nin Genişlemesi”, <http://www.abgs.gov.tr/index.php?p=109&l=1> , (28.12.2012).

BDDK, BDDK Tanıtım Kitapçığı, s.35, <http://www.bddk.org.tr/websitesi/turkce/kurum_bilgileri/bddk_hakkinda/5802brsa-tr.pdf>, (14.02.2013).

CFATF, “CFATF Overview”, <http://www.cfatf-gafic.org/component/content/article/17-main/8-cfatf-overview.html> , (26.11.2012).

ÇAKIR Alpaslan, “Türkiye Bankalar Birliği’ nin Yönetmeliğin Uygulamasına İlişkin Görüş ve Değerlendirmeleri”, İstanbul, http://www.tbb.org.tr/tr/Arastirma_ve_Yayinlar/Dosyalar.aspx , (26.01.2013).

E-Kanun, “5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun”,
<http://www.ekanun.net/5549-sayili-kanun/index.html> , (11.02.2013).

Eurasian Grup, “Members”, http://www.eurasiangroup.org/members_eng.php,
(02.12.2012).

FİDER, “Kuruluş ve Misyon”,
<http://www.fider.org.tr/?intPageStructureNo=13&sintLanguageID=0&bytContentType=2&intPageNo=46&strHitCountParam=2|13|0|265|774> , (15.02.2013).

GIABA, “Member States”, <http://www.giaba.org/index.php?type=a&id=226&mod=33> ,
(02.12.2012).

Gökhan SAYIN, Karapara Aklama, Makale,
<http://www.abchukuk.commakalemakale422.html>, (16/12/2012)

KAPLAN Mürsel Ali; “Koordinasyon Sağlama”, **Bankalar Birliği Toplantısı**, 11
Ağustos 2010, İstanbul,
<http://www.tbb.org.tr/Dosyalar/Konferans_Sunumlari/Masak_Sunumu.pdf>,
(12.12.2012).

KOM, “Tarihçeli Tanıtım”,
<<http://www.kom.gov.tr/Tr/KonuDetay.asp?id=0&BKey=21>> , (07.04.2013)

Konya Emniyet Müdürlüğü, “Karaparanın Aklanması ile Mücadele”,
http://www.konya.pol.tr/sahte_para.htm , (16.12.2012).

MASAK, Karapara ve Karapara Aklama Suçu,
http://www.masak.gov.tr/media/portals/masak2/files/yayinlar/MASAK_KITAPLAR/YAYIN_NO_1/YAYIN_NO_1.pdf, erişim (25.10.2012)

MASAK, <http://www.masak.gov.tr/tr/suc-gelirinin-aklanmasi/genel-bilgi/aklama-yontemleri.aspx>, 16.10.2012

MASAK, <http://www.masak.gov.tr/tr/yukumlulukler/yaptirimlar.aspx>

MENAFATF, “Members and Observes”,
<http://www.menafatf.org/topiclist.asp?ctype=about&id=430>, (16.10.2012).

MENAFATF, “About MENAFATF”,
www.menafatf.org/categoryList.asp?cType=about , (02.12.2012).

Muhsin KOÇAK; “Karapara Aklama Suçu ve Müsadere”,
http://www.turkhukuk sitesi.com/makale_831.htm, (25.10.2012)

OECD; www.oecd.org/dataoecd/50/0/43606256.pdf, (02/12/2012)

ÖZCAN, Dr. Mehmet ve Av. KÜÇÜKÖZYİĞİT, Galip; “Karaparanın Aklanması Suçu ve Hukukumuzda Düzenlenmesi”. <http://www.karapara.gen.tr/makale/detay.asp?id=24>, (20.10.2012)

SAATÇİ Banu; “Karaparanın Aklanması Uluslar arası Girişimler”,
<http://www.karapara.gen.tr/makale/detay.asp?id=33> , (12.11.2012)

TBB, “Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine Yönelik FATF Tavsiye Kararları”,
< http://www.tbb.org.tr/tr/Arastirma_ve_Yayinlar/Dosyalar.aspx > , (12.12.2012).

TBB, “MASAK Teşkilat Yapısı, Görev ve Yetkileri”,
<http://www.tbb.org.tr/tr/Arastirma_ve_Yayinlar/Konferans_Sunumlari.aspx
(10.02.2013).

Diğer Kaynaklar

Ergin Ergül, Karapara Aklama, Mevzuat ve Uluslararası İşbirliği Konferansı”, Adalet Bakanlığı, Mayıs 2008